

B I L T E N S U D S K E P R A K S E

VRHOVNI SUD FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

OSNIVAČ:

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine,
Sarajevo, Valtera Perića 15

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Dušan Obradović

REDAKCIJSKI ODBOR:

Dušan OBRADOVIĆ
Suada SELIMOVIĆ
mr. Tadija BUBALOVIĆ
Malik HADŽIOMERAGIĆ
Miomir JOČIĆ

IZDAVAČ:

Javno preduzeće
Novinsko-izdavačka organizacija
Službeni list Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Magribija 3

ZA IZDAVAČA:

Mehmedalija HUREMOVIĆ, direktor

bilten

**sudske prakse
Vrhovnog suda
Federacije
Bosne i
Hercegovine**

broj 1

**Sarajevo,
januar-juni
siječanj-lipanj 2001. godine**

S A D R Ź A J

KRIVIČNO PRAVO	7
- sudske odluke	
GRAĐANSKO - PRIVREDNO PRAVO	11
- sudske odluke	
UPRAVNO PRAVO	33
- sudske odluke	
ABECEDNI STVARNI REGISTAR	63
- za krivično pravo	63
- za građansko i privredno pravo	63
- za upravno pravo	65
REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA	69
- za krivično pravo	69
- za građansko i privredno pravo	69
- za upravno pravo	70

KRIVIČNO PRAVO

KRIVIČNI ZAKON FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

1.

Član 10. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

POSTOJANJE PRAVA NA NUŽNU ODBRANU NE ZAVISI OD OKOLNOSTI KOJE SE ODOSE NA PSIHIČKO STANJE OPTUŽENOG U VRIJEME IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA, JER SE TO PITANJE RJEŠAVA NA TEMELJU OCJENE REALNOG ZNAČENJA NJEGOVIH RADNI KOJE JE PREDUZEAO RADI ODBIJANJA PROTIVPRAVNOG NAPADA OŠTEĆENOG.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: KŽ-433/00 od 25.4.2001.g.)

2.

Član 177. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

KRIVIČNO DJELO TEŠKE TJELESNE POVREDE IZ ČLANA 177. STAV 1. KZ FBiH MOŽE SE UČINITI I TEŠKIM NARUŠENJEM FIZIČKOG ILI DUŠEVNOG ZDRAVLJA DRUGOGA, PA JE STOGA MOGUĆE POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA I U SITUACIJI KADA JE OKRIVLJENI OŠTEĆENOJ NANIJO LAKU TJELESNU POVREDU UKOLIKO SE UTVRDI DA JE KAO POSLJEDICA TE LAKE TJELESNE POVREDE DOŠLO DO TEŠKOG NARUŠENJA DUŠEVNOG ZDRAVLJA OŠTEĆENE.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud, prihvatajući nalaz i mišljenje vještaka za sudsku medicinu, prema kojem je oštećena zadobila laku tjelesnu povredu u vidu razderno nagnečne rane kože glave u lijevom čeonu tjemenom predjelu i prema kojem su simptomi oštećene kao što su glavobolja, vrtoglavica i slabost, simptomi subjektivne prirode, te da nema nijednog objektivno utvrđenog nalaza koji bi se mogao dovesti u vezu sa eventualnim posljedicama zadobivene povrede, našao da nema dokaza da je okrivljeni učinio krivično djelo za koje je optužen, zbog čega ga je, na osnovu člana 345. tačka 3. ZKP-a, oslobodio od optužbe.

Pobijajući prvostepenu presudu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, punomoćnik oštećene kao tužioca u žalbi ponavlja da je oštećena i u optužnici navela i na glavnom pretresu tvrdila da je usljed povrede, koju joj je zadao okrivljeni, došlo do teškog narušavanja

njenog zdravlja koje se ogleda u psihičkim i duševnim smetnjama, a da je upravo te okolnosti prvostepeni sud u toku postupka propustio da provjeri, zbog čega je činjenično stanje u ovom predmetu pogrešno i nepotpuno utvrdio.

Ovakvi navodi punomoćnika oštećenog kao tužioca su osnovani. Naime, narušavanje zdravlja nije samo izazivanje tjelesne nego i izazivanje duševne (psihičke) bolesti, pa se stoga osnovano žalbom punomoćnika oštećene kao tužioca ukazuje da je prvostepeni sud u toku postupka trebao provjeriti i vještačenje po vještaku neuropsihijatra koji bi se, imajući u vidu tok i trajanje liječenja oštećene nakon zadobivene povrede, izjasnio o tome da li je zdravstveno stanje oštećene takvo da predstavlja duševnu (psihičku) bolest i, ako jeste, da li ono može biti posljedica navedene povrede, nakon čega će moći cijeliti i da li je usljed radnji okrivljenog došlo do narušavanja zdravlja oštećene kao tužioca.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli, broj: KŽ-393/00 od 16.4.2001.g.)

3.

Član 304. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

KRIVIČNO DJELO IZAZIVANJE OPĆE OPASNOSTI IZ ČLANA 304. STAV 3. KZ FBiH JE TZV. KRIVIČNO DJELO UGROŽAVANJA SA KONKRETNOM OPASNOŠĆU ZA ŽIVOT LJUDI KAO POSLJEDICOM, PA JE, ZA POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA, NUŽNO DA SE RADI O TAKVOJ PRISUTNOSTI VEĆEG BROJA LJUDI NA MJESTU IZVRŠENJA, KOJA JE, S OBZIROM NA PREDUZETU RADNJU IZVRŠENJA, PREDSTAVLJALA STVARNU IZLOŽENOST VEĆEG BROJA LJUDI TAKVOJ OPASNOSTI. STOGA, ZA POSTOJANJE OVOG KRIVIČNOG DJELA SA PUCANJEM IZ VATRENOG ORUŽJA KAO RADNJOM IZVRŠENJA, NIJE DOVOLJNO UTVRĐITI DA JE RADNJA IZVRŠENJA PREDUZETA U GUSTO NASELJENOM DIJELU GRADA NEGO I DA JE ZAISTA NA MJESTU GDJE JE PREDUZETA RADNJA IZVRŠENJA BIO OKUPLJEN VEĆI BROJ LJUDI KOJI SU TOM RADNJOM DOVEDENI U STVARNU OPASNOST.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli, broj: Kž-351/00 od 18.5.2001.g.)

ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU

4.

Član 183. stav 2. tačka 2. Zakona o krivičnom postupku

OKOLNOST DA JE U IZVRŠENJU KRIVIČNOG DJELA UČESTVOVALO VIŠE LICA PREDSTAVLJA SAMO APSTRAKTNU MOGUĆNOST OMETANJA KRIVIČNOG POSTUPKA UTJECAJEM NA SAUČESNIKE, TE, STOGA, SAMA ZA SEBE, BEZ UTVRĐIVANJA KONKRETNIH OKOLNOSTI KOJE UKAZUJU NA TAKVU OPASNOST, NE MOŽE BITI OSNOV ZA ODREĐIVANJE PRITVORA PO ČL. 183. ST. 2. TAČ. 2. ZKP.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli, broj Kž-129/01 od 27.6.2001.g.)

5.

Član 184. stav 2. u vezi sa članom 183. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

AKO JE PO RJEŠENJU JEDNOG SUDA PREMA OPTUŽENOM ODREĐEN OBLIGATORAN PRITVOR IZ OSNOVA ČLANA 183. STAV 1. ZKP, PA SE KOD DRUGOG SUDA PROTIV NJEGA POKRENE NOVI KRIVIČNI POSTUPAK ZBOG KRIVIČNOG DJELA ZA KOJE JE TAKOĐER OBAVEZAN PRITVOR, ONDA ĆE Taj sud donijeti rješenje o određivanju pritvora sa odložnim dejstvom prema kojem će pritvor početi teći od časa eventualnog ukidanja ili isticanja pritvora koji traje.

Iz obrazloženja:

Odredbe koje se odnose na pritvor između ostalog propisuju, da se ova mjera treba primijeniti ako se ista svrha (osiguranja prisutnosti optuženog) ne može postići nekom drugom blažom mjerom. I ne samo to, odredba člana 183. stav 1. ZKP ukazuje na obligatornost pritvora ukoliko je kao u ovom slučaju alternativno predviđena kazna dugotrajnog zatvora za krivično djelo koje je predmet optužbe. Dakle, nema nikakve dileme da je trebalo primijeniti mjeru pritvora prema optuženom, jer su u formalno pravnom smislu ispunjene pretpostavke iz pomenute zakonske odredbe za obavezno određivanje pritvora. Međutim, prema stanju u spisima predmeta, protiv optuženog već se od ranije vodi drugi krivični postupak u kome je prema njemu određen i produžen pritvor, koji je po svom

karakteru također obligatoran. Ova okolnost pravno onemogućava da se i u ovom krivičnom postupku donese rješenje kojim bi se kumulativno odlučilo o određivanju i trajanju novog obaveznog pritvora prema optuženom, s obzirom da u stvarnosti nije moguće istovremeno trajanje dva pritvora (koji počinje teći od momenta stvarnog lišenja slobode). Po ocjeni ovog suda, time nije isključena mogućnost postojanja dvije odluke o pritvoru prema optuženom od kojih će se prema izreci pobijanog rješenja u ovom krivičnom postupku pritvor računati od dana eventualnog ukidanja ili isticanja pritvora koji je već rješenjima određen i produžavan u drugom krivičnom postupku. Sve ovo pokazuje, da je u svom rješenju nižestepeni sud sa jedne strane respektovao zakonsku odredbu koja se odnosi

na obligatorno određivanje pritvora prema optuženom, a sa druge strane da je vodio računa o tome da on objektivno ne može biti osoba koja je dvostruko lišena slobode odnosno da ne mogu istovremeno prema njemu trajati dva pritvora pa je pravilno

postupio kada je odlučio kao u izreci pobijanog rješenja.

Imajući sve navedeno u vidu, ovaj sud smatra, da se suprotna shvatanja iz žalbe optuženog ne mogu uvažiti.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-129/01 od 10.4.2001.g.)

6.

Član 358. stav 1. tačka 2. Zakona o krivičnom postupku

NIJE UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 358. STAV 1. TAČKA 2. ZKP TIME ŠTO JE PREDSEDNIK VIJEĆA DRUGOSTEPENOG SUDA U PARNIČNOM POSTUPKU U KOME JE DONEŠENA ODLUKA O VRAĆANJU NA RAD, BIO I PREDSEDNIK VIJEĆA KOD DRUGOSTEPENOG SUDA KOJI JE SVOJOM PRESUDOM POTVRDIO PRESUDU PRVOSTEPENOG SUDA KOJOM JE OPTUŽENI OGLAŠEN KRIVIM ZBOG KRIVIČNOG DJELA NEIZVRŠENJA ODLUKE O VRAĆANJU NA RAD IZ ČLANA 211. KZ FBiH, JER SE PREMA ODREDBI ČLANA 35. TAČKA 5. ZKP SUDIJA MORA IZUZETI AKO JE U ISTOM PREDMETU SUDJELOVAO U DONOŠENJU ODLUKE NIŽEG SUDA ILI AKO JE U ISTOM PREDMETU UČESTVOVAO U DONOŠENJU ODLUKE KOJA SE POBIJA ŽALBOM.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-35/00 od 6.2.2001.g.)

7.

Član 358. stav 1. tačka 9. Zakona o krivičnom postupku

NIJE POVRIJEĐEN OBJEKTIVNI IDENTITET PRESUDE I OPTUŽBE TIME ŠTO JE PRVOSTEPENI SUD U ČINJENIČNI OPIS DJELA UNIO ZA OPTUŽENU DA JE "OSIM TOGA ISTIM SREDSTVOM OŠTEĆENOJ ZADALA I UDARCE U PREDJELU GRUDNOG KOŠA" (ŠTO LOGIČKI ODGOVARA DALJIM NAVODIMA IZ OPISA DJELA "DA SU TIME NASTUPILE POSLJEDICE U VIDU SERIJSKOG PRELOMA REBARA NA OBJE STRANE I KRVARENJE U GRUDNU DUPLJU"), JER SU U PITANJU ČINJENICE I OKOLNOSTI KOJE SLUŽE ZA TAČNIJE ODREĐIVANJE DJELA I NI JEDNA OD NJIH NE DIRA U NJEGOVU PRAVNU KVALIFIKACIJU.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-275/99 od 2.12.1999.g.)

8.

Član 395. tačka 3. Zakona o krivičnom postupku

ZA PONAVLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA U SMISLU ČLANA 395. TAČKA 3. ZKP NE SMATRA SE NOVIM DOKAZOM MEDICINSKA DOKUMENTACIJA IZ KOJE PROIZILAZI, DA JE OSUĐENI NAKON PRAVOMOĆNOSTI PRESUDE DUŠEVNO OBOLIO OD PARANOIDNOG POREMEĆAJA, JER SE UČINAK TIH DOKAZA NE BI MOGAO ODRAZITI NA NJEGOVU KRIVIČNU ODGOVORNOST (KOJA SE PROCJENJUJE NA OSNOVU ČINJENICA I OKOLNOSTI KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME IZVRŠENJA KRIVIČNOG DJELA), PA SAMIM TIM NI PROUZROKOVATI NJEGOVO OSLOBAĐANJE OD OPTUŽBE KAKO SE TO PREDLAŽE U ZAHTJEVU.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-159/99 od 14.6.2001.g.)

9.

Član 403. stav 1. Zakona o krivičnom postupku

FEDERALNI TUŽILAC NE MOŽE USPJEŠNO PODNIJETI ZAHTJEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI PROTIV PRAVOMOĆNOG RJEŠENJA, KOJIM JE ODBIJEN PISMENI ZAHTJEV ORGANA UNUTRAŠNJIH POSLOVA ZA PRIKUPLJANJE IZVJEŠTAJA OD OSUĐENIH OSOBA KOJE SE

NALAZE NA IZDRŽAVANJU KAZNE, JER SE NE RADI O ODLUCI DONESENOJ U KRIVIČNOM POSTUPKU.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Kvl-z-7/01 od 14.6.2001.g.)

10.

Član 425. stav 5. u vezi člana 376. Zakona o krivičnom postupku

POGREŠNA POUKA SUDA O PRAVU NA ŽALBU, KOJU JE SADRŽAVALA PISMENO IZRAĐENA PRESUDA NAKON ČIJEG OBJAVLJIVANJA SU SE STRANKE, U SMISLU ČLANA 425. STAV 5. ZKP, ODREKLE PRAVA NA ŽALBU, NE USPOSTAVLJA PONOVO PRAVO TIH STRANAKA NA ŽALBU.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi, da je prvostepeni sud odbacio žalbu okrivljenog S.S. kao nedopuštenu pošto se dana 14.2.2001.godine, nakon objavljivanja presude i nakon što je poučen o posljedicama odricanja od prava na žalbu, odrekao prava na žalbu protiv presude općinskog suda.

Okrivljeni u svojoj žalbi protiv rješenja, kojim je njegova žalba izjavljena protiv presude odbačena kao nedopuštena, navodi da mu nije poznato da se on na glavnom pretresu odrekao prava na žalbu, da mu kao nekoj stranci nisu poznati termini koje upotrebljavaju sudije tokom suđenja, te da je u pismenom otpravku presude postojala pouka o pravu na žalbu.

Ovi žalbeni prigovori okrivljenog su neosnovani.

Iz zapisnika o glavnom pretresu od 14.2.2001.godine proizilazi da je sudija, nakon objavljivanja presude, ukratko obrazložio presudu, poučio stranke o posljedicama odricanja od prava na žalbu i da su se potom zastupnik optužbe i okrivljeni odrekli prava na žalbu protiv presude. Sve su to na zapisniku o glavnom pretresu svojim potpisima potvrdili zastupnik optužbe, okrivljeni i sudija. Stoga se neosnovano žalbom okrivljenog tvrdi da mu nije poznato da se on na glavnom pretresu odrekao prava na žalbu i da mu kao nekoj stranci nije bilo poznato značenje termina "odricanje od prava na žalbu". S druge strane, pogrešna pouka suda o pravu na žalbu, koju je sadržavao pismeni otpravak presude, ne uspostavlja ponovo pravo tih stranaka na žalbu.

(Rješenje Kantonalnog suda u Tuzli, broj: Kž-211/01 od 22.6.2001.g.)

GRAĐANSKO-PRIVREDNO PRAVO

PARNIČNI POSTUPAK

11.

Član 60. stav 2. Zakona o parničnom postupku

NE MOŽE SE PREDLAGATI ODREĐIVANJE ZA SUĐENJE DRUGOG STVARNO NADLEŽNOG SUDA VAN KANTONA PRIJE NEGO ŠTO JE PODNIJETA TUŽBA STVARNO I MJESNO NADLEŽNOM SUDU.

Iz obrazloženja:

Predlagatelji M.H. i A.M. zajedničkim podneskom od 23.1.2001. godine predložili su da ovaj sud odredi za postupanje, po njihovim tužbama radi isplate naknade za odbrane po službenoj dužnosti, drugi stvarno nadležni sud izvan kantona. Prijedlog obrazlažu time da po njihovim zahtjevima za isplatu naknade iz budžetskih sredstava (i pored niza požurnica i obraćanja na razne adrese) još uvijek nije udovoljeno, te da namjeravaju da to pravo ostvare u sudskom postupku. Obzirom na pravne osobe koje bi bile utužene, smatraju da postoje važni razlozi za postupanje drugog stvarno nadležnog suda izvan kantona.

Uz prijedlog su priložili tužbe naslovljene na određeni općinski sud van kantona koji bi tek nakon pozitivnog rješavanja po ovom prijedlogu podnijeli sudu.

Pošto je razmotrio prijedlog, ovaj sud je, postupajući u smislu člana 60. stav 2. Zakona o parničnom postupku, prijedlog odbacio iz slijedećih razloga:

Vrhovni sud Federacije BiH može, na prijedlogstranke, odrediti da u poje-dinom p r e d m e t u postupa drugi stvarno nadležni sud sa njegovog područja ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako za to postoje drugi važni razlozi.

Ne ulazeći u ocjenu o osnovanosti prijedloga, odnosno okolnosti da li postoje važni razlozi za određivanje drugog stvarno nadležnog suda izvan kantona, ovaj sud nalazi da prijedlog za tzv. svrsishodnu delegaciju, po tužbama koje nisu podnijete sudu nije dopušten. Ovaj sud je mišljenja da bez podnošenja tužbi sudu (pokretanja parnica), ne mogu se prouzrokovati određeni procesno - pravni i građansko - pravni učinci, niti se može izazivati određena procesna djelatnost suda. Tek podnošenjem tužbe sudu, dakle, formiranjem predmeta, sud može da započne svoju aktivnost u cilju zaštite interesa tužitelja po podnijetom prijedlogu.

Kako u ovom slučaju nije ispunjen taj uslov, ovaj sud nije ni mogao odrediti da po tužbama koje nisu podnijete sudu, u pojedinom predmetu postupa stvarno nadležan sud u drugom kantonu.

Određivanje mjesne nadležnosti prije pokretanja parničnog postupka, odnosno prije podnošenja tužbe, dopušteno je samo iz razloga propisanog u članku 61. Zakona o parničnom postupku, a prijedlog u takvom slučaju po prirodi stvari može podnijeti samo stranka koja namjerava podnijeti tužbu, odnosno pokrenuti parnični postupak.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: R-11/01 od 27.2.2001.g. i R-14/01 od 27.2.2001.g.)

12.

Član 69. stav 2. Zakona o parničnom postupku

Član 25. Zakona o prometu nepokretnosti

NADLEŽNO PRAVOBRANILAŠTVO JE OVLAŠTENO DA U SVOJE IME TUŽBOM ZAHTIJEVA UTVRĐENJE NIŠTAVOSTI UGOVORA ZAKLJUČENIH PROTIVNO PRINUDNIM PROPISIMA O OTUĐENJU NEPOKRETNOSTI IZ DRŽAVNOG VLASNIŠTVA, ODNOSNO IZ IMOVINE PRAVNIH OSOBA KOJE POSLUJU SREDSTVIMA U MJEŠOVITOM VLASNIŠTVU, KAO I RESTITUCIJU DATOG PO TOM UGOVORU.

Iz obrazloženja:

Tužitelj Kantonalno pravobranilaštvo T., podnoseći tužbu u svoje ime, zahtijevao je da se utvrdi da je ništav sporni ugovor o prometu nepokretnosti zaključen dana 18.2.1998.g., i da tuženi kao ugovorne strane vrate jedan drugom sve ono što su primile po osnovu takvog ugovora.

Nisu osnovani žalbeni navodi koji se odnose na prigovor nedostatka aktivne legitimacije na strani tužitelja. Prvostepeni sud je pravilno postupio kada taj prigovor žalitelja nije usvojio. Žalitelji ne spore činjenicu da je na osnovu odredbe člana 2. stav 2. Odluke o kriterijima za utvrđivanje privremene liste preduzeća na području TPK prema kojima Vlada vrši ovlaštenja i obaveze vlasnika državnog kapitala ("Sl. novine TPK" broj: 6/97) Vlada Kantona donijela Odluku o utvrđivanju liste preduzeća prema kojima Vlada Kantona vrši ovlaštenja i obaveze vlasnika po osnovu državnog kapitala ("Sl. novine TPK", br.: 8/97, 10/97, 12/97, 13/97, 14/97, 1/98, 2/98, 4/98, 10/98, 5/99, 11/99 i 2/00), te odredbom člana 2. pod alinejom 105 navedene Odluke utvrdila da d.d. "B." iz G. prodavac nekretnina spada u listu preduzeća prema kojoj Vlada Kantona vrši ovlaštenja i obaveze vlasnika po osnovu državnog kapitala, pa nisu osnovani žalbeni navodi da se radi samo o formalnosti kojom se imenuju članovi upravnih odbora u takvim preduzećima. Vršenje ovlaštenja i obaveza

vlasnika državnog kapitala od strane Vlade Kantona podrazumjeva i vršenje pravne zaštite imovine i imovinskih interesa Kantona od strane Kantonalnog a ne općinskog pravobranilaštva.

Kantonalno pravobranilaštvo T., kao nadležno pravobranilaštvo u konkretnom slučaju, ovlašteno je, u smislu člana 25. Zakona o prometu nepokretnosti, u tekstu nakon izmjena propisanih članom 19. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prometu nepokretnosti ("Službeni list RBiH", br.: 21/92 i 13/94), a u vezi sa članom 69. stav 2. Zakona o parničnom postupku, da neposredno u vlastito ime, podnese tužbu za utvrđenje ništavosti ugovora zaključenih protivno prinudnim propisima o otuđenju nepokretnosti iz društvenog (državnog) vlasništva, odnosno iz imovine pravnih osoba koja posluju sredstvima u mješovitom vlasništvu, a dovoljno je da je prodavac nepokretnosti takva pravna osoba. Zaštita državne imovine propisana navedenom zakonskom odredbom, ostala bi bez pravnog efekta, ako pravobranilaštvo ne bi u ovakvom slučaju bilo ovlašteno da zahtijeva i restituciju datog po osnovu ništavog ugovora, tako da ovo pravo regulisano članom 104. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, pripada tužitelju u ovoj parnici neovisno od volje samih ugovornih strana.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-102/00 od 21.12.2000. g.)

13.

Član 107. stav 2. Zakona o parničnom postupku

PRIJEDLOG ZA POVRAT U PRIJAŠNJE STANJE TUŽITELJ MORA PODNIJETI U ROKU OD 15 DANA OD PROPUŠTANJA DRUGOG UZASTOPNOG ROČIŠTA NA KOJE JE UREDNO POZVAN.

Iz obrazloženja:

Kod nespornih okolnosti da na dva uzastopna ročišta, iako su uredno pozvane, stranke nisu pristupile, prvostepeni sud je pravilno postupio kada je, u smislu člana 491. stav 2. Zakona o parničnom postupku, donio rješenje kojim je konstatovano da se smatra da je tužitelj povukao tužbu. Navedena odredba je prisilne naravi i nije ostavljeno na ocjenu sudu hoće li ili neće rješenjem konstatovati da je tužitelj povukao tužbu. Takvo rješenje ima deklaratoran značaj, jer tužba se smatra povučenom u momentu

ispunjenja zakonom propisanih uslova, a ne u momentu uručjenja tužitelju rješenja o povlačenju tužbe.

Istovremeno, kod okolnosti da je istoga dana, kada su bili ispunjeni i zakonom propisani uslovi da se tužba smatra povučenom, prestao i razlog koji je prouzročio da punomoćnik tužitelja ne pristupi na ročište 24.2.2000. godine i da je prijedlog za povrat u prijašnje stanje tužitelj podnio sudu dana 21.3.2000. godine, prvostepeni sud je

pravilno postupio i kada je prijedlog za povrat u prijašnje stanje odbacio kao neblagovremen.

U smislu člana 107. stav 2. Zakona o parničnom postupku, prijedlog se mora podnijeti u roku od 15 dana, računajući od dana kada je prestao razlog koji je prouzročio propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje (a ne njegove posljedice) - od dana kad je za to saznala.

U ovom slučaju, tužitelj je podnio prijedlog za povrat u prijašnje stanje zbog propuštenog ročišta zakazanog za dan 24.2.2000. godine. Tog istog

dana 24.2.2000. godine punomoćnik tužitelja je i znao da nije pristupio na ročište, a kao što je već i navedeno, bili su ispunjeni i zakonom propisani uslovi da se tužba smatra povučenom, pa obzirom da je istog dana i prestao razlog koji je prouzročio propuštanje, od tog dana se i računa rok od 15 dana za podnošenje prijedloga za povrat u prijašnje stanje, a ne od dana kada je tužitelju uručeno rješenje kojim je konstatovano da se smatra da je tužitelj povukao tužbu, kako se to pogrešno ukazuje žalbom.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj:PŽ-136/00 od 23.4.2001.g.)

14.

Član 336. stav 2. tačka 13. Zakona o parničnom postupku

KADA PRVOSTEPENA PRESUDA U OBRAZLOŽENJU SADRŽI SAMO PONAVLJANJE UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA I UTVRĐUJE DA JE U VEZI IZLOŽENOG I UTVRĐENOG ČINJENIČNOG STANJA DONESENA PRESUDA KAO U IZRECI A IZOSTANE OCJENA IZVEDENIH DOKAZA U SMISLU ČLANA 8. ZPP ONDA JE TIME POČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA PARNIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 354. STAV 2. TAČKA 13. PREUZETOG ZPP JER SE NE NAVODE RAZLOZI O ODLUČNIM ČINJENICAMA KOJE SU TREBALE BITI STVARNA I PRAVNA OSNOVA ZA ODLUKU (SADA ČLAN 336. STAV 2. TAČKA 13. ZPP).

(Pravni stav Građanskog odjeljenja Kantonalnog suda u Sarajevu objavljen u Biltenu sudske prakse Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 1/2001.)

15.

Član 364. stav 3. Zakona o parničnom postupku

U STATUSNIM RADNIM SPOROVIMA REVIZIJA JE DOPUŠTENA SAMO KADA TUŽITELJ U TUŽBI OZNAČI VRIJEDNOST SPORA PREKO 15.000 KM.

Iz obrazloženja:

Presudom drugostepenog suda odbijena je žalba tužitelja i potvrđena prvostepena presuda, kojom je tužitelj odbijen sa tužbenim zahtjevom da se poništi rješenje o prestanku radnog odnosa i tuženom naloži da ga rasporedi na poslove KV kamenoklesara.

Blagovremeno izjavljenom revizijom ovu presudu pobija tužitelj.

Revizija nije dopuštena.

Po odredbama člana 364. stav 3. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98), koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja tužbe, revizija nije

dopuštena u radnom sporu u kojem se tužbeni zahtjev ne odnosi na potraživanje u novcu ako vrijednost predmeta spora koju je tužitelj naveo u tužbi ne prelazi 15.000 KM.

Tužitelj u tužbi nije označio vrijednost spora. Kada tužitelj u tužbi ne označi vrijednost spora ne može se koristiti pravom na reviziju, jer i u takvom slučaju vrijednost spora nije označena preko iznosa iz člana 364. stav 3. ZPP koji je propisan kao uvjet za izjavljivanje revizije.

Iz izloženih razloga revizija je odbačena kao nedopuštena na osnovu čl. 371. i 374. Zakona o parničnom postupku.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-92/01 od 18.5.2001.g.)

16.

Član 391. tačka 10. Zakona o parničnom postupku

PARNIČNI POSTUPAK SE MOŽE PONOVI TI SAMO ZBOG NOVIH ČINJENICA KOJE PREDSTAVLJAJU ODREĐENE ŽIVOTNE DOGAĐAJE-FAKTA, ALI SAMO AKO SU POSTOJALI U VRIJEME ZAKLJUČENJA GLAVNE RASPRAVE.

Iz obrazloženja:

Prijedlog tužene za ponavljanje postupka zasniva se na navodu da je iza donošenja prvostepene i drugostepene presude, kojom je prvostepena presuda potvrđena, objavljen i stupio na snagu Zakon o privatizaciji banaka i Zakon o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka, a iz pojedinih odredaba ovih zakona se može zaključiti da bi, da je bio primjenjen u pravomoćno dovršenom postupku, za tuženu bila donesena povoljnija odluka. Polazeći od ovih navoda, tužena smatra da postoji osnov za ponavljanje postupka predviđen u odredbama člana 391. tačka 10. Zakona o parničnom postupku.

Po odredbama člana 391. tačka 10. ZPP, postupak koji je pravomoćnom odlukom suda završen može se po prijedlogu stranke ponoviti ako stranka sazna za nove činjenice na osnovu kojih je za stranku mogla biti donijeta povoljnija odluka da su te činjenice bile upotrijebljene u ranijem postupku. Pod činjenicama u smislu ovog propisa podrazumjevaju se životni fakti pravno-relevantnog značaja za presuđenje u konkretnom slučaju, te to nikako ne mogu biti

pravni propisi, bez obzira da li su postojali ili ne u vrijeme donošenja pravomoćne prvostepene sudske odluke. Ako su u to vrijeme postojali, a nisu bili primjenjeni, ili su pogrešno primjenjeni, to bi bio razlog za žalbeni ili revizijski prigovor pogrešne primjene materijalnog prava, ali ne i razlog za ponavljanje parničnog postupka, a ako nisu postojali (što je bilo vidljivo već iz navoda samog prijedloga za ponavljanje postupka), nisu ni mogli biti primjenjeni, a da li i u kome obimu utiču na mogućnost eventualnog prinudnog izvršenja pravomoćne sudske odluke odlučuje se u izvršnom postupku. Životni fakti koji mogu imati značaj nove činjenice, moraju postojati u vrijeme zaključenja glavne rasprave, jer se samo na osnovu činjeničnog stanja koje postoji u tom momentu ocjenjuje zakonitost sudske odluke (argument i iz člana 307. stav 1. ZPP), pa kasnije nastale činjenice ne mogu biti razlog za ponavljanje postupka i kada bi bile od pravno-relevantnog značaja (u tom slučaju mogu eventualno biti podloga za tzv. opozicioni prigovor u izvršnom postupku).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ-140/00 od 17.4.2001.g.)

SUDSKI REGISTAR

17.

Članak 23. stavak 1. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

PRIJAVU ZA UPIS PROMJENA U SUDSKI REGISTAR NE MOŽE U IME ZASTUPNIKA SUBJEKTA UPISA, PODNIJETI NJEGOV PUNOMOĆNIK.

Iz obrazloženja:

Iz stanja spisa vidljivo je da je prijavu po kojoj je izvršen upis promjena, u ime subjekta upisa podnio odvjetnik u svojstvu punomoćnika zastupnika subjekta upisa.

Sud prvog stupnja pogriješio je kada je po tako podnijetoj prijavi odredio sporni upis. Naime, prijava kojom se pokreće postupak upisa u sudski registar formalni je akt i kao takva mora biti podnijeta u obliku i na način kako je to zakonom određeno. U ime subjekta upisa prijavu je dužna i ovlaštena podnijeti ona

osoba koja je po aktima subjekta upisa ovlaštena za njegovo zastupanje (članak 23. stavak 1. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar). Kako je poduzimanje ove procesne radnje Zakon povjerio određenoj službenoj osobi i uz ovlaštenje odredio joj to i kao dužnost i tako ih nerazdvojno povezao, ne postoji mogućnost prenošenja ovoga ovlaštenja na punomoćnika i tako ga odvojiti od dužnosti, jer bi za tako nešto bila nužna izričita zakonom predviđena mogućnost, koja u Zakonu ne postoji.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: GŽ-47/00 od 20.3.2001.g.)

18.

Član 31. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

Članovi 7. i 8. Zakona o agenciji za privatizaciju

Član 38. Zakona o privatizaciji preduzeća

Član 383. Zakona o privrednim društvima

REGISTARSKI SUD NIJE OVLAŠTEN DA OCJENJUJE PRAVLNOST RJEŠENJA NADLEŽNE AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU O ODOBRAVANJU UPISA IZVRŠENE PRIVATIZACIJE U SUDSKI REGISTAR.

Iz obrazloženja:

Rješenjem prvostepenog suda određen je upis usklađivanja statusa Tvornice opekarskih proizvoda sa Zakonom o privrednim društvima, po izvršenoj privatizaciji državnog kapitala, tako da subjekt upisa nastavlja sa radom kao dioničko društvo.

Protiv ovog rješenja izjavila su žalbu lica navedena u uvodu rješenja, uz obrazloženje da su povrijeđena njihova prava u postupku privatizacije.

Ispitujući pobijano rješenje u granicama razloga iz žalbe, ovaj sud je na osnovu člana 59. tačka 2. Zakona o upisu pravnih osoba u sudski registar, odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Po članu 7. Zakona o agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96) agencija za privatizaciju u okviru svoje nadležnosti ima javna ovlaštenja za donošenje pojedinačnih upravnih akata u skladu sa propisima o upravnom postupku protiv kojih se obezbjeđuje pravo na žalbu na način propisan u članu 8. navedenog zakona. Žalitelji su imali pravo da u skladu sa odredbama navedenog zakona, koji se primjenjuje i kad postupak privatizacije sprovodi agencija za privatizaciju u

kantonu (član 21. navedenog zakona), koriste se pravom na žalbu, ako su smatrali da su u tom postupku povrijeđena njihova prava da sudjeluju u postupku privatizacije državnog kapitala u preduzeću. Eventualne povrede na koje ukazuju žalitelji nije ovlašten da ispituje registarski sud u postupku upisa u sudski registar. Iz istih razloga i ovaj sud rješavajući o žalbi nije ovlašten da ispituje osnovanost navoda žalbe koji se odnose na postupak privatizacije.

Po članu 38. Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 32/00 i 45/00) na osnovu izvještaja o provedenom postupku privatizacije agencija donosi rješenje o odobravanju upisa izvršene privatizacije u sudski registar. Iz isprava koje su priložene uz prijavu za upis u sudski registar proizilazi da je Agencija za privatizaciju dana 22.5.2000. godine odobrila upis izvršene privatizacije preduzeća, na osnovu čega je registarski sud pravilno ocijenio da su ispunjeni materijalni uvjeti u smislu člana 31. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar i člana 383. Zakona o privrednim društvima za usklađivanje statusa tog preduzeća sa gore pomenutim zakonom.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj:GŽ-49/00 od 22.5.2001.g.)

19.

Član 35. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar

Član 60. tačka 5. Zakona o privrednim društvima

REGISTARSKI SUD JE OVLAŠTEN DA ODBIJE ZAHTEJ ZA UPIS OSNIVANJA SUPSIDIJARNIH DRUŠTAVA AKO UTVRDI DA JE OSNIVAČ INSOLVENTAN.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je odbio zahtjev za upis osnivanja, pozivom na odredbe člana 60. tačka 5. Zakona o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH" br. 23/99 i 45/00), pošto je utvrdio da je žiro račun predlagača blokiran neprekidno od 14.8.1998.g., sa neizmirenim obavezama u iznosu od ukupno KM 846.991 i neobračunatom kamatom na iznos od KM 230.000. Pomenutu odredbu koja glasi da će registarski sud odbiti prijavu za upis osnivanja društva u sudski registar i u slučaju ako je osnivač većinski vlasnik u društvu koja ima nepodmirene

dospjele obaveze prema povjeriocima, odnosno nepodmirene poreze, prvostepeni sud shvata tako da podrazumjeva (implicite sadrži) i obavezu za registarski sud da odbije prijavu za upis ako sâm osnivač ima nepodmirene obaveze prema povjeriocima, napominjući da ovu odredbu treba primijeniti naročito kod osnivanja supsidijarnih društava, kao u konkretnom slučaju, pošto odnos osnivača i ovakvog društva može biti pogodan za zloupotrebu i izigravanje obaveza osnivača (većinskog društva) prema povjeriocima.

Žalitelj smatra da je prvostepeni sud pogrešno

protumačio odredbe člana 60. tačka 5. Zakona o privrednim društvima, polazeći samo od logičkog tumačenja, a zanemarujući istorijsku, leksičku, sistematsku i ciljnu metodu tumačenja. Zbog ove pogreške, faktički je primjenio odredbe člana 6-a. ranije važeće Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o upisu u sudski registar preduzeća i drugih pravnih osoba koje obavljaju privrednu djelatnost ("Službene novine Federacije BiH", broj 10/98), koja više nije na snazi, iako su svjesno ispuštene slične odredbe iz sada važeće Uredbe o upisu u sudski registar pravnih osoba koja obavljaju privrednu djelatnost ("Službene novine Federacije BiH" br. 12/00, 16/00 i 38/00). Izmjene imaju za cilj da olakšaju registraciju privrednih društava, tako da registarski sud nije ovlašten da zahtjeva od osnivača dokaze koje ne predviđaju odredbe čl. 6. i 12. sada važeće Uredbe, niti da poostavlja uvjete za upis osnivanja novog društva mimo onih izričito propisanih zakonom. Novi propisi u dovoljnoj mjeri štite učesnike u pravnom prometu koji se oslanjaju na podatke upisane u sudskom registru, a nije obaveza registarskog suda da sprječava eventualne samo pretpostavljene zloupotrebe, jer je to nadležnost drugih organa i u drugoj vrsti postupka. Žalitelj smatra i da prvostepeni sud nije obrazložio zašto bi u konkretnom slučaju upis osnivanja supsidijarnih društava stvarao mogućnost zloupotrebe i izigravanja interesa povjerilaca. U žalbi se navodi i da bi ovakva praksa registarskog suda vodila ka nejednakosti osnivača u postupku registracije, jer je od osnivača, fizičkih osoba, a i stranih pravnih i fizičkih osoba, nemoguće pribaviti podatke o eventualnoj insolventnosti, tako da bi samo domaće pravne osobe bile dovedene u položaj da budu isključene iz reda osnivača iz ovog razloga.

Ovaj sud prihvata stav prvostepenog registarskog suda da odredbe člana 60. tačka 5. Zakona o privrednim društvima isključuju kao mogućeg osnivača društva, već postojeće društvo koje i samo ima nepodmirene dospjele obaveze prema povjeriocima, a ne samo ako je većinski vlasnik u društvu koje ima takve obaveze. Ovakav zaključak ne proizlazi samo iz logičkog tumačenja zasnovanog na pravilu da je manje sadržano u većem, već i iz ciljnog (teleološkog) tumačenja ove norme, kao metoda tumačenja primarne važnosti. Cilj propisa je očigledno da osnivač koji je već većinski vlasnik jednog od insolventnih privrednih društava, ne stvara nova, a tom cilju pogotovu doprinosi zabrana osnivanja novog društva, ako je samo društvo-osnivač insolventno. Donošenju ovakvog zaključka ne protivi se ni tumačenje istorijskom metodom. Odredbe člana 6-a. ranije važeće Uredbe, koje citira žalba, propisale su obavezu podnošenja dokaza o solventnosti osnivača, a da za to nisu imale neposredno uporište u odredbama tada važećeg Zakona o preduzećima. Kod sadašnje pravilno shvaćene odredbe člana 60. tačka 5. Zakona o privrednim društvima, nepotrebno je u Uredbi propisivati obavezu na identičan način kao u članu 6-a ranije Uredbe. U sadašnjoj Uredbi o upisu u sudski registar pravnih osoba koje obavljaju privrednu

djelatnost, u članu 12. navedene su isprave koje moraju biti priložene uz prijavu za upis osnivanja društva s ograničenom odgovornošću, koje odgovaraju osobenostima te vrste privrednih društava, ali je kroz odredbe člana 6. djelimično realizirana i odredba člana 60. tačka 5. Zakona o privrednim društvima, tako što se zahtjeva da osnivač bilo kog privrednog društva mora podnijeti uvjerenje nadležne porezne uprave da on i subjekt upisa u kome ima udjele i dionice nema na računima evidentiranih nepodmireni porezi i doprinosi. Iz okolnosti da se u pogledu obaveze podnošenja pomenutog uvjerenja, izjednačavaju i osnivač i pravna osoba u kojoj ima udjele i dionice, može se pouzdano zaključiti da Vlada FBiH, donosilac pomenute Uredbe, koja je bila i predlagatelj Zakona o privrednim društvima, odredbe člana 60. tačka 5. Zakona shvata na način na koji i prvostepeni sud, što je takođe argument u prilog zauzetog stava. Istina, odredbama člana 6. sadašnje Uredbe nije nametnuta obaveza osnivaču da podnosi uz prijavu o upisu osnivanja društva, i dokaz o solventnosti za sebe i društva u kojima je većinski vlasnik, svakako u cilju što bržeg i lakšeg provođenja postupka registracije, ali ta okolnost kao ni odredbe čl. 5. i 7. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Službene novine Federacije BiH", broj 49/00) ne mogu, niti smiju spriječiti registarski sud da postupajući u smislu obaveze iz člana 35. Zakona o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Službene novine Federacije BiH" broj:4/00), zatraži od podnosioca prijave za upis osnivanja da dokaže svoju solventnost.

Sud u bilo kojoj vrsti postupka mora postupati tako da spriječi mogućnost zloupotrebe, naročito ako ga na takvo postupanje sâm zakon upućuje, pa se ni registarskom sudu ne može negirati pravo da u slučaju sumnje da će biti prekršena neka od zabrana propisanih federalnim zakonom za osnivanje privrednog društva, zahtjeva i dodatne dokaze, koje izričito ne predviđaju pravila o registraciji. Žalba osnovano navodi da će takve dokaze biti teško zahtjevati od osnivača stranih osoba, kao i domaćih fizičkih osoba, u slučaju insolventnosti, ali veću mogućnost zloupotrebe i izazivanja poremećaja u privredno-pravnom prometu upravo izaziva mogućnost osnivanja novih privrednih društava od strane već registrovanih insolventnih privrednih društava, a tada se na brz i lak način (pribavljanjem uvjerenja od banaka ovlaštenih za platni promet) insolventnost može utvrditi. Ova okolnost opravdava i moguće nejednako postupanje u praksi registarskog suda kod ispitivanja da li postoji prepreka za upis osnivanja zbog insolventnosti osnivača.

Ovaj sud prihvata i stav prvostepenog suda da je mogućnost zloupotrebe posebno pojačana ako insolventno privredno društvo osniva supsidijarna društva. Tada se radi o povezanim društvima povodom kapitala i vodenja poslova (čl. 45. do 50. Zakona o privrednim društvima), a ta okolnost može da dovede do takvog organizovanja

zajedničkog poslovanja koje omogućuje izigravanje interesa povjerilaca većinskog društva. U konkretnom slučaju, iz isprava priloženih uz prijavu za upis osnivanja je vidljivo da je predlagrač osnovao dva supsidijarna društva, sa predmetom poslovanja kakav je i njegov, uz minimalni osnivački udio, bez priloženog ugovora o uređenju odnosa između njega i osnovanih društava, a članom 17. Odluke o osnivanju obavezao se da će

supsidijarnom društvu radi nesmetanog poslovanja obezbijediti poslovni prostor, opremu, radnike i početna obrtna sredstva, što može voditi ka umanjenju imovine osnivača i u perspektivi daljnjem pogoršanju položaja njegovih povjerilaca (supsidijarno društvo ne odgovara za obaveze većinskog društva vlastitom imovinom).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Gž-48/00 od 17.4.2001.g.)

20.

Član 51. stav 1. Zakona o postupku za upis u sudski registar-raniji

OSOBA KOJA SEBE SMATRA VLASNIKOM STVARI UNESENE OD STRANE DRUGE OSOBE U SREDSTVA SUBJEKTA UPISA KAO DIO NJENOG OSNIVAČKOG ULOGA, NIJE OVLAŠTENA NA ŽALBU PROTIV RJEŠENJA O UPISU POVEĆANJA ULOGA OSNIVAČA U SUDSKOM REGISTRU.

Iz obrazloženja:

Žalba se očito podnosi u smislu člana 51. stav 1. Zakona o postupku za upis u sudski registar ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/95), koji je bio na snazi u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja i podnošenja žalbe, pa je ovaj sud po odredbama ovog člana ocjenjivao dopuštenost žalbe.

Pravo na žalbu protiv rješenja o upisu u sudski registar po odredbama člana 51. stav 1. navedenog zakona, pored učesnika u postupku ima i lice koje smatra da je rješenjem povrijeđeno njegovo pravo ili na zakonu zasnovan interes.

Žalba nije, dopuštena, jer prvostepenim rješenjem nije povrijeđeno pravo žalitelja, niti njegov na zakonu zasnovani interes.

Upisom povećanja osnivačkog uloga jednog od osnivača subjekta upisa i za procijenjenu novčanu vrijednost tuđe stvari (ili dijela stvari) ne lišava se, niti ograničava pravo osobe kojoj stvar pripada, jer takav značaj konkretni upis nema.

Stvarna prava na pojedinim nepokretnim stvarima (dakle, i poslovnim zgradama), upisuju se u zemljišnim knjigama, te bi samo promjena već upisanog prava žalitelja u tim knjigama ili upis stvarnog prava drugog lica na stvari koja stvarno pripada žalitelju, u tim knjigama, mogao vrijedati prava žalitelja odnosno njegov pravilno shvaćen, na zakonu zasnovan interes, a ne upis u sudski registar visine novčane vrijednosti osnivačkog uloga jednog od osnivača, makar je visina i utvrđena procjenom i stvari koje ne pripadaju osnivaču, već trećem licu. Takvim upisom vrijeđaju se samo prava drugih osnivača (jer se nepravilno utvrđuje srazmjer osnivačkih udjela), odnosno samog subjekta upisa, pošto osnivač u njegova sredstva unosi kao svoj ulog i stvari kojih nije vlasnik.

Žalitelj ima mogućnost (pošto se, po podacima u spisu, radi o poslovnoj zgradi koja nije upisana u zemljišnim knjigama kao posebno zemljišnoknjižno tijelo) da u postupku revizije predviđenom članom 3. stav 2. Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka ("Službene novine Federacije BiH", broj 12/98) i bliže uređenom članom 4. Uredbe o načinu raspolaganja spornom imovinom kada dva ili više preduzeća u svojim početnim bilansima iskazuju ista prava, iste stvari, iste obaveze i isti kapital i o načinu i postupku revizije tih preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj 22/98)), zahtijeva odluku nadležne agencije za privatizaciju kome pripada sporni dio poslovne zgrade, a ako nema uvjeta za provođenje ovog postupka, tužbom upravljenom protiv subjekta upisa i DOO Željezara, zahtijeva da se utvrdi da je on suvlasnik, odnosno pretpostavljeni suvlasnik poslovne zgrade ili vlasnik odnosno pretpostavljeni vlasnik njenog etažnog dijela.

U sudski registar se upisuju samo podaci od značaja za pravni promet, u cilju obavještanja trećih lica i oni su bliže navedeni u čl. 21. i 22. Zakona o postupku za upis u sudski registar, uz prilaganje propisanih i drugih isprava u prvom redu radi ocjene da li su ispunjeni opći i posebni uvjeti u obavljanju djelatnosti subjekta upisa (član 27. navedenog zakona), s tim da registarski sud samo ispituje da li su za upis ispunjeni propisani formalni i materijalni uvjeti (čl. 31, 32. i 33. citiranog zakona), a nisu predmet upisa pojedinačne stvari koje pripadaju subjektu upisa, odnosno koje je u subjekt upisa unio pojedini osnivač, pa je sa stanovišta imovinskog interesa žalitelja irelevantno hoće li u konkretnom slučaju biti upisan osnivački udio DOO Željezara u većem ili manjem novčanom iznosu.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Gž-41/00 od 20.3.2001.g.)

21.

Član 52. st. 2. i 3. Zakona o privrednim društvima

U INTERNIM ODNOSIMA SUBJEKTA UPISA I OSNIVAČA, PROMJENE DJELUJU OD ČASA KADA JE ZATRAŽEN UPIS U SUDSKI REGISTAR, A PREMA TREĆIM LICIMA DANOM UPISA U SUDSKI REGISTAR.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je morao prije odlučivanja o upisu na temelju prijave od 2.11.2000. godine, odlučiti o upisu u sudski registar na temelju prijave podnesene 30.3.2000. godine, nezavisno od redoslijeda postupanja u drugim predmetima, te ako je ta prijava uredna, početi od sadržine novih upisa kod ocjene o osnovanosti zahtjeva za upis promjena zatraženih prijavom primljenom 2.11.2000. godine. Ovo stoga što,

u smislu člana 52. stav 2. Zakona o privrednim društvima, upis u sudski registar vrši se danom podnošenja prijave i potpunih registarskih isprava, a to znači da u internim odnosima unutar subjekta upisa i osnivača, promjene djeluju od časa kada je upis zatražen, a prema trećim licima danom upisa u sudski registar (član 52. stav 3. Zakona o privrednim društvima).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Gž-44/00 od 23.1.2001.g.)

22.

Član 37. Zakona o zadrugama

Članovi 29. i 30. Zakona o zemljoradničkom zadrugarstvu Tuzlanskog kantona

REGISTARSKI SUD TREBA ODBACITI PRIJAVU ZA UPIS USKLADIJANJA POSLOVANJA RANIJE ZADRUGE, AKO JE PODNESENA PO PROTEKU PREKLUZIVNOG ROKA ODREĐENOG FEDERALNIM ZAKONOM O ZADRUGAMA, PA I KADA SE RADI O ZEMLJORADNIČKOJ ZADRUZI SA PODRUČJA TUZLANSKOG KANTONA.

Iz obrazloženja:

Članom 37. stav 1. federalnog Zakona o zadrugama propisano je da su postojeće zadruge dužne uskladiti svoje poslovanje sa odredbama tog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu zakona, a članom 37. stav 2. istog zakona, utvrđeno je da ako u roku iz stava 1. zadruge ne usklade svoje poslovanje, gube status pravne osobe i brišu se iz sudske registra po službenoj dužnosti. Pomenuti zakon je stupio na snagu 12.12.1997. g. (po odredbama člana 40. stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a objavljen je 4.12.1997. g.), tako da je rok za usklađivanje istekao 12.12.1998. g. Prijava za usklađivanje statusa i poslovanja ove zadruge sa federalnim Zakonom o zadrugama, podnesena je dana 16.12.1998. g., dakle, poslije isteka roka određenog zakonom. Kako po odredbama člana 37. stav 2. federalnog zakona, konsekvencija gubitka svojstva pravne osobe nastupa po samom zakonu, već protekom roka, nezavisno od časa brisanja iz sudske registra, prvostepeni sud je pravilno primijenio zakon, kada je prijavu odbacio (podnesena je u momentu kada je ranija zadruga pravno prestala postojati), a na zakonitost takvog rješenja nema uticaja okolnost da registarski sud formalno nije brisao raniju zadrugu iz sudske registra. Neosnovan je prigovor iz žalbe M. da se ne radi o strogoj zakonskom roku, pošto je formulacija stava 2. člana 37. federalnog zakona eksplicitna i njom je naglašeno da već po

proteku očito prekluzivnog roka, nastupa gubitak pravne sposobnosti, a sve kasnije sudske odluke su deklarativne naravi. Neosnovan je i žalbeni navod da treba razlikovati rok za usklađivanje poslovanja i rok za podnošenje prijave radi upisa usklađivanja. Samo podnošenjem prijave za usklađivanje u zakonom propisanom roku može se spriječiti gubitak svojstva pravne osobe, pošto se tek prijavom manifestuje da je obaveza usklađivanja izvršena na vrijeme i zadržava ranije stečena pozicija u pravnom poretku, koja je i u odnosu na sud i u odnosu na treće osobe, zavisna od upisa u sudski registar. Konsekventno naprijed izraženom stavu, članom 385. Zakona o privrednim društvima ("Službene novine Federacije BiH" broj 23/99) u analognom slučaju upisa prilagođavanja privrednopravnih subjekata, propisano je donošenje odluke o prestanku preduzeća koja u roku određenom tim zakonom ne podnesu prijavu za upis, pa i u slučaju upisa usklađivanja poslovanja zadruga ovako treba shvatiti prekluzivni rok iz člana 37. stav 2. Zakona o zadrugama.

Tvrdi se da je rok za usklađivanje (upis usklađivanja) produžen odredbama člana 30. Zakona o zemljoradničkom zadrugarstvu ("Službene novine Tuzlanskog kantona" broj: 8/2000), a da je taj rok još tekao u času kada je doneseno pobijano rješenje. Ni ovaj prigovor, po mišljenju ovog suda, nije osnovan. Po pomenutoj odredbi kantonalnog zakona, koji je

stupio na snagu 15.6.2000.g. (član 31.), zemljoradničke zadruge su dužne uskladiti svoje poslovanje sa tim zakonom u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu zakona, dakle do 15.12.2000.g. Ovaj kantonalni zakon, koji se za razliku od općeg federalnog, odnosi samo na zemljoradničke zadruge, donosi se dvije i po godine nakon federalnog zakona, i na primjenu federalnog zakona upućuje samo kao na shodnu i dopunsku (član 29.). U času njegovog donošenja već je odavno istekao rok za upis usklađivanja statusa i poslovanja zadruga sa odredbama federalnog zakona i novi rok za usklađivanje koji kantonalni

zakon propisuje, ne može se posmatrati povezano sa rokom određenim federalnim zakonom. Obaveza usklađivanja po kantonalnom zakonu odnosi se samo na zemljoradničke zadruge koje su osnovane iza stupanja na snagu federalnog zakona ili su svoje poslovanje uskladile sa federalnim zakonom i blagovremeno upisale usklađivanje u sudski registar, jer u protivnom pravno ne postoje u času donošenja i stupanja na snagu kantonalnog zakona.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Gž-5/01 od 27.2.2001.g.)

STVARNO PRAVO

23.

Član 60. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

ZA POSTOJANJE SAVJESNOG POSJEDA PRAVA SLUŽNOSTI PROLAZA POTREBNOG ZA STICANJE DOSJELOŠĆU TOG PRAVA TREBA DA SE SLUŽNOST VRŠI KAO PRAVO, A VLASNIK POSLUŽNOG DOBRA DA PRELAŽENJE PRIHVATA KAO VRŠENJE PRAVA. PRELAŽENJE PREKO TOG ZEMLJIŠTA SAMO NA OSNOVU DOZVOLE NJEGOVOG VLASNIKA PREDSTAVLJA PREKARIJUM KOJI NE VODI DOSJELOSTI.

(Pravni stav Građanskog odjeljenja Kantonalnog suda u Sarajevu objavljen u Biltenu sudske prakse Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 1/2001.)

24.

Član 268. stav 1. i 270. Zakona o udruženom radu - raniji

NEMA UVJETA NI ZA ANALOGNU PRIMJENU RANIJIH ODREDBA ZUR-a O GUBITKU PRAVA NA POVRAT NEKRETNINA KOJE SU BEZ PRAVNOG OSNOVA POSTALE DRUŠTVENO SREDSTVO, AKO SE RADI O STANOVIMA, SREDSTVIMA ZAJEDNIČKE POTROŠNJE RANIJIH DRUŠTVENIH PRAVNIH OSOBA.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 268. stav 1. Zakona o udruženom radu ("Službeni list SFRJ" broj: 53/76), kome odgovara član 226. stav 1. prečišćenog teksta ovog zakona ("Službeni list SFRJ" broj: 11/88) koji se nalazio u poglavlju Zakona, primjenjivanom do stupanja na snagu Zakona o preduzećima ("Službeni list RBiH" broj: 33/94), ako je nekretnina postala društveno sredstvo bez pravne osnove, njen povrat se mogao zahtijevati u roku od pet godina od dana saznanja, a najkasnije u roku od deset godina. Ovaj propis se neposredno odnosio na gubitak prava vlasništva na nekretnini, kada je korištena od strane društvene pravne osobe kao njeno sredstvo, bez pravnog osnova, no i ovaj sud smatra da se može analogno primijeniti i kod prava društvene pravne osobe da zahtijeva povrat nekretnine u

društvenom vlasništvu od druge društvene pravne osobe, iako odredbe člana 270. prvobitnog (člana 228. prečišćenog) teksta ZUR-a ne propisuju rokove po čijem isteku pravo na povrat zasnovano na pravu raspolaganja, prestaje. Analogna primjena se, po mišljenju ovog suda, opravdava tada vladajućom samoupravnom koncepcijom, da društvenoj pravnoj osobi pripadaju društvena sredstva (stvari, novčana sredstva i materijalna prava) koja su materijalni uvjet rada radnika te društveno pravne osobe odnosno materijalna osnova ostvarivanja funkcija u toj društvenoj pravnoj osobi (princip izražen u odredbama člana 265. prvobitnog, odnosno člana 223. prečišćenog teksta ZUR-a). Prvostepeni sud je, međutim, propustio da ocijeni da li se analogna primjena navedenih

odredbi može prihvatiti i kada se radi o bespravnom prisvajanju sredstava zajedničke potrošnje, u koje spadaju i stanovi, kada su ta sredstva bila blisko vezana za radnike ranijih organizacija udruženog rada i sticana iz njihovih dohodaka, a u sadašnjim društvenim okolnostima nosioci stanarskog prava, u

pravilu, stiču pravo vlasništva na stanovima. U takvim okolnostima teško je, naime, zaključiti da su stanovi bili materijalni uvjet rada radnika društveno pravne osobe.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-271/00 od 29.1.2001.g.)

25.

Pravna pravila zemljišno-knjižnog prava (Zakon o zemljišnim knjigama iz 1930. godine)

ZAHTJEV PREDLAGAČA ZA ZABILJEŽBU SPORA U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA NE MOŽE SE TEMELJITI NA BUDUĆEM I NEIZVJESNOM DOGAĐAJU.

Iz obrazloženja:

Shodno važećim pravilima Zakona o zemljišnim knjigama knjižne upise čine uknjižbe (intabulacije ili ekstabilacije), predbilježbe (prenotacije) i zabilježbe (adnotacije). Po paragrafu 20 zemljišno knjižne zabilježbe, a na što žalba osnovano ukazuje, mogu se učiniti u svrhu a) da se vidljivim učine osobni odnosi a naročito ograničenja u pogledu upravljanja imovinom ili b) da se osnuju izvjesni pravni učinci prema propisima ovog zakona ili drugih zakona kao naprimjer zabilježba prvenstvenog reda, otpisa zemljišta, zajedničke hipoteke, otkaza hipotekarnih tražbina, tekuće parnice, prinudne uprave i prinudne dražbe. Po paragrafu 68 ako onaj, koji misli da je kojom uknjižbom povrijeđen u svom knjižnom pravu, osporava ovu uknjižbu parničnim putem iz razloga nevaljanosti i traži povraćaj u predašnje knjižno stanje, onda može zahtijevati zabilježbu spora u zemljišnoj knjizi

bilo ujedno sa tužbom bilo docnije. U konkretnom slučaju očito je da je zemljišno-knjižno stanje izmijenjeno prije najmanje 50 godina donošenjem paketa zakona vezanih za ograničenje ili prestanak prava vlasništva od strane zakonodavnih organa bivše FNRJ i NR BiH kao Republike u okviru ove državne tvorevine kao što su nacionalizacija, eksproprijacija i slično a kod predlagrača se radi o nacionalizaciji. Dalje je očito da izmjena ovakvog pravnog stanja nije još nastupila i da zakoni vezani za eventualnu restituciju nisu prošli potrebnu zakonsku proceduru, odnosno, oni nisu stupili na snagu. Dakle, može se ustvrditi da se zahtjev predlagrača temelji na budućem i neizvjesnom događaju bez uporišta u gore navedenim i prihvaćenim pravnim pravilima Zakona o zemljišnim knjigama koja ne poznaju ovakve razloge i uslove upisa zabilježbe.

(Iz Biltene sudske prakse Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 1/2001.)

OBLIGACIONO PRAVO - OPĆI DIO

26.

Članovi 124. i 126. Zakona o obligacionim odnosima

PRAVO NA JEDNOSTRANI RASKID UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA PRESTAJE NAKON ŠTO ZASTARI NEIZMIRENO POTRAŽIVANJE IZ UGOVORA, PA SE NE MOŽE ZAHITIJEVATI NI RESTITUCIJA DATOG PO UGOVORU.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud prihvata implicite izražen stav u obrazloženju prvostepene presude da se gubi pravo na raskid ugovora zbog neispunjenja (čl. 124. i 126. Zakona o obligacionim odnosima), ukoliko se ugovor ne raskida po samom zakonu (član 125. ZOO), ako izjava o raskidu nije data prije nastupa zastarjelosti prava da se zahtijeva ispunjenje ugovora. Drugačiji stav bi omogućio igravanje prinudnih normi o zastari potraživanja. Raskid ugovora jednostranom

izjavom, ako se ne radi o fiksnom roku za ispunjenje obaveze, može da uslijedi samo nakon što povjerilac pozove dužnika da ispuni svoju obavezu, ostavljajući mu zato, u pravilu, primjeren naknadni rok za ispunjenje obaveze-čl. 126, 127. i 128. ZOO-a. Kada zastari pravo da zahtijeva ispunjenje ugovora, obligacija se pretvara u naturalnu i povjerilac gubi pravo da zahtijeva njeno ispunjenje prinudnim putem, što znači da ne može ni da

prisiljava dužnika na ispunjenje prijetnjom da će jednostrano raskinuti ugovor. Kako je dato po ugovoru, nakon što prestane mogućnost njegovog raskida zbog neispunjenja, primljeno po valjanom pravnom osnovu (ugovoru koji nije prestao ex tunc), ne može se tražiti vraćanje

datog, ne samo pozivom na odredbe člana 132. stav 2. ZOO, već ni po osnovu iz člana 210. ZOO.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-179/00 od 29.5.2001.g.)

27.

Član 314. Zakona o obligacionim odnosima

Opća uzansa za promet robom br. 177. i 206.

OBAVEZA PLAĆANJA CIJENE ZA IZVRŠENE USLUGE NE DOSPIJEVA PRIJE NEGO ŠTO JE NARUČILAC UPOZNAT SA VISINOM CIJENE.

Iz obrazloženja:

Iz spornog računa od 17.9.1996. godine i potvrda o izvršenim uslugama od 15.7. i 12.8.1996. godine ne proizilazi da je tužena pala u docnju sa plaćanjem cijene usluga sa danom 1.10.1996. godine, jer tužitelj nije dokazao da je tuženoj dostavio sporni račun za plaćanje izvršenih usluga. Tuženi na osnovu potvrda o izvršenim uslugama i narudžbe nije mogao znati za cijenu izvršenih usluga i platiti je tužitelju. Stoga tužena nije pala u docnju sa danom 1.10.1996. godine, jer je tužitelj izazvao to zakašnjenje propustivši da joj na

vrijeme dostavi sporni račun - Opća uzansa za promet robom broj 206. U ovom slučaju, tužitelj nije tuženoj dostavio sporni račun prije podnošenja tužbe sudu, pa je tužena dužna tužitelju platiti cijenu izvršenih joj usluga u roku od 8 dana od dana dostave tužbe tuženoj - Opća uzansa broj 177. Tužena je tužbu (rješenje o izvršenju od 21.5.1997. godine) primila 2.6.1997. godine, pa je u docnju sa isplatom cijene izvršenih usluga došla tek sa 10.6.1997. godine, a ne 1.10.1996. godine.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-41/00 od 21.12.2000.g.)

28.

Član 388. Zakona o obligacionim odnosima

ZASTARJEVANJE SE PREKIDA I PODNOŠENJEM NEUREDNE TUŽBE, AKO SE U TOKU PARNICE, PA MAKAR I POSLIJE ISTAKA ROKA ZASTARE, NEUREDNOST OTKLONI, BILO SAMOINICIJATIVNO BILO PO ZAHTJEVU SUDA.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud ne smatra osnovanim prigovor zastare potraživanja, koji je tužena Federacija BiH istakla tokom glavne rasprave, a ponavlja u žalbi. Tužitelj je za potraživanja zakupnine nastala i dospjela tokom 1995. g. podnio prijedlog za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave protiv Federalnog distributivnog logističkog centra u T., 17.4.1996.g., a protiv istog dužnika ovakav prijedlog za potraživanja dospjele zakupnine te naknade za električnu energiju za 1996.g. dana 18.2.1997.g., te su oba prijedloga, nakon prigovora dužnika, dobila značaj tužbi. Ovakvim tužbama podnesenim u okviru zastarnog roka od tri godine iz člana 375. Zakona o obligacionim odnosima, prekinuto je zastarjevanje utuženog potraživanja zakupnine i s njom povezanih

naknada u odnosu na tuženu FBiH. Tužba je, naime, bila upravljena protiv dužnika koji nije imao svojstvo pravne osobe, pa nije ni mogao biti stranka u postupku, a koji je pravnim poslom koji je zaključio, stvorio obaveze za tuženu. Ovakva tužba je bila neuredna i ispravljena je podneskom tužitelja zaprimljenim kod prvostepenog suda 1.12.1999. g., kada je kao tužena označena FBiH. Kako prvostepeni sud nije ranije pozivao tužitelja da tužbu ispravi, ostavljajući mu za takav postupak određeni rok, mora se smatrati, da je ovim samoinicijativnim ispravljanjem tužbe, nedostatak tužbe otklonjen od momenta samog njenog podnošenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-291/00 od 23.1.2001.g.)

29.

Član 444. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima

CESIJA RADI NAPLAĆIVANJA PREDSTAVLJA IZNIMKU U ODNOSU NA CESIJU RADI ISPUNJENJA I TA NJENA SPECIFIČNOST MORA PROIZLAZITI IZ ODREDAKA UGOVORA O CESIJI.

Iz obrazloženja:

Neosnovano je prvostepeni sud odbio da umanji dug tuženog za iznos tražbine koju je tuženi cedirao tužitelju. Ugovorom o cesiji zaključenim između sva tri učesnika cesije, cesus priznaje da duguje tuženom cedentu 14.526,59 DEM (član 1), a cedent priznaje da duguje isti iznos tužitelju - cesionaru, za isporučeni kamen (član 2.). U članu 3. ovog ugovora tuženi ustupa svoje potraživanje tužitelju, a cesus se obavezuje da će ovo potraživanje isplatiti tužitelju. Iz ovakvih odredaba ugovora prvostepeni sud pogrešno zaključuje da se radi o cesiji radi naplaćivanja, na koju se odnosi član 444. stav 2. ZOO, iako

upotrebljeni izrazi u ugovoru jasno upućuju na to da se radi o cesiji umjesto ispunjenja tuženikove obaveze plaćanja, koja je predviđena odredbom člana 444. stav 1. ZOO. Cesija radi naplaćivanja predstavlja iznimku u odnosu na cesiju radi ispunjenja i da bi se od ove razlikovala, mora se ta njena specifičnost naglasiti u ugovoru o cesiji, a u konkretnom slučaju takvog navođenja nema. Ugovorne stranke u navedenom ugovoru samo utvrđuju uzajamna potraživanja i potom ustupanjem potraživanja podmiruju dug tuženog prema tužitelju u visini ustupljenog iznosa.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-166/00 od 29.12.2000.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - NAKNADA ŠTETE

30.

Članovi 154. i 277. Zakona o obligacionim odnosima

NE MOŽE SE ZAHTEJVATI NAKNADA ŠTETE U VISINI ZAKONSKE ZATEZNE KAMATE OD OSOBE KOJA JE BILA DUŽNA DA VLASNIKU PRED DIONICE KOJE JE EMITOVALA STRANA BANKA.

Iz obrazloženja:

Nije na osnovu do sada utvrđenih činjenica, na pravilnoj primjeni materijalnog prava zasnovana dosuđena obaveza isplate kamata, kao oblik naknade štete zbog neispunjenja obaveze predaje dionica. Zatezne kamate po odredbama člana 277. Zakona o obligacionim odnosima, duguju se u slučaju zakašnjenja sa ispunjenjem novčanih obaveza (obaveza na isplatu pojedinih novčanih iznosa), a u konkretnom slučaju tuženi je morao da preda tužitelju samo paket vrijednosnih papira, na temelju kojih bi tužitelj eventualno mogao naplatiti određena novčana potraživanja (npr. dividende) od stranih banaka. Samo

propuštanje ove naplate zbog neblagovremene predaje dionica za tužitelja predstavlja štetu i ona se ne može ni djelimično izraziti u vidu zateznih kamata, koje su počev od 1.10.1996.g. određene u relativno visokim procentima od 28. i 18 % godišnje (vjerovatno znatno višim od eventualnih dividendi). Prvostepeni sud je morao pozvati tužitelja da tužbeni zahtjev u ovom dijelu opredijeljeno postavi, jer je moguće utvrditi da li bi i u kome iznosu imao dionica naplatiti potraživanja od emitenta u periodu na koji se odnosi tužba, odnosno da li je i koji iznos po ovom osnovu primio tuženi, a treba pripasti tužitelju.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-134/00 od 29.5.2001.g.)

31.

Član 195. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima

NAKNADA ŠTETE ZBOG NEMOGUĆNOSTI RADA NA SVOM POLJOPRIVREDNOM IMANJU PROUZROČENOG RADNOM NESPOSOBNOSTU UTVRĐUJE SE U VISINI CIJENE TUĐEG RADA NEOPHODNOG ZA OBRADU IMANJA.

Iz obrazloženja:

Umanjenje radne sposobnosti vlasnika imanja nije realna smetnja obradi imovine, odnosno sticanja prihoda tom obradom, pa ni uzrok nastanka štete, jer se izostanak tužiteljeva doprinosa, objektivno mogao naknaditi angažovanjem tuđe radne snage, kod notorne činjenice velike nezaposlenosti i

izuzetno niske cijene rada u Federaciji (neka se pogledaju statistički podaci o kretanju prosječnih mjesečnih plaća), tako da stvarnu štetu mogu pretstavljati samo izdaci učinjeni za plaćanje tuđe radne snage u omjeru izostanka tužiteljeva doprinosa.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-190/00 od 14.2.2001.g.)

32.

Član 200. Zakona o obligacionim odnosima

PRIVREMENO UMANJENJE OPĆE ŽIVOTNE AKTIVNOSTI NE PRETSTAVLJA ZAKONSKU OSNOVU STJECANJU PRAVA NA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE.

Iz obrazloženja:

Osnovani su navodi revizije da tužiteljici ne pripada pravo na naknadu za privremeno umanjeње opće životne aktivnosti od 50% za vrijeme od šest mjeseci. Ovakvo dosuđenje nije u skladu sa odredbom člana 200. ZOO, jer se ova naknada dosuđuje za pretrpljene duševne bolove zbog trajnog umanjeња životne aktivnosti, a ne privremenog, što bi bilo u koliziji i sa ustaljenom sudskom praksom. Kada se analiziraju razlozi nižestepenih odluka u pogledu stava da tužiteljici pripada pravo na ovu naknadu, potpuno je jasno, da sve one tegobe koje je tužiteljica imala za vrijeme od 6 mjeseci nakon povrede, de facto predstavljaju

sublimaciju fizičkih bolova, i strahova koje je imala, dok nisu izvršeni operativni zahvati i sanacije preloma (naročito stidne kosti) i dok nije saznala, da uslijed preloma temporalne kosti nije došlo do oštećenja mozga. Kada se ovo ima u vidu, pogotovo je pravilan stav nižestepenih sudova u pogledu visine naknade za pretrpljene bolove i pretrpljeni strah, ali su nižestepene presude preinačene u dijelu naknade za privremeno umanjeње opće životne aktivnosti i za taj vid naknade štete tužbeni zahtjev odbijen, jer su nižestepeni sudovi u tome dijelu pogrešno primijenili materijalno pravo.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-241/00 od 14.5.2001.g.)

33.

Članak 201. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima

O PRAVU NA NAKNADU ŠTETE ZBOG NAROČITO TEŠKOG INVALIDITETA BLISKE OSOBE NE ODLUČUJE SE ISKLJUČIVO NA TEMELJU PROCENTA INVALIDNOSTI.

Iz obrazloženja:

Revizija tuženika pogrešno smatra da utvrđeno tjelesno oštećenje prvotužitelja ne predstavlja naročito teški oblik invalidnosti, koji bi po članku 201. stavak 3. Zakona o obveznim odnosima opravdavao dosuđenje nadoknade drugotužitelju i trećetužiteljici kao roditeljima, za pretrpljene duševne bolove. Kod toga se ova revizija rukovodi isključivo iskazanim procentom invalidnosti, što je nedovoljno za zaključak kakav izvodi. Naime, Zakon o obveznim odnosima nije odredio što se smatra naročito teškom invalidnosti u smislu toga zakona, pa se zbog toga za pravnu kvalifikaciju svakog slučaja mogu uzeti kriteriji za određivanje invalidnosti po propisima invalidskog osiguranja kao dominantno ali ne i isključivo mjerilo. Pravna ocjena naročito teške invalidnosti u smislu navedene zakonske odredbe, zahtijeva šire sagledavanje, pri čemu uz visok stupanj

invalidnosti kao primarni uvjet, treba značajno uzeti u obzir oblik vanjskog manifestiranja invalidnosti, koje utječe da posredni oštećenici (a to su u prvom redu roditelji djeteta mlade dobi) trpe duševne patnje. Prvotužitelj je mlada osoba, ostao je bez dijela noge u najljepšoj životnoj dobi, čime je potpuno izmijenjen njegov način života i u značajnoj mjeri ograničene, a mnoge i potpuno onemogućene životne aktivnosti. Živi sa roditeljima, pa svakodnevni zajednički život i kontakti koje roditelji ostvaruju s njim, izazivaju stalno podsjećanje na posljedice nesreće i tako djeluju na njihovu psihičku sferu. Sudovi nižeg stupnja pravilno su postupili kada su uzimajući u obzir sve navedene okolnosti, povredu kakvu je zadobio prvotužitelj, pravno kvalificirali kao naročito tešku, a zatim ostalim tužiteljima dosudili pravičnu nadoknadu nematerijalne štete za duševne patnje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-180/00 od 20.11.2000.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - ZAKONSKE OBAVEZE

34.

Član 277. Zakona o obligacionim odnosima

Zakon o visini stope zatezne kamate

ODREDBE O ZATEZNOJ KAMATI SU PRINUDNE NARAVI I PRIMJENJUJU SE I NA POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA O BANKARSKOM KREDITU.

Iz obrazloženja:

Iz zaključenog ugovora o kratkoročnom kreditu od 13.5.1998. godine proizilazi, da je tužitelj-banka kao davalac kredita odobrio tuženome, kao korisniku kredita, kratkoročni kredit u iznosu od 120.000 KM i da se korisnik kredita obavezao da će odobrena sredstva vratiti u roku od 30 dana sa ugovorenim (redovnom) kamatnom stopom od 2,3% mjesečno (27,6% godišnje) uz primjenu konformnog metoda obračuna, a ukoliko korisnik kredita zapadne u docnju da će na sva dospjela a neplaćena potraživanja, platiti zateznu kamatu po Odluci tužitelja o visini zatezne kamate - ugovorena (zatezna) kamata.

U konkretnom slučaju stranke nisu mogle ugovoriti konformni metod obračuna i veću stopu zatezne kamate (ugovorena 5% mjesečno od 1.8.1998. godine do 1.3.1999. godine, a od tada 4% mjesečno do isplate - iz Odluke) od kamatne stope utvrđene Zakonom o visini stope zatezne kamate ("Sl. novine FBiH" broj 27/98) koja je bila (18% godišnje)

propisana u tom periodu, niti je prvostepeni sud mogao po toj stopi dosuditi tužitelju tako ugovorenu zateznu kamatu i to obračunatu po konformnom metodu.

U smislu odredbe člana 277, stav 2. Zakona o obligacionim odnosima (stav 3. prije novele iz 1989. g.) povjerilac može samo zahtijevati zateznu kamatu po stopi ugovorne (redovne) kamate, ako je ona viša od stope zatezne kamate jer su zakonske odredbe o stopi zatezne kamate, prinudne naravi, pa nije dozvoljeno ugovarati ovu stopu (nije propisan izuzetak ni u odnosu na kreditno poslovanje banaka).

U ovom slučaju, to znači da je tužitelj mogao zahtijevati zateznu kamatu samo po stopi od 27,6 % godišnje, ali ne i po većoj, a obračun ne po konformnoj metodi jer se zatezna kamata obzirom na odredbe pomenutih propisa, ne obračunava po konformnoj metodi ako je rok docnje duži od godinu dana, kao što je ovdje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: PŽ.188/00 od 22.5.2001.g.)

35.

Članovi 277., 279. i 400. Zakona o obligacionim odnosima

UGOVORNA KAMATA SE KOD OBRAČUNA NE PRIPISUJE GLAVNICI NI U SLUČAJU BANKARSKOG KREDITA, AKO TO NIJE IZRIČITO UGOVORENO.

STOPA ZATEZNE KAMATE I KONFORMNI NAČIN OBRAČUNA OVE KAMATE ZA POTRAŽIVANJA ČIJI JE ROK DOCNJE DUŽI OD GODINU DANA, NE MOŽE SE UGOVARATI NI KOD KREDITNOG POSLOVANJA BANAKA.

Iz obrazloženja:

Po odredbama člana 400. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, ništava je odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamatu, kada dospje za isplatu, početi teći kamata, ako ne bude isplaćena, no kada se radi o kreditnom poslovanju banaka, ova odredba se neće primijeniti, kako je predviđeno članom 400. stav 3. ZO. Iz navedenih odredaba člana 400. ZO, koji se isključivo odnose na ugovornu kamatu, slijedi da banke, davaoci kredita, mogu i ugovoriti da će na ugovornu kamatu, ako o dospjeću ne bude isplaćena, teći ugovorna kamata, no ako ovo nije ugovoreno, pravilo o zabrani anatocizma primjenjuje se i kod obračuna ugovorne kamate iz ugovora o bankarskom kreditu. U konkretnom slučaju,

ugovorom (član 4.) predviđena je samo promjenljiva stopa ugovorne kamate od 30% na godišnjem nivou, te da će se obračunavati mjesečno i plaćati do 7-og u mjesecu za protekli mjesec, a iz ovih ugovornih odredaba ne može se zaključiti da je među strankama utanačeno plaćanje ugovorne kamate na dospjelu, a neplaćenu kamatu. Iz obračuna sadržanog u knjigovodstvenoj kartici priloženoj spisu proizilazi, međutim, da je tužitelj svakog mjeseca dopisivao obračunate kamate glavnici, te na uvećanu glavnici obračunavao kamate za slijedeći mjesec i na taj način, iako to nije ugovoreno, obračunavao ugovorne kamate na dospjele neplaćene iznose ugovorne kamate, a prvostepeni sud je

pogrešno prihvatio takav obračun kao pravilan.

Tužitelju je, sem toga, dosuđena zatezna kamata po stopi od 45% (nije navedeno na kom nivou, ali se podrazumijeva na godišnjem), iako je za period docnje tuženog (od 27.1.1998.g.) Zakonom o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH" broj 18/96) bila propisana godišnja stopa od 28%, a od 7.7.1998.g. 18% godišnje, po odredbama sada važećeg Zakona o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH" broj 27/98). Istina, članom 5. Ugovora stranaka, predviđena je stopa zatezne kamate od 45% godišnje, ali su zakonske odredbe o stopi zatezne kamate, prinudne naravi, pa nije dozvoljeno ugovarati ovu stopu (nije propisan izuzetak ni u odnosu na kreditno poslovanje banaka). Povjerilac samo može zahtijevati zateznu kamatu po stopi ugovorne kamate, ako je ona viša od stope zatezne kamate, kako je propisano članom 277. stav 2. (ranije stav 3.) ZOO. U konkretnom slučaju, to znači da je tužitelj mogao zahtijevati zateznu kamatu samo po stopi od 30% godišnje (ili nižoj stopi, ako je u

međuvremenu, promjenama svoje Odluke o kamatnim stopama, ovu snizio za kratkoročne kredite sa rokom otplate od 90 dana, pošto je ugovorena promjenljiva stopa), ali ne i po većoj, a zatezna kamata se, obzirom na odredbe pomenutih zakona, ne obračunava po konformnoj metodi, jer je rok docnje duži od godinu dana. Na obračunatu dospjelu neplaćenu ugovornu i zateznu kamatu ne može teći zatezna kamata (procesna) dok u cjelini ne prestane glavno potraživanje, kako je propisano odredbama člana 279. stav 1. i 2. ZOO, a zakonom nije predviđeno da se ove odredbe ne primjenjuju kod kreditnog poslovanja banaka, pa nije osnovana prvostepena presuda ni u dijelu kojim je dosuđena zatezna kamata na iznos koji prelazi neplaćeni iznos glavnice duga tuženog. Ovo bez obzira na utanačenje iz člana 5. Ugovora stranaka, da će zatezna kamata teći na sva potraživanja iz ugovora koja ne budu plaćena o dospelosti, jer se ugovorom ne može odstupiti od zabrane propisane zakonom.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj:Pž-121/00 od 17.4.2001.g.)

36.

Član 279. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima

NA POTRAŽIVANJA NAKNADE ZA ISPORUČENU ELEKTRIČNU ENERGIJU KOJA SE OBRAČUNAVA MJESEČNO, ZATEZNA KAMATA TEČE OD DANA DOSPJEĆA RAČUNA ZA PLAĆANJE.

Iz obrazloženja:

Ovaj sud je, pazeći po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava, ocjenjivao i da li je tužitelj mogao obračunati zatezne kamate na pojedine iznose cijene za isporučenu električnu energiju od dana dospijeca računa za plaćanje, obzirom da po odredbama člana 279. stav 3. ZOO, na povremena dospjela novčana davanja teče

zatezna kamata od dana kada je sudu podnesen zahtjev za njihovu isplatu, te našao da se u konkretnom slučaju ova odredba ne može primijeniti. Ovo stoga što se ne radi o povremenim unaprijed utvrđenim novčanim davanjima, već o sukcesivnim periodičnim obračunima cijene za energiju koja se kontinuirano isporučuje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-15/01 od 20.3.2001.g.)

OBLIGACIONO PRAVO - UGOVORI

37.

Članovi 9. i 26. Zakona o prometu nepokretnosti

UGOVORI O PRODAJI STANOVA KOJE SU PRAVNE OSOBE IZGRADILE RADI PRODAJE NA TRŽIŠTU PUNOVAŽNI SU I AKO POTPISI UGOVORNIH STRANAKA NISU OVJERENI PRED NADLEŽNIM SUDOM.

Iz obrazloženja:

Prvostepena presuda zasniva se na činjeničnom utvrđenju da potpisi ugovarača nisu ovjereni pred nadležnim sudom, što je

obaveza ugovarača propisana u članu 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prometu nepokretnosti ("Službeni list RBiH",

broj 18/84). Po shvatanju prvostepenog suda ugovor zaključen 25.11.1994. godine ne proizvodi pravno dejstvo, pa je na osnovu ovih činjenica, primjenom navedenog zakona, utvrđena ništavost ugovora pozivom na član 103. Zakona o obligacionim odnosima, a po članu 104. stav 1. ZOO odlučeno da svaka stranka vrati ono što je temeljem ugovora primila.

Ne može se prihvatiti stav prvostepenog suda o ništavosti ugovora bez prethodnog utvrđenja i drugih odlučnih činjenica, a posebno da li se radi o prodaji stana, koji u okviru svog redovnog poslovanja pravna osoba stavlja u promet. Zakon o prometu nepokretnosti, na koji se poziva prvostepeni sud, u članu 26. (ove odredbe nisu izmijenjene) posebno tretira stanove koje društveno pravne osobe stavljaju u

promet u okviru svog redovnog poslovanja. Naime, u savremenom ekonomskom i pravnom prometu i stanovi koje preduzeća izgrađuju radi prodaje na tržištu smatraju se robom. Međutim, iz podataka u spisu, i dokaza izvedenih u postupku, ne može se sa sigurnošću izvesti zaključak da li se u konkretnom slučaju radi o prometu robe u izloženom smislu. Ako se tuženi bavi izgradnjom stanova za tržište, na što bi upućivali navodi žalbe o tome da je prodao stan Općinskom društvenom fondu za uređenje i korištenje građevinskog zemljišta T. 12.10.1994. godine, a ove činjenice nisu ispitivane, u konkretnom slučaju radilo bi se o prometu robe. Kako prvostepeni sud navedene činjenice nije ispitivao i utvrdio, zbog pogrešnog pravnog stava činjenično stanje na kome se temelji prvostepena presuda, je nepotpuno utvrđeno.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-154/00 od 28.2.2001.g.)

38.

Članak 326. i 613. Zakona o obveznim odnosima

KOD UGOVORA O DJELU PODUZETNIK UGOVORENE POSLOVE OBAVLJA ZA SVOJ RAČUN I U TOME U NAČELU SNOSI RIZIK ZA PREDMET UGOVORA SVE DO NJEGOVE PREDAJE NARUČITELJU. KRAĐA VOZILA IZ NJEGOVE ZANATSKJE RADIONICE, NE PRETSTAVLJA UZROK KOJI BI GA OSLOBODIO ODGOVORNOSTI, PA I KADA JE IZVRŠENA DOK JE NARUČITELJ BIO U DOCNJI SA PREUZIMANJEM VOZILA.

Iz obrazloženja:

Na temelju rezultata provedenog postupka sudovi nižeg stupnja utvrdili su da je tužitelj po ugovoru o djelu sklopljenim sa tuženikom, predao tuženiku 6.1.1992. godine oštećeno putničko vozilo na popravku, koje se tuženik obvezao popraviti do početka trećeg mjeseca te godine. Sudovi su nadalje utvrdili da tuženik nije u ugovorenom roku izvršio ugovorene popravke, pa čak ni do početka petog mjeseca, kada je vozilo nestalo (ukradeno) iz tuženikove zanatske radionice. Ovakvo činjenično stanje nije među pamičnim strankama ni sporno. Sporno je ko od ugovornih strana snosi rizik za nestanak odnosno krađu vozila.

Kod ugovora o djelu izvođač radova (poduzetnik), ugovorene poslove obavlja za svoj račun i u tome sve do predaje ugovorenog djela u načelu snosi rizik za predmet ugovora, osim kada izrađena ili popravljena stvar propadne iz uzroka za koje on ne odgovara, u kojem slučaju se on oslobađa ne samo obveze na predaju stvari, već i snošenja bilo kojih drugih štetnih posljedica, koje za naručioca nastupe (članak 613. Zakona o obveznim odnosima -ZOO). Krađa vozila iz tuženikove zanatske radionice ne predstavlja uzrok koji bi tuženika oslobađao odgovornosti, pogotovo kada se ima u vidu vrijeme i način na koji se to dogodilo, već se naprotiv radi o uzroku za koji on mora snositi odgovornost uz poznatu činjenicu čestih krađa automobila, paje tu okolnost bio dužan i

mogao predvidjeti, te poduzeti mjere koje će krađu onemogućiti.

Tuženik se u tome ne samo bezuspješno, već i neopravdano poziva na tužiteljevo vjerovničko zakašnjenje u preuzimanju vozila, pa da je time rizik i od krađe prešao na njega. Sudovi nižeg stupnja opravdano nisu prihvatili ovu tuženikovu tvrdnju. Tužitelj nije bio dužan preuzeti vozilo a time nije ni mogao doći u vjerovničko zakašnjenje sve dok vozilo nije bilo u cjelini popravljeno, a sudovi su utvrdili da je krađa izvršena prije cjelovite ugovorene popravke. Međutim, kada bi i postojalo na strani tužitelja vjerovničko zakašnjenje, tuženik se ne bi u ovome slučaju mogao osloboditi svoje odgovornosti, jer bi u takvom slučaju sporno vozilo držao kao čuvar, te ne bi odgovarao samo za slučajnu propast stvari, a ostao bi i dalje odgovoran za nestanak ili oštećenje koje bi nastalo njegovom nepažnjom ili usljed događaja za koji snosi odgovornost (članak 326, ZOO). Krađa se nikako ne može smatrati slučajnom propašću stvari u smislu članka 326. stavak 1. ZOO. Krađa je protupravno prisvajanje tuđe stvari, pa kada za nju ne bi odgovarao poduzetnik i kada postupa kao čuvar, pogodovalo bi mu na štetu naručioca i nesavjesno postupanje, nepažnja i drugi oblici nemamog odnosa, što bi dovelo do izražene nesigurnosti u sklapanju ove vrste pravnih poslova.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-252/00 od 25.1.2001.g.)

39.

Član 460. Zakona o obligacionim odnosima

U SLUČAJU PRODAJE TUĐE STVARI SAMO JE KUPAC IZ TAKVOG UGOVORA OVLAŠTEN TRAŽITI RASKIDANJE UGOVORA.

Iz obrazloženja:

Pravilan je stav prvostepenog suda da tužitelji nisu aktivno legitimirani tražiti poništaj predmetnog kupoprodajnog ugovora zaključenog između prvotuzenog kao prodavca i drugotuzenog kao kupca jer tužitelji traže poništenje tog ugovora iz razloga što je prvotuzena prodala njihove nekretnine ali u takvom slučaju prema odredbi člana 460. ZOO samo je kupac iz ovog ugovora aktivno legitimiran tražiti raskidanje ovakvog ugovora. Iz izvedenih dokaza u toku prvostepenog postupka nije utvrđeno da bi predmetni ugovor bio ništav u smislu odredbe člana 103. Zakona

o obligacionim odnosima a kada bi se radilo o rušljivom ugovoru u smislu člana 111. istog zakona kako pogrešno smatra žalba tužitelji ne bi mogli tražiti poništenje ugovora jer u istom nisu ugovorna strana. Sigurno je da tužioci imaju pravni interes za utvrđenje da su oni vlasnici spornih nekretnina koje su prvi kupili od prvotuzene i koje je ona kasnije prodala drugotuzenoj ali radi zaštite svog prava vlasništva ne mogu pobijati pravni posao trećih osoba samo iz razloga što smatraju da je predmet kupoprodajnog ugovora njihovo vlasništvo.

(Iz Biltena sudske prakse Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 1/2001.)

40.

Član 481. Zakona o obligacionim odnosima

REKLAMACIJA ZBOG VIDLJIVIH NEDOSTATAKA ISPORUČENE ROBE MORA SE UČINITI U ROKU IZ ČLANA 481. ZOO I KADA SE RADI O UGOVORU O PRODAJI U KOME JE UGOVOREN GARANTNI ROK ZA KVALITET ISPORUČENIH PROIZVODA.

Iz obrazloženja:

Tužitelj je u članu 6. pisanog ugovora zaključenog 11.4.1998.g. dao garanciju od dvije godine za kvalitet isporučenih proizvoda, no ovakva garancija ne pokriva vidljive nedostatke robe, koji su bili uočljivi u vrijeme isporuke, a tuženi nije tvrdio da je roba (granitni

elementi) postala neupotrebljiva zbog skrivenih nedostataka koji su se ispoljili u toku garantnog roka. Stoga ovaj sud smatra pravilnim odbijanje tuženikovog zahtjeva za sniženje cijene zbog navodnih materijalnih nedostataka isporučene robe.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-166/00 od 29.12.2000.g.)

41.

Članovi 966. i 968. Zakona o obligacionim odnosima

ZALOGOPRIMAC POKRETNIH STVARI IZ UGOVORA O ZALOZI, PA I KADA JE UGOVOR ZAKLJUČEN RADI OBEZBJEĐENJA POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA U PRIVREDI, MOŽE ZAHTEJVATI SAMO PREDAJU STVARI RADI STICANJA PRAVA ZALOGE, ALI JE PREURANJENA TUŽBA I ZA PREDAJU STVARI U POSJED RADI PRODAJE.

Iz obrazloženja:

Opravdano je prvostepeni sud utvrdio da su tužitelj i tuženi, istog dana kada je zaključen ugovor o deviznom kreditu, zaključili ugovor o zalozi pokretnih stvari inventara i opreme, bliže navedenih na način kojim su individualizirane, u specifikaciju koju je sačinio sudski vještak i koju su stranke proglasile sastavnim dijelom ugovora o zalozi, a radi obezbjeđenja potraživanja iz ugovora o deviznom kreditu. Iz ugovora o zalozi proizilazi da se tuženi-zalogodavac obvezao da preda tužitelju založene stvari ako po dospijeću obaveza iz ugovora o kreditu, dug ne vrati, a iz ugovora o

kreditu zaključenom na rok od 90 dana, vidljivo je da su obaveze tuženog dospjele znatno prije podnošenja tužbe u ovoj parnici.

Polazeći od navedenih utvrđenja, osnovano je prvostepeni sud naložio tuženom, da u ispunjenju svoje obaveze iz ugovora o zalozi, punovažno zaključenog u smislu člana 966. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima-ZOO, preda tužitelju založene stvari, radi sticanja založnog prava, u smislu člana 968. ZOO. Zalogoprimac, naime, po ovoj zakonskoj odredbi, stiče založno pravo na pokretnim stvarima tek kada mu stvar koja je

predmet ugovora o zalozi, bude predata. Izuzetak koji dopušta sticanje tzv. bezposjedovne zaloge na pokretnim stvarima i bez predaje založene stvari u posjed zalogoprimcu, propisan je samo odredbama preuzetog Zakona o izvršnom postupku i to za sticanje založnog prava u toku prinudnog izvršenja radi naplate potraživanja utvrđenog izvršnom ispravom i, nakon novele Zakona o izvršnom postupku 1990. godine, zaključenog sporazuma stranaka pred nadležnim sudom (članovi 251-a do f), a u konkretnom sporu ne radi se o takvim slučajevima. Tužitelj će tek nakon sticanja založnog prava, prijemom stvari u posjed, moći te stvari izložiti javnoj prodaji, nakon što postupi po odredbama člana 981. ZOO (radi se o zalozi radi obezbjeđenja

potraživanja koje potiče iz ugovora u privredi), te je preuranjen zahtjev tužitelja da mu tuženi preda stvari radi prodaje, pošto to pravo tužitelja nije ni nastalo ni dospjelo do zaključenja glavne rasprave, pa nije moglo biti ni dosuđeno, kako proizlazi iz člana 307 ZPP. Ovaj sud je stoga, pazeći na pravilnu primjenu materijalnog prava po službenoj dužnosti, preinačio prvostepenu presudu samo utoliko što je obvezao tuženog da preda založene pokretne stvari tužitelju, da bi ovaj stekao založno pravo (u većem zahtjevu tužitelja za predaju stvari radi prodaje, sadržan je i manji zahtjev za predaju radi sticanja zaloge).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-66/00 od 27.2.2001.g.)

42.

Članovi 1013. i 1016. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima

AKO JE JEMAC IZ UGOVORA O BANKARSKOM KREDITU, PO UGOVORU O JEMSTVU ZAKLJUČENIM SA KORISNIKOM KREDITA, KREDITORU MORAO DATI AKCEPTNI NALOG RADI OBEZBJEĐENJA OTPLATE KREDITA, PA BANKA POTRAŽIVANJE NAPLATILA UPOTREBOM AKCEPTNOG NALOGA, KORISNIK KREDITA-GLAVNI DUŽNIK NE MOŽE UPOTRIJEBITI U REGRESNOJ PARNICI PRAVNA SREDSTVA KOJIMA JE ON U ČASU ISPLATE MOGAO ODBITI ZAHTJEV BANKE.

Iz obrazloženja:

Među strankama tokom postupka nije bilo sporno, a tuženi ne osporava ni žalbom, da je dospjelo neplaćeno potraživanje po osnovu ugovora o kratkoročnom kreditu zaključenom između banke i tuženog kao korisnika kredita, Banka naplatila od tužitelja kao jemca, po njegovom akceptnom nalogu koji je izdao kao garanciju za povrat kredita. Budući da je naplata izvršena blokiranjem računa jemca, bez prethodne obavijesti o naplati, zbog čega on objektivno nije bio u mogućnosti da o isplati duga blagovremeno obavijesti dužnika, jemac samo stoga što je bez znanja dužnika izvršio isplatu povjeriočevog potraživanja, ne gubi pravo da od dužnika zahtjeva naknadu iznosa isplaćenog za njegov račun (član 1013. Zakona

o obligacionim odnosima). Ovo samo u slučaju da je bio dužan da da akceptni nalog povjeriocu shodno ugovoru o jemstvu zaključenim sa povjeriocem u skladu sa prethodno postignutom sporazumu sa dužnikom a u suprotnom, ukoliko je to učinio bez zahtjeva dužnika, dužan je da sam snosi posljedice načina naplate potraživanja povjerioca, kojim je onemogućen da o plaćanju blagovremeno obavijesti dužnika. U tom slučaju, dužnik ne gubi pravo da upotrebi protiv jemca, koji je bez njegovog znanja izvršio isplatu povjeriočevog potraživanja, sva pravna sredstva kojim je u času te isplate mogao odbiti povjeriočev zahtjev (član 1016. ZOO).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Pž-165/00 od 15.5.2001.g.)

43.

Članovi 1083. i 1087. Zakona o obligacionim odnosima

AKO JE BANKA IZDALA BEZUSLOVNU GARANCIJU IAKO NIJE DOBILA NALOG ZA IZDAVANJE TAKVE GARANCIJE, NALOGODAVAC-DUŽNIK IZ OSNOVNOG POSLA MOŽE U REGRESNOJ PARNICI PO TUŽBI BANKE ISTAČI SVE PRIGOVORE KOJE JE MOGAO ISTAČI PROTIV POVJERIOCA IZ OSNOVNOG POSLA - KORISNIKA GARANCIJE U VRIJEME ISPLATE GARANCIJE.

Iz obrazloženja:

Tuženi tvrdi da od tužitelja nije zahtjevao izdavanje bezuvjetne (na prvi poziv) garancije i da korisnik garancije nije izvršio svoje obaveze iz člana 1. Aneksa ugovora broj 2 - Ugovora o prodaji robe na kredit na osnovu kojeg je izdata sporna garancija i po njoj izvršena isplata korisniku garancije te da je tuženi u nekoliko navrata od tužitelja i pismeno zahtjevao da po izdanoj garanciji ne postupa.

Prvostepeni sud je usvojio regresni zahtjev za naknadu plaćenog po bankarskoj garanciji, a da nije utvrdio da li je tuženi zahtjevao od tužitelja izdavanje bezuslovne garancije, te da li je tuženi ovlašten da istakne tužitelju u ovoj regresnoj parnici sve prigovore koje je mogao istaći partneru iz osnovnog ugovora - korisniku garancije.

Tužitelj je izdao bezuslovnu garanciju pa kao banka garant odgovara korisniku garancije onoliko i onako kakvu je preuzeo obavezu u garanciji neovisno od sadržaja osnovnog ugovora i njegovih aneksa zaključenih između tuženog i korisnika garancije, pa i sadržaja ugovora o regulisanju međusobnih odnosa za izdavanje sporne garancije zaključenog između stranaka dana 26.5.1998. godine, kojeg dana

je i izdana sporna garancija.

Međutim, neovisno od obaveze tužitelja kao izdavatelja garancije prema korisniku garancije koja se cijeni prema sadržaju isprave o garanciji, jer banka na osnovi garancije ispunjava svoju a ne tuđu obavezu, prvostepeni sud je morao imati u vidu da je odnos između tuženoga i tužitelja u vezi sa zahtjevom za izdavanje sporne garancije, odnos koji je nastao izjavom tužitelja kao izdavatelja garancije da prihvata zahtjev (nalog) tuženoga i da preuzima garanciju, te da taj odnos ima sve elemente ugovora o nalogu.

Kod okolnosti da učesnici u garancijskom poslu prilikom zaključenja osnovnog ugovora i njegovih aneksa nisu ugovorili način izdavanja i vrstu izdane garancije, odnosno uslove za zahtjevanje plaćanja po garanciji, a niti da su to stranke ugovorile zaključenim ugovorom o regulisanju međusobnih odnosa za izdavanje sporne garancije, prvostepeni sud je bio dužan da na te okolnosti sasluša stranke i ocjeni da li je tužitelj izdavanjem bezuslovne garancije prekoračio ili nije ovlaštenja data u nalogu za izdavanje garancije.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj:PŽ-125/00 od 23.4.2001.g.)

44.

Član 1087. Zakona o obligacionim odnosima

AKO IZ SADRŽAJA BANKARSKE GARANCIJE PROIZLAZI DA SE RADI O SAMOSTALNOJ I BEZUSLOVNOJ GARANCIJI, BANKA IZDAVALAC GARANCIJE NE MOŽE PRIGOVARATI DA JE OSNOVNI PRAVNI POSAO NEPUNOVAŽAN, NITI ISTICATI DRUGE PRIGOVORE IZ OSNOVNOG POSLA.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je, nakon ocjene pravne prirode sadržine izdate garancije, zaključio da je tuženi, u ovoj pravnoj stvari, izdao tzv. garanciju "bez prigovora" propisanu u članu 1087. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima i da je osnovan tužbeni zahtjev.

Ovaj sud je, nakon što je razmotrio žalbene navode tuženog, mišljenja da je činjenični i pravni zaključak prvostepenog suda pravilan i na zakonu osnovan.

Iz ugovora o izdavanju garancije zaključenog dana 17.11.1997. godine između tuženog kao izdavaoca garancije i S. banke d.o.o. S. kao nalogodavca, proizilazi da će tuženi u korist tužitelja izdati garanciju na iznos od 348.500 DEM sa rokom važnosti od 5. godina od dana izdavanja garancije, a iz sadržine predmetne garancije da je tuženi izdao garanciju za dobro izvršenje posla u ime "Tours-a" S., kojom je neopozivo i bezuslovno preuzeo obavezu plaćanja odmah bez zakašnjenja iznosa određenog garancijom po prvom pismenom pozivu (zahtjevu) tužitelja sa izjavom da se "Tours" nije držao ili da je

prekršio uslove ugovora, te da će plaćanje biti izvršeno bez ikakvih obaveza tužitelju da obezbijedi protest, sudski nalog ili pristanak "Toursa", zanemarujući bilo kakav spor nastao između njih, kao i rezultate i pravne posljedice toga spora.

Imajući u vidu da se radi o poslu iz međunarodne trgovine, ocjena i ovoga suda je da iz ovakve sadržine izdate garancije nesumnjivo proizilazi da je pravna priroda izdate garancije takva da je u pitanju tzv. garancija "bez prigovora" propisana članom 1087. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, kojom je isključena mogućnost stavljanja prigovora iz osnovnog posla prema tužitelju kao korisniku garancije. Osnovana je, dakle, tvrdnja tužitelja da se radi o tzv. bezuslovnoj i samostalnoj garanciji, gdje tuženi može tužitelju kao korisniku garancije stavljati samo one prigovore koji proizilaze iz izdate garancije, ali ne i one koji su u vezi sa pravnom valjanosti osnovnog posla ili koji iz njega proizilaze.

Stoga, nisu osnovani žalbeni navodi

tuženoga kojima želi ukazati da je izdao uslovnu i akcesorne pravne prirode garanciju, te da u ovoj pravnoj stvari može prema njenom korisniku isticati sve prigovore koje može da ističe i glavni dužnik i da njena pravna valjanost ovisi od valjanosti glavne obaveze radi koje je data.

Nije osnovan ni žalbeni navod tuženoga koji se odnosi na to da tužitelj uz pismeni zahtjev za isplatu nije dao i izjavu da se "Tours" nije držao ili da je prekršio uslove ugovora u cjelini ili djelimično, a što je po navodima tuženog bilo uslov za isplatu garantovanog iznosa.

Činjenica je, da je u sadržaju garancije

navedeno da se uz prvi pismeni poziv podnosi navedena izjava, ali je činjenica i to da je tužitelj, u svom prvom zahtjevu za isplatu od 4.6.1998. godine i naveo da do toga dana "Tours" nije izvršio isplatu garancijom određenog iznosa, a što znači da je tužitelj dao izjavu koja se zahtjevala garancijom. Ovdje je potrebno navesti da izjavi tužitelja (a ne "Toursa") u vezi realizacije osnovnog posla tuženi nepotrebno daje veliki značaj, jer nisu u pitanju robni dokumenti (niti se radi o tzv. uslovnoj garanciji), već samo izjava tužitelja koju on može dati u bilo kojem momentu i neovisno od "Toursa" Sarajevo.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj:Pž-190/00 od 29.5.2001.g.)

STAMBENO PRAVO

45.

Članak 19. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima

PRAVNE POSLJEDICE PRESUDE KOJOM SE USVAJA OTKAZ UGOVORA O KORIŠTENJU STANA POGAĐAJU I DRUGOG SUPRUŽNIKA KAO SUNOSITELJA STANARSKOG PRAVA I KADA NIJE KAO STRANKA SUDJELOVAO U POSTUPKU.

Iz obrazloženja:

Stanarsko pravo bračnog druga nositelja stanarskog prava nije samostalno. Ono izvire iz prava nositelja i sa njim je akcesorno povezano, dakle, dijeli njegovu pravnu sudbinu, sve dok ne nastupe okolnosti kada se po zakonu od njega odvaja, tako da pravne

posljedice presude moraju pogađati i muža tužene, kojoj je stan dodijeljen, pa su sudovi nižeg stupnja pravilno postupili kada su tuženoj naložili predaju stana tužitelju slobodnog od njezinih stvari i članova obiteljskog kućanstva.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-17/01 od 22.3.2001.g.)

46.

Članak 47. Zakona o stambenim odnosima

Članak 83. Zakona o vlasničko-pravnim odnosima

OSTVARENA ZAŠTITA U PARNICI ZA SMETANJE POSJEDA NIJE ZAPREKA OTKAZU UGOVORA O KORIŠTENJU STANA ZBOG NEKORIŠTENJA DULJE OD ŠEST MJESECI, MAKAR JE TA ZAŠTITA OSTVARENA I U TOME RAZDOBLJU.

Iz obrazloženja:

Na pravilnost nižestupanjskih presuda nema utjecaja činjenica da je, nakon što su ostvareni uvjeti za otkaz ugovora i nakon što je tužba podnijeta, tužena u nekom kasnijem razdoblju ostvarila posjedovnu zaštitu u parnici zbog smetanja posjeda, najprije stoga što je u takvoj parnici isključeno raspravljanje o pravu na posjed, pravnoj osnovi posjeda i njegovoj savjesnosti ili nesavjesnosti (može se dakle, ostvariti zaštita i nezakonito stečenog posjeda), a zatim i zbog toga što se posjedovna zaštita u toj parnici može ostvariti i kada se stan ne koristi za stanovanje već za neke druge

svrhe, pa i na način kakav ima u vidu odredba članka 47. stavak 4. Zakona o stambenim odnosima, koji dakle nije zapreka otkazu ugovora o korištenju stana. Pravo korištenja stana po svome sadržaju iscrpljuje se u pravu stanovanja (čl. 6. i 11. Zakona o stambenim odnosima) i kao takvo znatno je uže od posjeda, koji se može manifestirati i u znatno širim oblicima. Stoga se presuda o usvajanju otkaza ugovora o korištenju stana i rješenje o smetanju posjeda, međusobno ne isključuju, kako to pogrešno smatra revizija.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-17/01 od 22.3.2001.g.)

RADNO PRAVO

47.

Članak 143., 143-a i 144. Zakona o radu

PO PROPISIMA KOJI SU VAŽILI DO STUPANJA NA SNAGU ZAKONA O RADU, NE MIRUJU PRAVA IZ RADNOG ODNOSA ZAPOSLENIKU KOJI JE BEZ ZAHTJEVA UPUĆEN NA NEPLAĆENO ODSUSTVO, POGOTOVO KADA TRAJANJE TAKVOG ODSUSTVA VREMENSKI NIJE ODREĐENO, PA TAKVOM ZAPOSLENIKU NE PRIPADA PRAVO VRATITI SE NA POSAO PO ČLANKU 144. ZAKONA O RADU.

Iz obrazloženja:

Po odredbama članka 144. Zakona o radu pravo da se vrate na rad imaju uposlenici čiji radni odnos miruje sukladno propisima koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona. Do stupanja na snagu ovog zakona na teritoriji Federacije primjenjivao se Zakon o osnovnim pravima iz radnog odnosa (preuzet kao republički zakon) i Zakon o radnim odnosima ("Službeni list RBiH", broj 20/90). Oba ova zakona primjenjivala su se temeljem članka 1. Uredbe o radnim odnosima na području HZ HB za vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti ukoliko navedenom Uredbom nije drugačije određeno ("Narodni list HZ HB" broj 9/92), na teritoriji sjedišta tuženika. Po navedenim propisima a prije svega po članku 21. Zakona o radnim odnosima, odsustvo radnika sa rada bez naknade je uređeno na način da to pravo ostvaruje radnik u slučajevima, pod uvjetima i u trajanju utvrđenim općim aktom. Prema sadržaju rješenja koje je priloženo spisima

ovoga predmeta, o neplaćenom odsustvu tužitelja nije odlučeno na njegov zahtjev, trajanje neplaćenog odsustva nije vremenski ograničeno pa se i po ocjeni ovoga suda tužitelj ne može smatrati uposlenikom kome radni odnos miruje temeljem članka 21. Zakona o radnim odnosima koji se primjenjivao u vrijeme donošenja rješenja tuženika, pa mu zato ne pripada pravo da se vrati na rad temeljem članka 144. Zakona o radu.

Zato su nižestupanski sudovi izveli pravilan zaključak da tužitelj nema pravo zahtijevati da se temeljem članka 144. Zakona o radu vrati na rad kod tuženika već da ima prava uposlenika na čekanju temeljem članka 143. navedenog zakona o kojima odlučuje nadležno tijelo županije, kojem se temeljem članka 50. (član 143-a) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu ustupa zahtjev.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Rev-106/01 od 18.5.2001.g.)

UPRAVNO PRAVO

48.

Članovi 19. stav 1. tačka 1, 22. stav 1. tačka 1. i 249. stav 1. tačka 2. Carinskog zakona

Članovi 203, 204, 205. i 217. st. 2. i 5. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine

ZAHTJEV ZA POVRAT CARINSKIH DAŽBINA KOJI JE PODNIJET PO PROTEKU ROKA OD GODINE DANA OD DANA PODNOŠENJA CARINSKE DEKLARACIJE CARINARNICI KOD KOJE SU PLAĆENE DAŽBINE TREBA ODBITI JER SE RADI O MATERIJALNO-PRAVNOM PREKLUZIVNOM ROKU ČIJIM PROTEKOM CARINSKI OBVEZNIK GUBI PRAVO NA POVRAT CARINE I OSTALIH CARINSKIH DAŽBINA.

Iz obrazloženja:

Tužilac smatra da se na predmetnu upravnu stvar nije mogao primijeniti federalni Carinski zakon iz razloga što je stavljen van snage donošenjem Zakona o carinskoj politici BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 21/98) koji odredbama članova 203, 204. i 205. na drugačiji način reguliše povrat carine i rok u kojem se može zahtijevati povrat, a koji je on održao. Odredbama člana 217. st. 2. i 5. Zakona o carinskoj politici BiH, propisano je da se propisi sadržani u carinskim zakonima Entiteta koji su u suprotnosti s odredbama tog zakona smatraju nevažećim i da se taj zakon primjenjuje od 1.1. 1999. godine, pa iz pravilnog tumačenja tih odredaba proizilazi da je navedeni zakon po pitanju prava i obaveza svih subjekata u postupcima carinjenja robe i putnika nastalih poslije početka njegove primjene 1.1. 1999. godine isključio samo primjenu propisa u carinskim zakonima Entiteta koji su u suprotnosti s njegovim odredbama smatrajući ih nevažećim, ali ne i ostalih odredaba carinskih zakona Entiteta. Nijednom odredbom taj zakon nije propisao njegovo retroaktivno dejstvo na odnose subjekata u postupku carinjenja koji su nastali prije početka njegove primjene.

Kako se u predmetnoj upravnoj stvari radi o nastanku obaveze plaćanja carine i ostalih uvoznih dažbina prije početka primjene Zakona o carinskoj politici BiH, a za vrijeme važenja federalnog Carinskog zakona, koji je u odredbama člana 19. stav 1. tačka 1. propisao da obaveza plaćanja carine za robu koja se uvozi, unosi ili prima nastaje na dan kada roba pređe preko carinske linije, a u članu 22. stav

1. tačka 1. da se visina carine za koju je nastala obaveza plaćanja, utvrđuje u skladu sa propisima koji za takvu robu važe na dan kad se podnese carinska deklaracija, suprotno navodima tužioca, sud smatra da su carinski organi u ovoj upravnoj stvari pravilno postupili kada su primijenili odredbe federalnog Carinskog zakona obzirom da je pravni odnos nastao kada nije bio u primjeni Zakon o carinskoj politici BiH i da se pravilnost carinjenja cijeni prema važećim propisima na dan nastanka obaveze plaćanja carine a visina carine utvrđuje prema važećim propisima na dan podnošenja carinske deklaracije, pa ako su tada pravilno primijenjeni propisi podnosilac deklaracije ne može sa uspjehom zahtijevati povrat carine i ostalih uvoznih dažbina.

Carinski organi su pravilnom primjenom materijalnog prava negativno odlučili o zahtjevu tužioca s tim što je prvostepeni organ pravilno odbio zahtjev tužioca jer su rokovi iz člana 249. stav 1. tačka 2. i člana 251. stav 1. Carinskog zakona materijalno pravni prekluzivni rokovi, čijim protekom stranka gubi pravo podnošenja zahtjeva za ostvarenje određenog materijalnog prava, nezavisno od činjenice osnovanosti ili neosnovanosti njenog zahtjeva kada bi on bio podnesen u zakonskim rokovima i od razloga zbog kojih nije podnesen u roku. Radi se o materijalno pravnim prekluzivnim zakonskim rokovima koji se ne mogu produžavati i čijim propuštanjem stranka gubi pravo, pa podneseni zahtjev po proteku roka treba odbiti, kako je to pravilno uradio prvostepeni organ, a ne odbaciti, kako je to pogrešno postupio drugostepeni organ. Zbog te nepravilnosti,

međutim, nije povrijeđen zakon na štetu tužioca, jer je u oba slučaja njegov zahtjev pravilnom primjenom materijalnog prava negativno riješen, pa sud nije zbog toga poništio ili mijenjao pobijana rješenja.

Zbog svega izloženog pobijana rješenja carinskih upravnih organa su donesena na

osnovu pravilno i potpuno utvrđenih odlučnih činjenica i uz pravilnu primjenu materijalnog prava, te se tužbom neosnovano pobijaju kao nezakonita, radi čega je ovaj sud primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, presudom tužbu odbio.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-180/00 od 14.6.2000.g. i U-232/01 od 10.5.2001.g.)

49.

Članovi 84. stav 2. tačka c) i 96. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine

OD PRAVILA CARINSKE PROCEDURE DA SE PO ZAHTJEVU DEKLARANTA NE MOŽE ODOBRI TI NIKAKVA IZMJENA I DOPUNA PODATAKA IZ CARINSKE PRIJAVE KADA SE ODOBRENJE IZMJENE I DOPUNE TRAŽI NAKON ŠTO SU ENTITETI STAVILI ROBU U PROMET, ODREDBAMA ČLANA 96. ZAKONA O CARINSKOJ POLITICI BOSNE I HERCEGOVINE PROPISAN JE IZUZETAK PREMA KOJEM ENTITETI MOGU NA SVOJU INICIJATIVU ILI PO ZAHTJEVU DEKLARANTA DOPUNITI ILI PROMIJENITI PRIJAVU I NAKON STAVLJANJA ROBE U PROMET, TE AKO SU ODREDBE KOJE REGULIŠU ODREĐENU CARINSKU PROCEDURU PRIMIJENJENE NA OSNOVU NETAČNIH I NEPOTPUNIH PODATAKA, U SKLADU SA VAŽEĆIM PROPISIMA PREDUZETI MJERE ZA REGULISANJE NASTALE SITUACIJE PREMA NOVIM PODACIMA, UTVRĐENIM U POSTUPKU, NA NAČIN I POD USLOVIMA PROPISANIM U TOM ČLANU.

Iz obrazloženja:

U obrazloženju osporenog rješenja, dajući razloge za odluku kojom odbija žalbu tužitelja protiv prvostepenog rješenja, tuženi je prihvatio u cijelosti pravni stav prvostepenog upravnog organa smatrajući ga pravilnim i zakonitim, pozivajući se ujedno na član 84. stav 2. tačka c) Zakona o carinskoj politici BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 21/98) kojim je propisano da se ne dozvoljava nikakva izmjena podataka iz prijave nakon što je roba stavljena u slobodan promet, a nesporno je da je otišla ispod carinskog nadzora.

Donošenjem osporenog rješenja, koje je zasnovano samo na naprijed navedenoj zakonskoj odredbi, nadležni organi su propustili da tužiteljev zahtjev i njegove navode cijene i u vezi sa drugim odredbama istog poglavlja navedenog zakona - poglavlja carinske procedure. Polazeći od realne mogućnosti, da u nekim slučajevima postupak carinske procedure bude obavljen i na osnovu netačnih ili nepotpunih podataka, zakonodavac je pravno regulisao i takvu situaciju, pa je u stavu 1. člana 96. navedenog Zakona o carinskoj politici BiH, propisao mogućnost da

nadležni organi entiteta i nakon stavljanja robe u promet, na svoju inicijativu ili na zahtjev deklaranta dopune i promijene carinsku prijavu, što je zatim razrađeno u st. 2. i 3. istog člana.

Prema tome ove zakonske odredbe predviđaju mogućnost dopune i promjene carinske prijave nakon stavljanja robe u promet, što predstavlja izuzetak u odnosu na odredbu člana 84. stav 2. tačka (c) istog zakona, pa su organi uprave nužno morali postupiti po odredbama člana 96. navedenog zakona, utvrditi odlučne činjenice za njihovu primjenu i dati odgovarajuće obrazloženje ili obrazložiti zašto se iste ne mogu primijeniti na sporni slučaj, što su propustili da učine u svojim rješenjima.

Iz iznesenih razloga, sud je našao da postoje zakonski razlozi za pobijanje upravnog akta, pa je primjenom člana 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, tužbu uvažio, oba rješenja poništio i predmet vratio prvostepenom organu na ponovni postupak.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-2399/00 od 17.5.2001.g. i U-2398/00 od 17.5.2001.)

50.

Članovi 210. stav 8, 343. stav 1. tačka 11. i 363. stav 1. Carinskog zakona

POSJEDNIK KONSIGNACIJSKOG SKLADIŠTA KOJEM JE KAO CARINSKOM OBVEZNIKU

RJEŠENJEM NADLEŽNE KOMISIJE ZA CARINSKE PREKRŠAJE IZREČENA NOVČANA KAZNA ZA UČINJENI CARINSKI PREKRŠAJ IZ ČLANA 343. STAV 1. TAČKA 11. ILI NEKOG DRUGOG ČLANA CARINSKOG ZAKONA, BEZ ODUZIMANJA ROBE U PREKRŠAJNOM POSTUPKU, PODLIJEŽE OBAVEZI PLAĆANJA CARINE U POSTUPKU KOJI CARINARNICA POKREĆE I VODI PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI.

Iz obrazloženja:

Iz utvrđenja organa uprave u postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja, proizilazi da je tužitelj, kao posjednik konsignacijskog skladišta, zatražio i dobio izlaz robe sa njegovog skladišta, pa mu je naloženo da robu uputi Carinarnici T. radi prijavljivanja uvezene robe i provođenja redovnog postupka carinjenja robe, jer se radilo o uvezenoj robi iz Slovenije. Tužitelj međutim, nije postupio na navedeni način, nije u skladu sa odredbom člana 191. Carinskog zakona ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96, 18/96 i 27/97), navedenu robu prijavio upućenoj carinarnici niti je pokrenuo postupak redovnog carinjenja robe, zbog čega je počinio prekršaj iz člana 343. stav 1. tač. 11. citiranog zakona, pa mu je rješenjem Komisije za carinske prekršaje Carinarnice S. od 13.8.1999. godine izrečena novčana kazna za ovaj prekršaj u iznosu navedenom u dispozitivu tog rješenja. Budući da u prekršajnom postupku tužitelju nije oduzeta roba, to su carinski organi, po službenoj dužnosti, pokrenuli postupak za naplatu carine, temeljem odredbe člana 363. citiranog zakona, pa su osporenim rješenjem konačno tužitelja obavezali na plaćanje carine u iznosu navedenom u dispozitivu prvostepenog

rješenja.

Tužitelj smatra, da nije carinski obveznik, pa da je zbog toga osporeno rješenje nepravilno i da su organi uprave pogrešno odlučili kada su njega obavezali na plaćanje carine. Međutim, ovaj prigovor tužitelja nije osnovan. Prema odredbi člana 23. citiranog zakona carinski obveznik je posjednik robe ili osoba koju on ovlasti, osoba na koju glasi prijevozna isprava, osoba na koju su prenesena prava iz prevozne isprave, osoba koja robu unosi u carinsko područje Federacije ili iznosi iz tog područja, te druge osobe koje moraju platiti carinu kada to predviđa ovaj zakon. Ovim zakonom u odredbi člana 210. stav 8. propisano je nadalje, da za robu smještenu u konsignacijsko skladište i plaćanje carine za tu robu odgovara posjednik konsignacijskog skladišta. Budući da je u postupku utvrđeno, da je tužitelj posjednik konsignacijskog skladišta, sa kojeg je na osnovu naloga izvršio izlaz robe i unošenje robe na carinsko područje Federacije, to je tužitelj carinski obveznik temeljem navedenih propisa, pa je dužan da izvrši plaćanje carine za uvezenu robu, zbog čega neoppravdano osporava pravilnost i zakonitost osporenog rješenja.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-2253/00 od 17.5.2001.g.)

51.

Član 249. stav 1. tačka 2. Carinskog zakona

ZASTARNI ROKOVI PROPISANI U ZAKONU O OBLIGACIONIM ODNOSIMA NE MOGU SE PRIMIJENITI PO PITANJU NAPLATE I POVRATA CARINE I OSTALIH CARINSKIH DAŽBINA OBZIROM DA SU PRAVA I OBAVEZE SVIH SUBJEKATA U POSTUPKU CARINJENJA ROBE REGULISANI FEDERALNIM CARINSKIM ZAKONOM, ZAKONOM O CARINSKOJ POLITICI BOSNE I HERCEGOVINE I DRUGIM PROPISIMA IZ OBLASTI CARINA, KAO SPECIJALNIM ZAKONIMA U ODNOSU NA ZAKON O OBLIGACIONIM ODNOSIMA, PA I ROKOVI U KOJIM SE MOŽE OSTVARITI NAPLATA I POVRAT CARINE I OSTALIH CARINSKIH DAŽBINA, KOJI SU PO SVOJOJ PRAVNOJ PRIRODI MATERIJALNO-PRAVNI PREKLUZIVNI ROKOVI ČIJIM PROTEKOM STRANKA GUBI ZAHTIJEVANO PRAVO NA NAPLATU ODNOSNO POVRAT.

Iz obrazloženja:

Zastarni rokovi propisani u Zakonu o obligacionim odnosima ne mogu se primijeniti kod naplate carina pa samim tim i kod odlučivanja o zahtjevu za povrat neosnovano naplaćene carine ili dijela carinske dažbine, jer su prava i obaveze svih subjekata u postupcima carinjenja robe regulisani federalnim Carinskim zakonom, Zakonom o carinskoj politici BiH i drugim propisima iz oblasti carina - kao specijalnim Zakonima u odnosu na Zakon o obligacionim odnosima, zbog čega prigovorima iz tužbe istaknutim u

tom pravcu nije dovedena u sumnju zakonitost i pravilnost osporenih rješenja.

U vrijeme nastanka carinske obaveze za predmetnu robu, bliže navedenu u uvoznoj carinskoj deklaraciji koja je sudu dostavljena, a to je u momentu prelaska robe preko granične linije, bio je na snazi Carinski zakon ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96, 18/96 i 25/97), koji je u članu 249. stav 1. tačka 2. propisao pravo i mogućnost ponovnog obračuna carinskih dažbina koje se naplaćuju

pri uvozu robe u roku od godinu dana ako predmetne dažbine budu obračunate i naplaćene u manjem ili većem iznosu od onog koji je utvrđen pozitivnim propisima, a ta odredba nije bila u suprotnosti sa tada važećim Zakonom o carinskoj policiji BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 8/98 i 12/98). Saglasno principu vremenskog važenja zakona koji znači primjenu i rješavanje određenog pravnog odnosa po propisima koji važe u vrijeme kada je on nastao, upravni organi su

polazeći od činjenice da je zahtjev za povrat dijela dažbina, prema tvrdnjama tužitelja neosnovano naplaćenih u 1997. godini tužitelj podnio dana 20. novembra 2000. godine, pravilno odlučili kada su zbog proteka roka od godinu dana od dana carinjenja pa do podnošenja zahtjeva za povrat, odbili njegov zahtjev.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-234/01 od 10.5.2001.g.)

52.

Član 1. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

ZAKONOM SE MOŽE PRIZNATI PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE PO OSNOVU GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI ONOM LICU KOD KOJEG JE TAJ GUBITAK PROUZROKOVAN RANOM, POVREDOM, OZLJEDOM ILI BOLEŠĆU NASTALOM ZA VRIJEME SLUŽBE U ORUŽANIM SNAGAMA I OBAVLJANJA VOJNE DUŽNOSTI, UZ ISPUNJENJE OSTALIH PROPISANIH USLOVA, TE KADA SE GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI POJAVLJUJE KAO POSLJEDICA POGORŠANJA BOLESTI KOJA JE KOD TOG LICA POSTOJALA PRIJE STUPANJA U ORUŽANE SNAGE, ISTO NEMA PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE JER NIJEDNOM ZAKONSKOM ODREDBOM NIJE PREDVIĐENA MOGUĆNOST STICANJA NAVEDENOG PRAVA ZBOG POGORŠANJA RANIJE POSTOJEĆE BOLESTI ZA VRIJEME SLUŽBE U ORUŽANIM SNAGAMA.

Iz obrazloženja:

Na prijedlog opštinskog organa uprave nadležnog za boračko-invalidsku zaštitu Opštine Centar-S. za odbijanje zahtjeva tužitelja za priznavanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje, tuženi organ je utvrdio na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Instituta za ocjenjivanje radne sposobnosti - stručnog organa vještačenja u drugom stepenu Sarajeva, broj: DOV-BIZ-15/00 od 12.9.2000.godine da kod tužitelja postoji I (prva) kategorija invalidnosti - potpuni gubitak radne sposobnosti za privređivanje zbog bolesti od 13.1.1986.godine, nastale prije službe u oružanim snagama, a koja se pogoršala u oružanim snagama 5.7.1993.godine.

Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja tuženi organ je zaključio da tužitelj nije lice iz člana 1. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96), koje ima pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje.

Naime, lica iz člana 1. ovog zakona, pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje mogu ostvariti pored ostalih uslova ako su vršili vojnu dužnost zbog zadobijene rane, povrede, ozljede ili bolesti izgubili radnu sposobnost za

privređivanje, a ne i u slučaju pogoršanja već postojeće bolesti. Ni ostalim odredbama navedenog zakona nije predviđena mogućnost priznavanja prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje zbog gubitka sposobnosti za privređivanje prouzrokovane pogoršanjem bolesti, nego samo zadobijanjem bolesti u vršenju vojne dužnosti.

Kako je kod tužitelja utvrđen gubitak radne sposobnosti za privređivanje uslijed bolesti koje su nastale prije stupanja u Oružane snage, to je tuženi organ pravilno osporenim rješenjem odbio zahtjev tužitelja za priznavanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje, obzirom da kod njega gubitak radne sposobnosti nije nastao vršeći vojne dužnosti, a što je uslov da bi mu se prema odredbi člana 1. navedenog zakona priznalo pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje.

Stoga su neosnovani navodi tužitelja istaknuti u tužbi da je nepravilno odbijen sa zahtjevom za priznavanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje, jer da je obolio tokom službe u oružanim snagama.

Kako osporenim rješenjem nije povrijeđen zakon na štetu tužitelja, to je tužbu kao neosnovanu valjalo odbiti na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-3794/00 od 17.5.2001. g. i U-2454/99 od 10.5.2001.g.)

53.

Član 1. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE PO OSNOVU GUBITKA RADNE SPOSOBNOSTI ZA PRIVREĐIVANJE, PORED OSTALIH ZAKONOM PROPISANIH USLOVA ZA STICANJE TOG PRAVA, PRIPADA ONOM LICU KOD KOJEG JE GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI PROUZROKOVAN RANOM, POVREDOM, OZLJEDOM ILI BOLEŠĆU NASTALOM ZA VRIJEME SLUŽBE U ORUŽANIM SNAGAMA I OBAVLJANJA VOJNE DUŽNOSTI, PA KADA MU GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI NIJE NASTAO ISKLJUČIVO IZ TIH RAZLOGA I U TOM VREMENU NEGO SAMO DJELIMIČNO (50%), A DJELIMIČNO ZBOG BOLESTI PO PRESTANKU SLUŽBE U ORUŽANIM SNAGAMA (50%), NE MOŽE STEČI ZAHTIJEVANO PRAVO NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE.

Iz obrazloženja:

U postupku donošenja osporenog rješenja utvrđeno je, na osnovu nalaza, ocjene i mišljenja Instituta za ocjenjivanje radne sposobnosti u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja-stručni tim u S., od 24.1.2000. godine, da kod tužioca postoji prva kategorija invalidnosti, te da je uzrok invalidnosti povreda i bolest, od čega povreda za vrijeme službe u Oružanim snagama Armije BiH ima utjecaja na invalidnost u procentu od 50%, a bolest koja se nije manifestovala u toku službe u oružanim snagama utiče na invalidnost u procentu od 50%.

Polazeći od ovog utvrđenja, tuženi je konačno odbio zahtjev tužioca od 1.11.1999. godine za priznanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje iz razloga što je zaključio da nisu ispunjeni svi uvjeti propisani Zakonom o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96), da kod tužioca do gubitka radne sposobnosti za privređivanje nije došlo isključivo zbog zadobijenih rana, povreda i ozljeda u vršenju vojne dužnosti, odnosno za vrijeme vojne službe u oružanim snagama BiH.

Osporeno rješenje temelji se na pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Prema odredbi člana 1. citiranog zakona propisano je, da pravo na izuzetno materijalno

obezbjeđenje mogu ostvariti lica navedena u stavu 1. ove odredbe, ako je kod navedenih lica došlo do gubitka radne sposobnosti za privređivanje, a ovaj gubitak radne sposobnosti za privređivanje je posljedica zadobijenih rana, povreda ili bolesti u toku vršenja vojne dužnosti. Prema tome, za rješenje ove upravne stvari odlučno je, da li je kod tužioca do gubitka radne sposobnosti za privređivanje došlo iz navedenih razloga nastalih za vrijeme službe u oružanim snagama i u vršenju vojne dužnosti. Iz utvrđenog činjeničnog stanja, koje se temelji na nalazu i mišljenju stručnog organa, koji je ovlašten da vrši ocjenu radne sposobnosti, nedvojbeno proizlazi da povrede koje je tužilac zadobio u vrijeme služenja u oružanim snagama i vršeci vojne dužnosti utiču na gubitak radne sposobnosti za privređivanje samo u procentu od 50%, dok bolest, koja se nije manifestovala u toku službe u oružanim snagama i vršeci vojne dužnosti, utiče na gubitak radne sposobnosti za privređivanje u procentu od 50%. To znači, da kod tužioca do gubitka radne sposobnosti za privređivanje nije došlo zbog povreda ranjavanja i ozljeda nastalih u toku vršenja vojne dužnosti, nego i zbog bolesti nastale van vojne službe, pa je tuženi organ pravilno odlučio kada je osporenim rješenjem odbio zahtjev tužioca za priznanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1152/00 od 12.4.2001.g.)

54.

Članovi 1,2. i 8. stav 1. tačka 3. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca

PREMA ODREDBAMA ZAKONA O IZUZETNOM MATERIJALNOM OBEZBJEĐENJU RATNIH VOJNIH INVALIDA I PORODICA POGINULIH BORACA, PREBIVALIŠTE LICA, KOJA INAČE ISPUNJAVAJU ZAKONOM PROPISANE USLOVE ZA STICANJE PRAVA NA IZUZETNO MATERIJALNO OBEZBJEĐENJE, NA JEDNOM OD ENTITETA U DRŽAVI BOSNI I HERCEGOVINI, NIJE USLOV ZA PRIZNANJE ILI PRESTANAK TOG PRAVA, VEĆ SAMO PREBIVALIŠTE TIH LICA KROZ ODREĐENI VREMENSKI PERIOD VAN DRŽAVNE TERITORIJE.

Iz obrazloženja:

Iz obrazloženja osporenog rješenja proizilazi da je tuženi organ postupajući po presudi ovog suda broj U-2272/99 od 19.04.2000. godine, u ponovnom postupku pribavio svu potrebnu dokumentaciju iz koje se vidi da tužiteljica ima prebivalište na području S. Međutim, kako je uvidom u fotokopiju dačke knjižice utvrđeno da njen sin V.I. pohađa Osnovnu školu u P., te da zajedno sa tužiteljicom živi u P. u ulici Gavrilu Principa broj 8, to je izveden zaključak da tužiteljica faktički ima prebivalište na P. Stoga je njen zahtjev za ostvarivanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje odbijen iz razloga što nema prebivalište na području Federacije pozivom na član 8. stav 1. tačka 3. Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list R BiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96).

Iz podataka u spisu se ne vidi da je u ponovnom postupku vršena provjera stanovanja na licu mjesta, u stanu u S. u kojem tužiteljica ima prijavljeno prebivalište već se zaključak da ne živi u S. temelji isključivo na uvidu u navedenu dačku knjižicu njenog sina, što po ocjeni suda ne predstavlja pouzdan dokaz o mjestu njenog prebivališta.

Međutim, neovisno od toga da li tužiteljica stvarno živi u P. ili u S., tuženi je po ocjeni suda pogrešnim tumačenjem odredaba člana 8. stav 1. tačka 3. citiranog zakona izveo pogrešan zaključak u pogledu ostvarivanja njenog prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje.

Navedenim odredbama propisano je da pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje prestaje napuštanjem teritorije Republike Bosne i Hercegovine u vremenu dužem od ovim propisom dozvoljenog. Kako se navedene odredbe odnose na borce, one se mogu analogno primijeniti i na članove njihovih porodica i drugih lica koja svoje pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje izvođe i

ostvaruju po osnovu smrti ili nestanka borca, jer oni ne mogu imati veća prava od boraca kao izvornih nosilaca navedenog prava, niti im stečena prava mogu prestati pod povoljnijim uslovima. Prema citiranoj zakonskoj odredbi stečeno pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje (boraca ili drugih lica) prestaje napuštanjem Republike Bosne i Hercegovine duže od propisanog vremena, koja je prema vremenu donošenja zakona imala u vidu cjelokupnu teritoriju sadašnje države Bosne i Hercegovien (Federacija Bosne i Hercegovine + Republika Srpska), te je kao razlog prestanka prava bilo samo napuštanje države BiH odlaskom u inostranstvo. Obzirom na ovo prebivalište na području Federacije BiH ili Republike Srpske nije uslov za priznanje ili prestanak predmetnog prava, niti je tako nešto predviđeno odredbama Zakona o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca, pa to pravo pripada svim licima koja ispunjavaju zakonom propisane uslove bez obzira na njihovo prebivalište u državi Bosni i Hercegovini.

U suprotnom slijedilo bi da i ona lica koja su ostvarila pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje, gube to pravo povratkom na svoja ranija prebivališta koja se nalaze na području Republike Srpske, što nije bila niti može biti intencija, niti svrha donesenog zakona. Svrha tog zakona, koji je donesen kao republički zakon, a koji se primjenjuje kao federalni zakon, je u tome da se svim licima koja ispunjavaju propisane uslove obezbijedi izuzetno materijalno obezbjeđenje odnosno materijalna sigurnost neovisno od toga da li živi na području Federacije ili Republike Srpske, već je bitno samo da živi na području Bosne i Hercegovine.

Stoga okolnost da tužiteljica i njen sin žive na području Republike Srpske ne može biti od uticaja na ostvarivanje prava iz navedenog zakona.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-2616/00 od 19.4.2001.g.)

55.

Član 10. stav 2. Zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava Županije Posavske

Član 26. stav 2. Zakona o pravosudnom ispitu

NOSTRIKACIJU I EKVIVALENCIJU OBRAZOVNIH ISPRAVA-DIPLOME O ZAVRŠENOM FAKULTETU, NADLEŽNO MINISTARSTVO ŽUPANIJE-KANTONA NE MOŽE IZVRŠITI PRAVNO VALJANO BEZ PRIBAVLJENOG MIŠLJENJA NADLEŽNOG FAKULTETSKOG VIJEĆA. ISTO TAKO NADLEŽNO FEDERALNO MINISTARSTVO PRAVDE NE MOŽE VALJANO PRIZNATI PODNOSIOCU ZAHTEJEVA PRAVOSUDNI ISPIT POLOŽEN PO PROPISIMA DRUGE DRŽAVE SA KOJOM FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE NEMA ZAKLJUČEN SPORAZUM KOJIM BI BIO PROPISAN RECIPROCITET U PRIZNAVANJU TOG ISPITA, PA SE NA OSNOVU OBRAZOVNIH ISPRAVA DRUGIH DRŽAVA SA TAKVIM NEDOSTACIMA NE MOGU U FEDERACIJI OSTVARITI PRAVA KOJA IZ NJIH INAČE PROIZILAZE.

Iz obrazloženja:

Naime, prema odredbi člana 10. stav 2. Zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava Županije Posavske ("Službeno glasilo Županije Posavske", broj 7/98) donesenog u skladu sa članom 4. poglavlja III Ustava Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/94) - ekvivalenciju obrazovnih isprava o završenom višem odnosno visokom obrazovanju te o dijelovima toga obrazovanja obavljala Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije-Kantona uz obavezu pribavljanja mišljenja nadležnog Fakultetskog vijeća.

U konkretnom slučaju rješenje o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava, kojim je nostrificirana diploma tužiteljice o završenom Pravnom fakultetu u Z. - Republika H., donijelo je Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije Posavske u O. dana 6.10.1999.godine, ali nije prethodno pribavilo mišljenje nadležnog Fakultetskog vijeća na što ga je obavezivala odredba člana 10. stav 2. Zakona o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava Županije Posavske, što su upravni organi utvrdili uvidom u to rješenje, pa su pravilno zaključili da navedeno rješenje nije pravno valjano.

Što se tiče nostrifikacije uvjerenja o položenom pravosudnom ispitu izdatom dana 29.6.1999.godine od Ministarstva pravosuđa R. H., prema kojem je S. H. položila pravosudni ispit u Z. dana 13.9.1997.godine, tužiteljica je dostavila uvjerenje Federalnog ministarstva

pravde S. od 29.9.1999.godine, prema kojem, uvjerenje Ministarstva pravosuđa R. H. da je S.H. položila pravosudni ispit ima istu dokaznu snagu na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

Međutim, organi uprave u svojim rješenjima smatraju da ovakvim uvjerenjem Federalnog ministarstva pravde S. nije nostrificirano uvjerenje Ministarstva pravosuđa R. H. da je tužiteljica položila pravosudni ispit u Zagrebu dana 13.9.1997.godine, što i ovaj sud smatra pravilnim stavom, jer se ne radi o nostrifikaciji uvjerenje o položenom pravosudnom ispitu. Odredbom člana 26. stav 2. Zakona o pravosudnom ispitu ("Službene novine FBiH", br. 2/95 i 35/98) propisano je da o priznavanju pravosudnog ispita položenog po propisima drugih zemalja odlučuje Federalno ministarstvo pravde, rukovodeći se načelom reciprociteta, pa kako do danas nije donesen sporazum između R. H. i Bosne i Hercegovine odnosno Federacije Bosne i Hercegovine kojim bi bio propisan reciprocitet za priznavanje pravosudnog ispita, to tužiteljica nije ni mogla nostrificirati uvjerenje o pravosudnom ispitu položenom u Republici H.

Iz izloženog proizilazi da tužiteljica nije dostavila nostrificiranu diplomu Pravnog fakulteta u Z., kao ni nostrificirano uvjerenje o položenom pravosudnom ispitu u Z., pa su organi uprave pravilnom primjenom materijalnog prava odbili njen zahtjev za upis u imenik advokata BiH.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1174/00 od 12.4.2001.)

56.

Članovi 2. stav 4. i 2a. Zakona o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine

ZBOG TOGA ŠTO JE PREDSEDNIŠTVO REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE PROPUSTILO DA ISPUNI SVOJU ZAKONSKU OBAVEZU I DONESE ODLUKU KOJOM SE UTVRĐUJE, KOJE SE NAORUŽANE FORMACIJE U VREMENU OD 30. APRILA 1991. DO 15. APRILA 1992. GODINE SMATRAJU PRIPADNICIMA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE, ORGANI UPRAVE NE MOGU ODBITI ZAHTEJV PRIPADNIKA TIH FORMACIJA ZA PRIZNANJE STATUSA PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA U NAVEDENOM PERIODU, NEGO SU DUŽNI DA U SVAKOM SLUČAJU KAO FAKTIČKO PITANJE PROVOĐENJEM DOKAZA UTVRDE DA LI SE NAORUŽANE FORMACIJE KOJE SU SE SAMOORGANIZOVALE ILI ORGANIZOVALE U ILEGALNE VOJNE JEDINICE POD RAZNIM NAZIVIMA, U SKLADU SA ZAKONOM (ČLAN 2. STAV 4.) SMATRAJU PRIPADNICIMA ORUŽANIH SNAGA I DA LI JE PODNOŠILAC ZAHTEJEVA BIO NJIHOV PRIPADNIK, PA ZAVISNO OD UTVRĐENJA TIH ČINJENICA ODLUČE O OSNOVANOSTI ILI NEOSNOVANOSTI ZAHTEJEVA.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem konačno je u upravnom postupku odbijen zahtjev tužiteljice da se njenom suprugu M.S. prizna svojstvo pripadnika oružanih snaga za period od 8.4.1992. do 1.5.1992.godine. Kako prvostepeni, tako i drugostepeni organ svoja rješenja temelje na utvrđenju da za M. S. nema niti jednog dokaza u evidenciji o učešću u

Teritorijalnoj odbrani, odnosno u Oružanim snagama RBiH, te da teritorijalna odbrana u spornom periodu nije imala ni jednu svoju jedinicu na Ilidži, upravni organi su ocijenili da nema osnova za udovoljenje zahtjevu i po odredbi člana 2. stav 4. Zakona o oružanim snagama, jer da s obzirom na okolnost da je M.S. poginuo 1.5.1992. godine, to je morao

biti evidentiran kao pripadnik teritorijalne odbrane, pa kako nije, to mu se nije moglo priznati svojstvo pripadnika oružanih snaga, bez obzira na okolnost što je bio pripadnik Zelenih beretki.

Prema podacima u spisu i izvedenim dokazima u upravnom postupku proizilazi da je M.S. bio pripadnik samoorganizovane jedinice "Zelene beretke", da je kao pripadnik te jedinice nestao 1.5.1992.godine, te da prema postojećoj evidenciji nije evidentiran kao pripadnik teritorijalne odbrane, odnosno Armije RBiH. Na temelju ovih činjenica upravni organi su izveli zaključak da suprug tužiteljice nema status pripadnika oružanih snaga, jer da se pripadnost Zelenim beretkama ne može smatrati pripadnošću oružanim snagama RBiH u smislu člana 2. stav 4. Zakona o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine ("Službeni list RBiH", broj 4/92-13/94). Ovo stoga što organi uprave nalaze da nisu bili nadležni da utvrđuju činjenice koje naoružane formacije se smatraju pripadnicima oružanih snaga, jer da to spada u isključivu nadležnost Predsjedništva BiH koje je prema članu 2a. citiranog zakona ovlašteno da o tome donese odluku. Ovakvo stanovište upravnih organa je u suprotnosti sa izraženim stanovištem ovog suda u presudi Už.broj 47/00 od 25.5.2000.godine donesenoj u ovom predmetu. Sud je u navedenoj presudi izrazio svoj stav da se zbog toga što Predsjedništvo Republike nije nikada donijelo odluku u skladu sa članom 2a. navedenog zakona ne može uskratiti pravo predviđeno u odredbi člana 2. stava 4. citiranog zakona osobama koje ispunjavaju uslove za priznanje svojstva pripadnika oružanih snaga, odnosno licima koja su bila pripadnici naoružanih formacija opisanih u ovoj odredbi i koja su učestvovala kao snage otpora u odbrani Bosne i Hercegovine u periodu od 30.aprila 1991. do 15.aprila 1992.godine. Stoga se sud izjasnio, da su organi uprave dužni u svakom pojedinačnom slučaju utvrđivati i ispitivati postojanje okolnosti navedenih u stavu 4. člana 2. Zakona, te ocijeniti da li se radi o pripadniku naoružanih formacija koje su učestvovala u otporu protiv agresije u navedenom vremenu, pa na osnovu toga i

utvrđenja odlučnih činjenica ocijeniti da li se licu koje je podnijelo zahtjev odnosno koje je nestalo ili poginulo može priznati svojstvo pripadnika oružanih snaga.

Iz izloženih razloga proizilazi da se sud u ovom predmetu u svojoj presudi od 25.5.2000.godine na nedvosmislen način izjasnio da se u odnosu na nestalog M.S., bez obzira što Predsjedništvo Republike (sada Predsjedništvo BiH) nije donijelo odluku u smislu člana 2a. citiranog zakona, imaju izvesti dokazi i utvrditi činjenice, te ocijeniti da li ima svojstvo pripadnika oružanih snaga, s obzirom na okolnost da je bio pripadnik samoorganizovane naoružane formacije "Zelene beretke". Međutim, upravni organi su suprotno izraženom stanovištu suda odbili da utvrđuju odlučne činjenice u pogledu statusa imenovanog kao pripadnika Zelenih beretki i time postupili suprotno članu 64. Zakona o upravnim sporovima, prema kojem je nakon poništenja upravnog akta u upravnom sporu, nadležni organ u ponovnom postupku vezan pravnim shvatanjem suda i primedbama suda u pogledu postupka.

Stoga se ukazuje potreba da se u ponovnom postupku na temelju već provedenih dokaza i utvrđenih činjenica, te po potrebi utvrđivanjem i drugih odlučnih činjenica izvede zaključak da li je nestali M. S. kao pripadnik Zelenih beretki imao u navedenom periodu svojstvo pripadnika Oružanih snaga, vodeći računa da su se "Zelene beretke", kao oružane formacije među prvim jedinicama u Gradu Sarajevu organizovale radi pružanja otpora agresoru i da su mnogi pripadnici ove formacije izgubili živote i nestali u toku pružanja otpora. Pri tome se ne može prihvatiti konstatacija upravnih organa da tužitelju ne pripada svojstvo pripadnika Oružanih snaga zbog toga što nije evidentiran kao pripadnik teritorijalne odbrane i., kada su prema izjavama svjedoka R.E., Komandanta grupe "Zelenih beretki", te svjedoka V. F. "Zelene beretke" bile uključene u oružane snage u okviru tada formirane Teritorijalne odbrane pa kada se ima u vidu da je M.S. nestao 1.5.1992, tada se tim prije ne može navedena evidencija uzeti kao isključivi dokaz da li je određeno lice bilo pripadnik te odbrane.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-114/01 od 12.4.2001. g. i Už-47/00 od 25.5.2000.g.)

57.

Članovi 7. i 8. stav 2. tačka c) Sporazuma između SFRJ i Savezne Republike Njemačke o osiguranju u slučaju nezaposlenosti

ZAPOSLENIK KOJI JE U NJEMAČKOJ OSTAO NEZAPOSLEN IMA PRAVO NA NOVČANU NAKNADU ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI OD NAŠEG ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE SAMO AKO ISPUNJAVA USLOVE PROPISANE SPORAZUMOM IZMEĐU DRŽAVA UGOVORNICA ZA DAVANJE TE NAKNADE I AKO JE U ROKU OD ŠEST NEDJELJA OD DANA PRESTANKA RADNOG ODNOSA ILI PRIMITKA DAVANJA ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI U PRVOJ DRŽAVI

UGOVORNICI, POSTAVIO ZAHTEJEV ZA DAVANJE U DRUGOJ DRŽAVI UGOVORNICI (DRŽAVI BOSNI I HERCEGOVINI), PRI ČEMU SE NAVEDENI ROK NE MOŽE RAČUNATI OD NEKOG DRUGOG DOGAĐAJA.

Iz obrazloženja:

Odbedbama člana 8. stav 2. tačka C (v) u vezi sa članom 7. Sporazuma zaključenog između bivše SFRJ i Savezne republike Njemačke o osiguranju u slučaju nezaposlenosti ("Službeni list SFRJ", broj 9/69), koji je prihvatila i BiH, propisano je da radnik ima pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti ako je u roku od šest nedjelja, računajući od dana prestanka radnog odnosa ili primitka davanja za slučaj nezaposlenosti u prvoj državi ugovornici, postavio zahtjev za davanje u drugoj državi ugovornici. U postupku koji je predhodio donošenje osporenog rješenja, uvidom u obrazac Av/BiH Ureda za rad Hamburg o vremenu tužiteljičinog zaposlenja koje podliježe plaćanju doprinosa i o primanjima naknade za slučaj nezaposlenosti, utvrđeno je da je ona provela na radu u periodu od 8.2.1993. do 4.6.1998.godine, kada joj je radni odnos prestao, a da je zahtjev za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti podnijela prvostepenom organu dana 7.10.1998. godine, dakle nakon isteka šest nedjelja (42 dana), pa su upravni organi pravilno odlučili

kada su konačno u upravnom postupku odbili njen zahtjev za priznavanje navedenog prava. Pri tome su pravilno ocijenili neosnovanim njen prigovor da se rok za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava na novčanu naknadu za vrijeme privremene nezaposlenosti trebao uračunati nakon zaključenja porodijskog bolovanja tj. od 19.9.1998.godine, budući da joj je radni odnos prestao prije toga, jer iz pomenutog obrasca - potvrde Ureda za rad Hamburg proizilazi da joj je radni odnos prestao 4.6.1998.godine, a odbedbama člana 8. stav 2.c(v) pomenutog Sporazuma nije određeno da rok za podnošenje zahtjeva za novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti teče i od dana zaključenja bolovanja. S obzirom na to, a kako tužiteljica u tužbi i ne tvrdi da joj radni odnos nije prestao onda kada su to utvrdili upravni organi, kao što ne tvrdi ni da je nakon toga primala naknadu za vrijeme nezaposlenosti u prvoj državi ugovornici, sud je našao da je osporeno rješenje zakonito, a tužba neosnovana, pa ju je odbio primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1046/00 od 9.3.2001.g.)

58.

Članovi 27, 74, 75, 99. stav 3. i 105. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

OSIGURANICI KOD KOJIH JE ZBOG TRAJNIH PROMJENA U ZDRAVSTVENOM STANJU NASTALA INVALIDNOST RAZVRSTAVAJU SE U PRVU I DRUGU KATEGORIJU INVALIDNOSTI JEDINO U ZAVISNOSTI OD PROMIJENJENE RADNE SPOSOBNOSTI, SA ODREĐENIM PRAVIMA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA, KOJA IM PO ZAKONU PRIPADAJU PREMA KATEGORIJI INVALIDNOSTI, NEZAVISNO OD MOGUĆNOSTI NOSIOCA OSIGURANJA ILI POSLODAVCA, KADA SE RADI O PRAVIMA KOJE SE OSIGURAVAJU KOD POSLODAVCA, DA IM REALIZUJU PRAVA KOJA PROIZILAZE IZ UTVRĐENE I PRIZNATE IM KATEGORIJE INVALIDNOSTI.

Iz obrazloženja:

U postupku koji je prethodio donošenju osporenog rješenja, a na osnovu saglasnih nalaza, ocjena i mišljenja stručnog organa vještačenja Instituta za ocjenjivanje radne sposobnosti u oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja Sarajevo u prvom i drugom stepenu broj: ORS-798/99 od 15.04.1999.godine i broj: 1289/99 od 20.05.1999.godine, utvrđeno je da kod osiguranika T.I., usljed oboljenja pobježe navedenih u oba nalaza pod tačkom 3. odnosno 5. - dijagnoza - postoji II (druga) kategorija invalidnosti zbog bolesti i promijenjena radna sposobnost, zbog koje nije sposoban za svoj posao KV automehaničara, a sposoban je za drugi odgovarajući posao, koji ne iziskuje noćni rad, rad u smjenama, te

dizanje i nošenje teških tereta, jer utvrđeno zdravstveno stanje nije izraženo u toj mjeri da bi postojala I (prva) kategorija invalidnosti (a time i gubitak radne sposobnosti). Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja i odredaba člana 27. te 74. i 75. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. novine FBiH", broj: 29/98) imenovanom su konačno u upravnom postupku priznata prava pobježe navedena u dispozitivu prvostepenog rješenja.

Sud nalazi da su rješenja upravnih organa pravilna i zakonita jer se zasnivaju na potpuno i pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni materijalnog prava. Naime, oba stručna organa vještačenja su prilikom davanja ocjene, nalaza i mišljenja imala u vidu i

cijenila svu medicinsku dokumentaciju koju im je dostavio osiguranik, a koja se nalazi i u spisima upravnog predmeta, a prvostepeni organ vještačenja izvršio i neposredan zdravstveni pregled imenovanog, pa su upravni organi imali, u tim nalazima, pouzdan osnov za donošenje svojih rješenja. Ovo posebno u odnosu na nalaz stručnog organa vještačenja u drugom stepenu kao najvišeg stručnog tijela u toj oblasti.

Navodi tužbe na koje se tužitelj poziva, a koji se tiču akta o sistematizaciji poslova prema

kojem ne postoji radno mjesto na koje bi osiguranik mogao biti raspoređen, nemaju nikakvog uticaja na rješenje ove upravne stvari. U ovom predmetu odlučivano je samo o radnoj sposobnosti osiguranika i utvrđena njegova promijenjena radna sposobnost, pri čemu je nebitno da li se takav osiguranik može rasporediti na radno mjesto koje odgovara njegovoj radnoj sposobnosti, jer je to pitanje o kojem se ne odlučuje u ovoj upravnoj stvari.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1757/99 od 7.6.2001. g.)

59.

Članovi 28. stav 2, 73. do 81, 99. stavovi 1. i 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 48. Zakona o upravnom postupku

U UPRAVNOM POSTUPKU KOJI SE VODI PO ZAHTJEVU OSIGURANIKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA IZ PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA, KOJA SE OSIGURAVAJU KOD POSLODAVCA, POSLODAVAC IMA PRAVO DA UČESTVUJE KAO STRANKA RADI ZAŠTITE SVOJIH PRAVA ILI PRAVNIH INTERESA, PA DRUGOSTEPENI ORGAN NOSIOCA OSIGURANJA NIJE MOGAO NJEGOVU ŽALBU IZJAVLJENU PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA ODBACITI KAO IZJAVLJENU OD NEOVLAŠTENOG LICA.

Iz obrazloženja:

Osporenim rješenjem, tuženi je odbacio žalbu tužitelja izjavljenu protiv rješenja direktora Filijale tuženog u Sarajevu od 23.04.1999. godine, kao izjavljenu od neovlaštenog lica. Pri tome se u obrazloženju pobijanog rješenja pozvao na odredbe člana 99. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kojim odredbama je, u stavu 1. tog člana propisano da protiv rješenja nosioca osiguranja donesenog u prvostepenom postupku, osiguranik i korisnik penzije, odnosno član porodice osiguranika, odnosno korisnika penzije može podnijeti žalbu drugostepenom organu nosioca osiguranja.

Međutim, donošenjem osporenog rješenja, koje je zasnovano samo na naprijed navedenoj zakonskoj odredbi, nadležni organi su propustili da tužiteljevu žalbu cijene i u vezi sa drugim stavovima istog člana (stav 3.) kao i član 48. Zakona o upravnom postupku.

Naime, članom 48. Zakona o upravnom postupku propisano je da je stranka u upravnom postupku osoba po čijem je zahtjevu pokrenut postupak ili protiv koje se vodi postupak ili koja radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa ima pravo da učestvuje u postupku, dok je član 99. stav 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98) propisano da su preduzeća ili drugo pravno lice odnosno poslodavac dužni, na osnovu konačnog rješenja nosioca osiguranja o pravu na raspored na drugo odgovarajuće radno mjesto, osiguranika rasporediti na radno mjesto u skladu sa članom 28. stav 2. tog zakona, a u slučaju nemogućnosti raspoređivanja na novo radno mjesto, u obavezi su osiguraniku isplaćivati naknadu u visini plaće do dana raspoređivanja na drugo radno mjesto (član 73. i 79. citiranog zakona).

Dovodeći u vezu odredbe citiranih članova navedenih zakona, nesumnjivo proizilazi da preduzeće u kojem je uposlen osiguranik (obzirom da je dužno rasporediti osiguranika na drugo odgovarajuće radno mjesto i izvršiti isplatu plaće do dana raspoređivanja na drugo radno mjesto) ima status zainteresiranog lica, radi zaštite svojih prava ili pravnih interesa, pa time i položaj stranke u ovom upravnom postupku.

Stoga je iz navedenih razloga tužbu valjalo uvažiti i na temelju člana 38. stav 3. Zakona o upravnim sporovima poništi osporeno rješenje i predmet vratiti tuženom na ponovno rješavanje kako bi se odlučilo o osnovanosti izjavljene žalbe.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1841/99 od 7.6.2001. g.)

Članovi 52, 53, 141. alineje 2. i 3. i 142. republičkog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

Član 58. Zakona o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine

POSILIJE STUPANJA NA SNAGU REPUBLIČKOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU 18.12.1990. GODINE RADNICIMA ORGANA ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE I KAZNENO-POPRAVNIH ORGANIZACIJA KOJIMA JE RADNI ODNOS PRESTAO U INTERESU SLUŽBE, BEZ NJIHOVOG PRISTANKA, SA PRAVOM NA PENZIJU PRIJE ISPUNJENJA OPĆIH USLOVA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU, NE MOŽE SE PRIZNATI TO PRAVO PRIMJENOM DO TADA VAŽEĆIH ODREDBA ČLANA 108. ZAKONA O UNUTRAŠNJIM POSLOVIMA I ČLANA 181. ZAKONA O IZVRŠENJU KRIVIČNIH I PREKRŠAJNIH SANKCIJA, NEGO SAMO PRIMJENOM ODREDBA ČL. 52. I 53. REPUBLIČKOG ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU.

ODREDBAMA ČLANA 53. STAV 1. TOG ZAKONA REGULISANO JE PRAVO NA PENZIJU RADNIKA NAVEDENIH ORGANA I ORGANIZACIJA U SLUČAJU KADA IM PRESTANE RADNI ODNOS U INTERESU SLUŽBE U NJIMA PRIJE PENZIONISANJA, A STAVOM 2. ISTOG ČLANA, PRAVO NA PENZIJU RADNIKA NAVEDENIH ORGANA I ORGANIZACIJA KOJI SU PREŠLI NA RAD U DRUGO PRAVNO LICE KOD KOJEG IM JE PRESTAO RADNI ODNOS PRIJE PENZIONISANJA, A PRETHODNO SU OSTVARILI MINIMALNE USLOVE U POGLEDU PENZIJSKOG STAŽA ZA PRIZNANJE PRAVA NA PENZIJU PRIJE ISPUNJENJA OPĆIH USLOVA ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU, PA U PRVOM SLUČAJU RADNIK IMA PRAVO NA PENZIJU ODREĐENU PO STAVU 1. POMENUTOG ČLANA SAMO AKO JE TO ZA NJEGA POVOLJNIJE U ODNOSU NA PENZIJU ODREĐENU PO OPĆIM PROPISIMA, A U DRUGOM SLUČAJU SAMO AKO ZAHTIJEVA DA MU SE PENZIJA ODREDI PO STAVU 2. ISTOG ČLANA, NEZAVISNO OD ČINJENICE DA LI JE TO ZA NJEGA POVOLJNIJE ILI NEPOVOLJNIJE U ODNOSU NA PENZIJU KOJU MOŽE OSTVARITI PO OPĆIM PROPISIMA.

Iz obrazloženja:

Zakonitost osporenih upravnih akata povodom tužbe i odgovora na tužbu, ovaj sud je ispitao u skladu s odredbama člana 36. Zakona o upravnim sporovima, i odlučio kao u dispozitivu presude iz sljedećih razloga:

Osporenim rješenjem tuženog u cijelosti je poništeno rješenje prvostepenog organa, pa na njegovu zakonitost nema nikakvog uticaja činjenica što je žalbu tužioca djelimično uvažio našavši da su njegovi žalbeni navodi protiv tog rješenja djelimično osnovani. Tim rješenjem je udovoljeno žalbi tužioca, prvostepeno rješenje poništeno i predmet vraćen istom organu na ponovno rješavanje iz razloga koji su navedeni u njegovom obrazloženju, a po ocjeni ovog suda, uz pravilna uputstva tom organu koje odlučne činjenice treba utvrditi, koje propise i kako treba primijeniti u predmetnoj upravnoj stvari.

Prema utvrđenom i nesporom činjeničnom stanju tužilac je radio u kazneno-popravnom domu od 1.9.1976. godine do 15.11.1987. godine kadaje prešao u drugi organ uprave gdje je radio do 30.6.1994. godine i tada mu je prestao radni odnos po njegovom zahtjevu, s tim što je radeći u kazneno - popravnom domu ostvario najmanje 20 godina penzijskog staža, od čega najmanje 10 godina efektivno na radnom mjestu na kojem se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem. Obzirom na ovako utvrđeno činjenično stanje tuženi organ

je u osporenom rješenju pravilno ukazao prvostepenom organu da je suprotno uputama iz presude ovog suda U-1170/98 od 3.2.2000. godine tužiocu priznao starosnu penziju primjenom člana 108. Zakona o unutrašnjim poslovima i da mu penziju treba priznati primjenom člana 53. stav 2. Zakona o PIO ako je u toku postupka postavio zahtjev da mu se penzija prizna po tom propisu.

Neosnovani su tužbeni navodi da tužiocu treba priznati starosnu penziju primjenom odredaba člana 108. Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni list SRBiH", broj 18/90 - prečišćeni tekst) i odredaba člana 181. Zakona o izvršenju krivičnih i prekršajnih sankcija ("Službeni list SRBiH", br. 2/84, 12/87, 25/88 - prečišćeni tekst i 27/90) jer su te odredbe prestale da važe na osnovu člana 141. alineja 2. i 3. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Sl. list SRBiH", broj 38/90) danom stupanja na snagu ovog zakona 18.12.1990. godine (član 142. zakona) i poslije tog datuma se ne mogu primjenjivati.

Pogrešno tužilac tumači u svojoj tužbi i odredbe čl. 52. i 53. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list SRBiH", br. 38/90, 22/91 i "Službeni list RBiH", broj 24/92) kada smatra da mu pripada pravo na penziju po odredbama člana 52. pomenutog zakona. Odredbama tog člana regulisana su prava radnika organa za unutrašnje poslove i

kazneno - popravni organizacija za slučaj prestanka radnog odnosa u njima sa pravom na penziju prije ispunjenja opštih uslova za sticanje prava na starosnu penziju u smislu važećeg Zakona o unutrašnjim poslovima kada im radni odnos u interesu službe prestane i bez njihovog pristanka, što je ponovljeno i u odredbama člana 53. stav 1. istog zakona, dok je stavom 2. ovog člana regulisano pravo radnika organa za unutrašnje poslove i kazneno - popravni organizacija koji su prešli u druge organizacije ili drugi organ uprave i kojima je radni odnos prije penzionisanja prestao u njima, a ne u organima unutrašnjih poslova ili kazneno-popravnim organizacijama u kojima su inače ostvarili najmanje 20 godina penzijskog staža, od čega najmanje 10 godina efektivno provedenih na poslovima i zadacima na kojima se staž osiguranja računa u uvećanom trajanju, kao što je to slučaj u predmetu tužioca. Obzirom na izloženo može se zaključiti da se odredbe čl. 52. i 53. stav 1. Zakona o PIO odnose na određenu kategoriju radnika kojima je radni odnos prestao u organima za unutrašnje poslove i kazneno-popravnim organizacijama sa pravom na penziju koja se određuje od penzijskog osnova koji predstavlja njihovu platu ostvarenu u kalendarskoj godini prije ostvarivanja prava na penziju, ako je to za njih povoljnije, a

odredbe člana 53. stav 2. istog zakona na istu kategoriju radnika koji su, kao i predhodni, ispunili minimalne uslove po pitanju penzijskog staža i staža osiguranja koji se računa u uvećanom trajanju u organima unutrašnjih poslova i kazneno-popravnim organizacijama ali su prešli u druge organe uprave ili organizacije i tamo im prestao radni odnos prije penzionisanja, pa im se penzija treba priznati po tim odredbama, samo na njihov zahtjev, nezavisno od činjenice da li je ili nije povoljnija u odnosu na penziju ostvarenu po opštim propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, a ako takvog zahtjeva nema, onda po opštim propisima. U tom smislu je tužen u osporenom rješenju dao upute prvostepenom organu, te su neosnovani tužbeni navodi kojima se ukazuje na navodno pogrešne upute tuženog u obrazloženju osporenog rješenja.

Iz iznesenih razloga osporeno rješenje nije nezakonito, niti su njime povrijeđena bilo kakva prava ili pravni interesi tužioca, koji u nastavku postupka pred prvostepenim organom može isticati sve pravno relevantne prigovore, a ako ne bude zadovoljan rješenjem tog organa pobjeći ga žalbom, te u slučaju negativnog rješenja po žalbi pokrenuti i upravni spor. Stoga je tužba tužioca primjenom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima odbijena kao neosnovana.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-3353/00 od 15.2.2001. g.)

61.

Članovi 60. i 67. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju

RODITELJI OSIGURANIK NE SPADAJU U KRUG ČLANOVA NJEGOVE PORODICE KOJIM, UZ ISPUNJENJE OSTALIH ZAKONSKIH USLOVA, PRIPADA PRAVO NA PORODIČNU PENZIJU POSLIJE NJEGOVE SMRTI.

ČLANOVI PORODICE KORISNIKA PORODIČNE PENZIJE NE MOGU STEĆI PORODIČNU PENZIJU POSLIJE NJEGOVE SMRTI. TAKVO PRAVO PRIPADA SAMO ČLANOVIMA PORODICE KORISNIKA STAROSNE PENZIJE ILI KORISNIKA INVALIDSKE PENZIJE.

Iz obrazloženja:

Iz podataka u spisu i dokaza izvedenih u postupku proizilazi, da je iz smrti osiguranika K.I. (umro dana 31.4.1993.g) priznato pravo na porodičnu penziju majci osiguranika K.D. rješenjima nadležnog organa od 18.4.1997.g. i od 27.10.1999.g. počev od 21.4.1993.g. a na osnovu tada važećih odredaba Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list SRBIH", br. 38/90 i 22/91) i preuzetog Zakona o osnovnim pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Pravo na porodičnu penziju K.D. prestalo je zbog smrti rješenjem tuženog od 15.12.2000.godine. U postupku je utvrđeno nadalje, da tužitelju kao ocu osiguranika nije bilo priznato pravo na porodičnu penziju iz smrti sina, što ni tužilac u tužbi ne osporava, ali je iz spisa evidentno da je tužitelju, kao ocu poginulog borca, rješenjem broj: 04-560-1310/96 od 20.9.1996.g. Općinskog

sekretarijata za boračko-invalidsku zaštitu Sarajevo priznato pravo na porodičnu invalidninu, a u smislu preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca.

Polazeći od ovog utvrđenja, organi uprave su konačno, osporenim rješenjem odbili zahtjev tužitelja od 30.6.2000.g. za ostvarivanje prava na porodičnu penziju. Ova odluka organa uprave temelji se na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Prema odredbi člana 103. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/98) prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stiču se i dospijevaju danom ispunjenja uvjeta propisanih ovim zakonom.

Pravo na porodičnu penziju, u smislu navedenog zakona pripada članovima

porodičnog domaćinstva, koji su navedeni u odredbi člana 60. istog zakona. Roditelji osiguranika nisu navedeni kao članovi porodice, kojima pripada pravo na porodičnu penziju iza smrti djeteta, pa prema tome, u skladu sa uvjetima propisanim ovim zakonom, roditelj ne može ostvariti pravo na porodičnu penziju nakon smrti djeteta - osiguranika. Tužitelju, stoga, ne pripada pravo, da nakon smrti sina - osiguranika ostvari pravo na porodičnu penziju, pa su organi uprave pravilnom primjenom odredaba mjerodavnog zakona, pravilno odlučili kada su zahtjev tužitelja odbili.

Nije osnovan prigovor tužitelja da mu pripada

pravo da nastavi korištenje porodične penzije koju je bila ostvarila njegova žena K.Đ. Ovo iz razloga, što je odredbom člana 67. citiranog zakona, na koju odredbu tužitelj ukazuje u tužbi, propisano da samo članovima porodice korisnika starosne penzije ili korisnika invalidske penzije pripada pravo na porodičnu penziju. Supruga tužitelja K.Đ. nije bila korisnik starosne penzije niti korisnik invalidske penzije, nego je bila korisnik porodične penzije pa članovima porodice nakon njene smrti (suprugu-tužitelju i djeci), ne pripada pravo na daljnje korištenje ostvarene porodične penzije, kako je to jasno propisano u navedenoj odredbi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-147/01 od 19.4.2001.g.)

62.

Član 28. Zakona o porezu na dobit preduzeća

Član 7. Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o porezu na dobit preduzeća

ZA KORIŠTENJE PORESKIH OLAKŠICA PO OSNOVU ULAGANJA OSTVARENE OPOREZIVE DOBITI U INVESTICIJE ZA VLASTITU PROIZVODNU DJELATNOST PREDUZEĆA (PRIVREDNOG DRUŠTVA) KAO PORESKOG OBVEZNIKA, KOJI JE UMANJENJE OBAVEZE POREZA NA DOBIT PO TOM OSNOVU ISKORISTIO U PRETHODNOJ GODINI, NIJE ODLUČNO POSTOJANJE NAMJERE I ODLUKE ORGANA UPRAVLJANJA O REINVESTIRANJU DOBITI NEGO JE PORESKI OBVEZNIK ZA NAVEDENU GODINU DUŽAN UZ PORESKU PRIJAVU I PORESKI BILANS ZA RAZREZ POREZA PODNIJETI DOKAZ O REALIZOVANOJ INVESTICIJI ILI U SUPROTNOM PLATITI POREZ NA DOBIT ZA TU GODINU UVEĆAN ZA NEREALIZOVANO REINVESTIRANU DOBIT.

Iz obrazloženja:

Organi uprave su postupili po zakonu - odredbi člana 28. Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", broj 32a/97) i odredbi člana 7. Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 31/98 i 36/98) kada su tužitelju porez na dobit za 1999.godinu uvećali za iznos od 13.177,00 KM, jer za navedeni iznos nije izvršio provođenje Odluke njegovog organa upravljanja o raspodjeli ostvarene dobiti za 1998. godinu u investicije.

Prema članu 28. Zakona o porezu na dobit preduzeća, obvezniku koji izvrši ulaganje oporezive dobiti u investicije za vlastitu proizvodnu djelatnost umanjuje se poreska obaveza za iznos cjelokupnog ulaganja (stav 1.), a obvezniku koji izvrši ulaganje oporezive dobiti u investicije za ostale vlastite djelatnosti umanjuje se poreska obaveza najviše do 75% oporezive dobiti (stav 2.), dok se prema odredbi člana 7. stav 3. Pravilnika o primjeni odredaba Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Službene novine FBiH" br. 31/98 i 36/98), preduzeću koje ne izvrši provođenje odluke nadležnog organa upravljanja, porez na dobit za narednu godinu uvećava za nerealizovano reinvestiranje dobiti.

U konkretnom slučaju tužitelj je uz poresku prijavu i poreski bilans za 1998.godinu

dostavio Odluku organa upravljanja o raspodjeli oporezive dobiti u investicije u iznosu od 20.000,00 KM Poreskoj upravi kantonalnog ureda S. - Ispostavi Centar, pa mu je po tom osnovu umanjen porez na dobit za 1998.godinu u iznosu od 6.000 KM. Dakle, umanjeње poreske obaveze izvršeno je po osnovu ulaganja dobiti u investicije.

Prema stavu 5. člana 7. navedenog Pravilnika preduzeće koje je koristilo umanjeње poreske obaveze po osnovu ulaganja dobiti u investicije u prethodnoj godini kod podnošenja poreske prijave i poreskog bilansa za razrez poreza na dobit za narednu godinu dužno je podnijeti dokaze o realizovanoj investiciji (virmanski nalog). U skladu sa navedenom odredbom tužitelj je bio dužan uz podnošenje poreske prijave i poreskog bilansa za 1999-u godinu podnijeti dokaze o realizaciji investicija u iznosu od 20.000 KM.

Tužitelj je Poreskoj upravi Ispostava S. dostavio podatke o reinvestiranju dobiti iz 1998.godine u iznosu od 24.167,49 KM od kojeg iznosa mu je priznat iznos od 5.000 KM na ime uplate p/p za vozilo po računu broj 081 od 20.4.1999.godine ispostavljen od Auto kuće "Nosse" u S. i iznos od 1.883,00 DEM uplate po računu broj 68/99 ispostavljenom od preduzeća "Megati" G. na ime kupovine zaštitnih rešetkastih vrata na poslovnom

prostoru te mu ukupno priznat iznos od 6.883,00 KM za koji je imao virmanske uplate.

Ostali iznosi koji predstavljaju 30% cijene vozila i povrat odobrenog kredita za kupljeno vozilo nisu tužitelju priznati kao realizovana investicija, pa je istom porez na dobit za 1999-u godinu uvećan za iznos od 13.177 KM, jer se ovaj iznos ne odnosi na provođenje Odluke o rasporedu ostvarene dobiti za 1998.godinu shodno članu 7. Pravilnika.

Tuženi organ se u osporenom rješenju, pri tome, pravilno pozvao na odredbu člana 32. Zakona o računovodstvu (Službene novine Federacije BiH", br. 2/95 i 12/98) prema kojoj pravno lice, dobit nakon oporezivanja, raspoređuje na dijelove koji postaju obaveza sa unaprijed utvrđenim rokom dospjeća i na dijelove koji postaju obaveza po osnovu kapitala (dividende, plate iz dobiti i slično), pa zaključuje pravilno da se za vraćanje kredita iz

dobiti ili finansiranje investicije iz kredita, ne može koristiti poreski podsticaj na ime umanjenja poreza na dobit za finansiranje investicija. Ovo stoga što se kao poreski podsticaj priznaje samo ono što se tek po rasporedu dobiti po godišnjem obračunu namjerava usmjeriti u investicije, a što poreski obveznik mora opravdati naložima o utrošenim sredstvima, što nije slučaj u konkretnoj upravnoj stvari.

Iz izloženog se vidi da su osporeno i prvostepeno rješenje doneseni na osnovu pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i pravilne primjene materijalnog prava, radi čega se tužbeni navodi o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava ukazuju neosnovanim.

Stoga je valjalo tužbu kao neosnovanu odbiti u skladu sa odredbom člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-3323/00 od 8.2.2001. g. i U-2235/99 od 20.12.2000.g.)

63.

Članovi 12. i 20. Zakona o stambenim odnosima

RAZVEDENI SUPRUŽNIK I PO RAZVODU BRAKA OSTAJE SUNOSILAC STANARSKOG PRAVA AKO JE NASTAVIO DA KORISTI STAN SA RANIJIM SUPRUŽNIKOM KAO NOMINALNIM NOSIOCEM STANARSKOG PRAVA I DA U NJEMU ZADOVOLJAVA SVOJE STAMBENE POTREBE, PA U TAKVOM SLUČAJU NE MOŽE ISTOVREMENO BITI I ČLAN PORODIČNOG DOMAČINSTVA SVOG RODITELJA KAO NOSIOCA STANARSKOG PRAVA, ŠTO JE FAKTIČKO PITANJE KOJE TREBA UTVRDITI U POSTUPKU KAO ODLUČNO ZA OCJENU OSNOVANOSTI ZAHTEVA ZA POVRAT PRVOG ILI DRUGOG STANA.

Iz obrazloženja:

Da bi se, iz naprijed navedenih razloga moglo zaključiti, da tužitelj nije mogao biti član porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava predmetnog stana, trebalo je sa sigurnošću utvrditi da li je tužitelj imao svojstvo sunosioca stanarskog prava na drugom stanu. Međutim, organi uprave nisu sa sigurnošću utvrdili da li postoje uvjeti propisani članom 20. Zakona o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", broj 18/84, 17/87, 36/89.), koji je preuzet kao federalni zakon Zakonom o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", broj 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99), da se tužitelj smatra sunosiocem stanarskog prava na drugom stanu. Pravilnim tumačenjem ove odredbe navedenog zakona, bračni drugovi, zakonitim uselenjem u stan ravnopravno stiču status sunosioca stanarskog prava, koji status nakon razvoda braka jedan od njih gubi nakon što se iseli iz stana bilo po uzajamnom sporazumu bračnih drugova, ili u izvršenju odluke kojom je drugi supružnik određen za nosioca stanarskog prava. Sve do momenta iseljenja drugi supružnik zadržava stanarsko pravo. To znači da je odlučno, da li je taj drugi supružnik iselio iz stana bilo dobrovoljno ili na osnovu odluke

suda o određivanju nosioca stanarskog prava, odnosno odlučno je, da li je nastavio da koristi stan i da trajno u njemu živi i nakon razvoda braka. Ako jeste, a nema odluke o određivanju nosioca stanarskog prava smatra se, da drugi supružnik i dalje ima stanarsko pravo kao i svojstvo sunosioca stanarskog prava.

U konkretnom slučaju brak između tužitelja i njegove supruge razveden je pravomoćnom presudom Osnovnog suda II S. broj P-4929/89 od 25.2.1991. godine. Iz navoda stranaka u ovoj presudi proizilazi, da su bračni drugovi u faktičnoj bračnoj zajednici živjeli neposredno pred podnošenje tužbe za razvod braka, što znači, da su živjeli i stanovali u stanu koji se nalazi u S. Trg Međunarodnog prijateljstva broj 11. Ovaj stan, u toku trajanja braka između tužitelja i njegove supruge, dodijeljen je na korištenje supruzi tužitelja, pa su bračni drugovi uselenjem u ovaj stan stekli svojstvo nosioca stanarskog prava i sunosioca stanarskog prava. To znači, da je do razvoda braka tužitelj imao ravnopravan status sunosioca stanarskog prava sa suprugom, pa je bespredmetan prigovor tužitelja u žalbi da postoji zaključen ugovor o doživotnom

izdržavanju majke iz 1988. godine, kao i okolnost da se nikada nije odjavio sa adrese predmetnog stana. Međutim, da bi se tužitelj smatrao sunosiocem stanarskog prava nakon razvoda braka, pa do napuštanja stana zbog ratnih okolnosti bilo je potrebno sa sigurnošću utvrditi da li je tužitelj trajno nastavio da živi i stanuje u tom stanu i nakon razvoda braka, u kojem slučaju bi zaista imao stanarsko pravo na stanu na kojem je imao i svojstvo sunosioca stanarskog prava, pa u tom slučaju ne bi mogao imati svojstvo člana porodičnog domaćinstva predmetnog stana na kojem je nosilac stanarskog prava bila njegova majka, koja je predmetni stan napustila zbog ratnih okolnosti u toku 1992. godine i koja je umrla na Palama 1996. godine. Da li je tužitelj trajno nastavio da koristi stan na kojem je imao svojstvo sunosioca stanarskog prava i nakon razvoda braka, je faktično pitanje i od utvrđenja ove odlučne činjenice zavisi pravilnost zaključka organa uprave i prvostepenog suda da je tužitelj sunosilac stanarskog prava na drugom stanu koji bi u vanparničnom postupku kod suda mogao ravnopravno konkurisati kod odlučivanja o određivanju nosioca stanarskog prava nakon razvoda braka sa bračnim drugom koji je ostao u stanu i koristio ga. Slijedi da je, za rješenje ove upravne stvari odlučno utvrditi, što organi uprave u dosadašnjem postupku nisu utvrdili, da li je tužitelj trajno živio i stanovao u drugom stanu na kojem je sa svojom suprugom imao svojstvo sunosioca stanarskog prava do razvoda braka, ili je trajno živio i stanovao u predmetnom stanu sa nosiocem stanarskog prava od razvoda braka do napuštanja stana zbog ratnih okolnosti. Ovaj sud uvažava u cijelosti shvatanje tuženog

organa izraženo u osporenom rješenju, da se članom porodičnog domaćinstva smatraju djeca nosioca stanarskog prava ukoliko sa njim trajno žive i stanuju u stanu i da je pored objektivnog elementa - faktičnog stanovanja i življenja u stanu sa nosiocem stanarskog prava potrebno da postoji i drugi subjektivni elemenat, a to je namjera da lice koje pretenduje na svojstvo člana domaćinstva ima namjeru i volju da trajno živi i stanuje u tom stanu. Međutim, da bi se sa sigurnošću moglo ocijeniti da li član domaćinstva ima namjeru da trajno stanuje i živi u stanu sa nosiocem stanarskog prava potrebno je prethodno utvrditi faktično stanovanje tog lica u stanu zajedno sa nosiocem stanarskog prava, odnosno u stanu na kojem je imao svojstvo sunosioca stanarskog prava, što pak u konkretnom slučaju organi uprave nisu utvrdili, a odlučno je za rješenje ove upravne stvari.

Budući da se zaključak organa uprave, da je tužitelj sunosilac stanarskog prava na drugom stanu ne temelji na pravilno i potpuno utvrđenom činjeničnom stanju od kojeg zavisi i pravilnost zaključka da tužitelj nije mogao imati svojstvo člana domaćinstva na predmetnom stanu, i da je stanovao u tom stanu, to je ovaj sud uvažavajući žalbu tužitelja pobijanu presudu preinačio primjenom odredbe člana 43. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, a primjenom odredbe člana 38. stav 3. istog zakona osporeno rješenje i prvostepeno rješenje organa uprave poništio, i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje, da u ponovnom postupku donese odgovarajuće rješenje nakon utvrđenja odlučnih činjenica od kojih zavisi pravilno rješenje ove upravne stvari.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: UŽ-67/01 od 19.4.2001.g.)

64.

Članovi 1. stavovi 1. i 3, 224. stav 4. i 226. stav 2. Zakona o upravnom postupku

Članovi 1, 2, 7, 8. i 20. Zakona o agenciji za privatizaciju

O ŽALBAMA IZJAVLJENIM PROTIV PRVOSTEPENIH UPRAVNIH AKATA KANTONALNIH AGENCIJA ZA PRIVATIZACIJU DONESENIM U POSTUPKU PROVOĐENJA PRIVATIZACIJE PREDUZEĆA (PRIVREDNIH DRUŠTAVA) U VRŠENJU POVJERENIH IM JAVNIH OVLAŠTENJA, STVARNO NADLEŽNA SU DA RJEŠAVAJU RESORNA KANTONALNA MINISTARSTVA PRI VRŠENJU UPRAVNOG NADZORA NAD POVJERENIM JAVNIM OVLAŠTENJIMA TIM AGENCIJAMA, SA SVIM OVLAŠTENJIMA KOJA PO ZAKONU IMA DRUGOSTEPENI ORGAN U UPRAVNOM POSTUPKU.

O ŽALBAMA IZJAVLJENIM PROTIV PRVOSTEPENIH UPRAVNIH AKATA ISTE VRSTE, KOJE U OKVIRU SVOJE NADLEŽNOSTI DONOSI AGENCIJA FEDERACIJE, STVARNO NADLEŽNA SU DA RJEŠAVAJU RESORNA FEDERALNA MINISTARSTVA.

Iz obrazloženja:

Za pravilno rješenje pitanja stvarne nadležnosti organa za odlučivanje o žalbama izjavljenim protiv odluka kantonalnih agencija za privatizaciju preduzeća odlučno je ocijeniti pravni status tih agencija tj. da li su one pravni

subjekti iz člana 224. Zakona o upravnom postupku (kantonalni organ uprave ili kantonalna ustanova - federalni organ uprave ili federalna ustanova) ili iz člana 226. istog zakona (preduzeće - društvo, ustanova ili drugo

pravno lice - institucija kojoj je povjereno javno ovlaštenje da može postupati u upravnim stvarima), s obzirom da, u skladu sa odredbama člana 1. stav 1. ZUP-a, u upravnim sporovima postupaju i rješavaju organi uprave Federacije BiH i organi kantona, te gradske i općinske službe za upravu i drugi organi (organi navedeni u članu 224. ZUP-a), ali i, u skladu sa odredbama stava 3. tog člana, osim navedenih, u upravnim stvarima postupaju i rješavaju ih i preduzeća - društva, ustanove i druga pravna lica u obavljanju javnih ovlaštenja, koja su im povjerena zakonom ili propisom gradskog ili općinskog vijeća (subjekti navedeni u članu 226. ZUP-a), pa u pogledu rješavanja žalbi protiv prvostepenih rješenja onih pravnih subjekata navedenih u članu 1. stav 1. ZUP-a primjenjuju se odredbe člana 224. stav 4. ZUP-a, koji nadležnost za rješavanje po žalbama vezuju za primjenu federalnog zakona u prvostepenom rješenju, a onih iz člana 1. stav 3. ZUP-a, odredbe člana 226. stav 2. ZUP-a, kojim je propisano da o žalbi protiv prvostepenih rješenja institucija koje imaju javna ovlaštenja rješava organ određen statutom te institucije, ako zakonom kojim je dato javno ovlaštenje nije pripisano da o žalbi rješava organ uprave, odnosno drugi organ.

Odredbama Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00 i 54/00), odobranje i postupak provođenja privatizacije dato je u nadležnost Agenciji Federacije BiH za privatizaciju i kantonalnim agencijama za privatizaciju, koje se osnivaju zakonom (član 2.), s tim što je za određene privredne djelatnosti navedene u članu 3. stav 1. tog zakona ovlaštena Vlada Federacije BiH da odluči i odredi nadležnu agenciju da provede privatizaciju, a listu tih preduzeća utvrđuje Parlament Federacije (član 3. st. 1. i 2. zakona). Odredbama Zakona o agenciji za privatizaciju ("Službene novine FBiH", broj 18/96) je osnovana Agencija FBiH za privatizaciju, te propisano osnivanje i osnovi uređenja i nadležnost kantonalnih agencija za privatizaciju (član 1. tog zakona), kojoj je, pored ostalog, dato u nadležnost da odobrava i sprovodi privatizaciju preduzeća koja imaju djelove na području više kantona (član 6. zakona), a kantonalnoj agenciji organizovanje i podsticanje privatizacije preduzeća na teritoriji kantona za koji je osnovana (član 21. zakona), te Agencija Federacije BiH, u skladu sa odredbama člana 2. i 3. tog zakona, definisana

kao pravno lice i specijalizovana organizacija, koja u okviru svoje nadležnosti ima javna ovlaštenja za donošenje pojedinačnih upravnih akata u okviru svoje djelatnosti u skladu sa propisima o upravnom postupku (član 7. zakona), s tim da upravni nadzor nad povjerenim joj javnim ovlaštenjem vrše resorna ministarstva (organi uprave) svako u okviru svoje nadležnosti, koja u okviru tog nadzora imaju ovlaštenja da rješavaju o žalbama protiv donesenih upravnih akata Agencije Federacije u vršenju povjerenih joj javnih ovlaštenja, koje po zakonu ima drugostepeni organ u upravnom postupku (član 8. st. 1. i 2. zakona), a zakonima o kantonalnoj agenciji za privatizaciju, koje donosi zakonodavno tijelo kantona na osnovu ovlaštenja iz člana 20. navedenog zakona, prema kojem može da reguliše pitanja u dijelu koji nisu regulisani federalnim Zakonom o agenciji za privatizaciju, na identičan način su regulisani pravni položaji, nadležnost, upravni nadzor i pravo rješavanja o žalbama resornih kantonalnih ministarstava protiv upravnih akata kantonalnih agencija za privatizaciju u vršenju javnih ovlaštenja. Iz svega navedenog slijedi da Agencija Federacije BiH i kantonalne agencije za privatizaciju nisu subjekti iz člana 1. stav 1. ZUP-a, nego da su subjekti iz člana 1. stav 3. ZUP-a, kojima je federalnim i kantonalnim zakonom povjereno vršenje javnih ovlaštenja za donošenje upravnih akata uz nadzor od strane subjekata iz člana 1. stav 1. ZUP-a, koji u okviru tog nadzora rješavaju o žalbama protiv upravnih akata koje donose nadležne agencije u postupku privatizacije preduzeća, pa je zato za odlučivanje o žalbama protiv prvostepenih upravnih akata kantonalnih agencija za privatizaciju nadležno da rješava resorno ministarstvo kantona na osnovu člana 226. stav 2. ZUP-a, a ne federalni organ uprave, odnosno ustanova iz odgovarajuće upravne oblasti, bez obzira da li su prvostepena rješenja donesena na osnovu federalnih zakona i drugih federalnih propisa, kako je to propisano u odredbama člana 224. stav 4. ZUP-a ili na osnovu nekih drugih propisa.

Prema tome, a u skladu sa navedenim, za rješavanje po žalbi l.l. protiv upravnog akta (zaključka) Agencije za privatizaciju BPK G. stvarno je nadležno da odlučuje Ministarstvo za trgovinu i turizam BPK G. Stoga je ovaj sud, primjenom člana 28. tačka 4. Zakona o upravnom postupku, utvrdio stvarnu nadležnost tog organa za rješavanje u ovoj upravnoj stvari u drugom stepenu.

(Rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: Ur-18/00 od 15.2.2001. g. i Ur-76/01 od 24.5.2001.g.)

65.

Članovi 24. i 65. stav 4. Zakona o upravnom postupku

Član 2. tačka 5. Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo

Članovi III 1. i III 4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

POSLOVI KOJI SE ODOSE NA LIČNA STANJA GRAĐANA O KOJIMA SE VODE MATIČNE KNJIGE, PREMA USTAVNIM ODREDBAMA SPADAJU U OBLAST POSLOVA I ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI KANTONALNIH ORGANA UPRAVE ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE, TE KADA JE NA NIVOU KANTONA DONESEN ZAKON O UNUTRAŠNjim POSLOVIMA, O ŽALBI PROTIV RJEŠENJA POLICIJSKE UPRAVE KAO PRVOSTEPENOG ORGANA, KOJIM JE ODLUČENO O STVARI IZ NAVEDENE OBLASTI, STVARNO JE NADLEŽAN DA RJEŠAVA KANTONALNI ORGAN UPRAVE PRIMJENOM ZAKONA O UNUTRAŠNjim POSLOVIMA KANTONA, A NE FEDERALNI ORGAN UPRAVE PRIMJENOM ODREDBA BIVŠEG REPUBLIČKOG ZAKONA O MATIČNIM KNJIGAMA KAO FEDERALNOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

Tuženi organ je pravilno ocijenio da nije stvarno nadležan da odlučuje o žalbi tužilje izjavljenoj protiv prvostupanjskog rješenja Policijske uprave Centar S. od 14.06.1999.godine, donesenog u predmetu za ispravku podataka u MKR Općine Centar, iz razloga pobliže navedenih u obrazloženju osporenog zaključka.

Uz to sud ukazuje da je na nivou Kantona S. donesen Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona S. ("Službene novine Kantona S." broj 9/96, prečišćeni tekst 22/00), kojim je u članu 2. tačka 5. propisano da su unutarnji poslovi iz nadležnosti Kantona i poslovi i zadaci, koji se odnose na matične knjige. Na ovaj način je kantonalnim zakonom (za Kanton S.) određena stvarna nadležnost kantonalnih organa uprave da konačno u upravnom postupku odlučuje u predmetima koji se odnose na matične knjige, što je u skladu i sa odredbama člana III 4. Ustava Federacije BiH, prema kojim kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti, a odredbama člana III 1. istog Ustava navedeni poslovi i zadaci nisu izričito povjereni niti su u isključivoj nadležnosti federalnih vlasti. Zato se u odnosu na stvarnu nadležnost za odlučivanje o žalbama izjavljenim protiv prvostepenih rješenja policijskih uprava,

kojim je odlučeno o ličnim stanjima građana upisanim u matične knjige, ne mogu primjenjivati odredbe republičkog Zakona o matičnim knjigama ("Službeni list RBiH", br. 20/92, 6/93 i 13/94) kao federalnog zakona.

Tuženi je, međutim, pogrešno odlučio kad je žalbu tužilje odbacio zbog stvarne nenadležnosti. Ovakva odluka se može donijeti samo u slučaju kada organ koji je primio podnesak, a pod podneskom se podrazumijeva i žalba, ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku (član 65. stav 4. - druga rečenica Zakona o upravnom postupku). U konkretnom slučaju, pak, u obrazloženju zaključka tuženi ukazuje na stvarnu nadležnost kantonalnih upravnih organa za rješavanje predmetne upravne stvari, a time i žalbe, pa je u tom slučaju morao da postupi u skladu sa odredbama člana 65. stav 4. - prva rečenica, tj. da žalbu sa spisima predmeta dostavi Kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona S. i o tome obavijesti tužilju, a kako nije tako postupio povrijedio je odredbe člana 65. stav 4. kao i člana 24. Zakona o upravnom postupku.

Stoga je sud, primjenom člana 38. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, riješio kao u dispozitivu ove presude.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-199/01 od 24.5.2001.g.)

66.

Članovi 24. i 65. stav 4. Zakona o upravnom postupku

Član 2. tačka 5. Zakona o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo

Članovi III 1. i III 4. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

POSLOVI PRIJAVE - ODJAVE PREBIVALIŠTA I BORAVIŠTA PO USTAVNIM ODREDBAMA SPADAJU U OBLAST POSLOVA I ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI KANTONALNIH ORGANA UPRAVE ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE, PA KADA JE NA NIVOU KANTONA DONESEN ZAKON O TIM POSLOVIMA, O ŽALBI PROTIV RJEŠENJA POLICIJSKE UPRAVE KAO PRVOSTEPENOG ORGANA STVARNO JE NADLEŽAN DA RJEŠAVA KANTONALNI ORGAN UPRAVE PRIMJENOM

ZAKONA O UNUTRAŠNJIM POSLOVIMA KANTONA, A NE FEDERALNI ORGAN UPRAVE PRIMJENOM ODREDBA BIVŠEG REPUBLIČKOG ZAKONA O PRIJAVLJIVANJU PREBIVALIŠTA I BORAVIŠTA GRAĐANA KAO FEDERALNOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

Tuženi organ je pravilno ocijenio da nije stvarno nadležan da odlučuje o žalbi tužiteljice izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja Policijske uprave Centar S. od 31.5.1999. godine donesenog po zahtjevu tužiteljice za naknadno utvrđivanje prebivališta, a iz razloga pobliže navedenih u obrazloženju osporenog zaključka. Uz to sud ukazuje da je na nivou Kantona S. donesen Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona S. ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 9/96), kojim je u članu 2. tačka 5. propisano da su unutrašnji poslovi iz nadležnosti Kantona i poslovi i zadaci, koji se odnose na prijavljivanje prebivališta i boravišta. Na ovaj način je kantonalnim zakonom (za Kanton S.) određena stvarna nadležnost kantonalnih organa uprave da konačno u upravnom postupku odlučuju u predmetima koji se odnose na prijavljivanje prebivališta i boravišta, što je u skladu i sa odredbama člana III 4. Ustava Federacije BiH, prema kojim kantoni imaju sve nadležnosti koje nisu izričito povjerene federalnoj vlasti, a odredbama člana III 1. istog Ustava navedeni poslovi i zadaci nisu izričito povjereni niti su u isključivoj nadležnosti federanih vlasti. Zato se u odnosu na stvarnu nadležnost za odlučivanje po žalbama izjavljenim protiv prvostepenih rješenja

policijskih uprava ne mogu primjenjivati odredbe Zakona o prijavljivanju prebivališta i boravišta građana ("Službeni list SRBiH", br. 29/77 do 26/90), koji se i nadalje primjenjuje kao federalni zakon u odnosu na ostale odredbe.

Tuženi je, međutim, pogrešno odlučio kada je žalbu tužiteljice odbacio zbog stvarne nenadležnosti. Ovakva odluka se može donijeti samo u slučaju kada organ koji je primio podnesak, a pod podneskom se podrazumijeva i žalba, ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad po podnesku (član 65. stav 4.-druga rečenica Zakona o upravnom postupku). U konkretnom slučaju, pak, u obrazloženju zaključka tuženi ukazuje na stvarnu nadležnost kantonalnih upravnih organa za rješavanje predmetne upravne stvari, a time i žalbe, pa je u tom slučaju morao da postupi u skladu sa odredbama člana 65. stav 4.- prva rečenica tj. da žalbu sa spisima predmeta dostavi Kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona S. i o tome obavijesti tužiteljicu, a kako nije tako postupio povrijedio je odredbe člana 65. stav 4. kao i člana 24. Zakona o upravnom postupku.

(Presude Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-57/01 od 12.4.2001. g., U-145/01 od 22.3.2001. g. i U-144/01 od 24.5.2001.g.)

67.

Članovi 67. stav 2, 135. stav 3. i 145. stav 3. Zakona o upravnom postupku

AKO ORGAN KOJI VODI POSTUPAK NIJE ZAKLJUČKOM PREKINIO POSTUPAK DOK NADLEŽNI ORGAN NE RIJEŠI PRETHODNO PITANJE (PITANJE OD KOJEG ZAVISI RJEŠENJE SAME STVARI), NE MOŽE PRIMJENOM ČLANA 145. STAV 3. ZAKONA O UPRAVNOM POSTUPKU OBUSTAVITI POSTUPAK PO ZAHTJEVU STRANKE ZBOG TOGA ŠTO NIJE U ROKU PODNIJELA DOKAZ DA JE OD NADLEŽNOG ORGANA TRAJALA POKRETANJE POSTUPKA O TOM PITANJU, NEGO JE DUŽAN U SKLADU S PRAVILIMA POSTUPKA I PREMA MATERIJALNOM PROPISU MERITORNO RIJEŠITI ZAHTJEV STRANKE.

Iz obrazloženja:

Presudom ovog suda broj U-362/00 od 15.6.2000. godine uvažena je tužba tužitelja K.M. poništeno rješenje tuženog organa i zaključak prvostepenog organa kojim je odbačen zahtjev tužitelja za ostvarivanje prava na starosnu penziju kao neuređan na osnovu člana 67. stav 2. Zakona o upravnom postupku sa napomenom prvostepenom organu uprave da se zahtjev tužitelja nije mogao odbaciti samo zbog toga što nije priložio tražene podatke, a što je u skladu sa odredbom člana 135. stav 3. ZUP-a

U ponovnom postupku prvostepeni organ je zaključkom od 6.9.2000. godine obustavio

postupak pokrenut po zahtjevu tužitelja za ostvarivanje prava na starosnu penziju na osnovu člana 145. tačka 3. Zakona o upravnom postupku iz razloga što tužitelj nije dostavio traženu dokumentaciju i to dokaz o mjestu boravka od 1992. do 1999. godine, dokaz o odjavi mjesta boravka iz mjesta gdje je boravio u tom periodu i dokaz o eventualnom zasnivanju radnog odnosa iz matične evidencije sa područja nadležnog fonda gdje je boravio, odnosno status koji je uživao u tom periodu.

Odlučujući o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv navedenog zaključka prvostepenog organa

tuženi organ je osporenim rješenjem žalbu odbio kao neosnovanu i osnažio zaključak kao pravilan i zakonit navodeći da je pravilno u skladu sa članom 145. stav 3. ZUP-a, postupak obustavljen jer tužitelj u određenom roku nije dostavio prvostepenom organu traženu dokumentaciju bez koje se nije moglo odlučiti o zahtjevu tužitelja za priznanje prava na starosnu penziju.

Sud nalazi da navedeni pravni stav oba organa uprave izražen u njihovim aktima nije pravilan.

Odredbom člana 145. stav 3. Zakona o upravnom postupku propisano je da ako stranka ne podnese u određenom roku dokaz da je od nadležnog organa tražila pokretanje postupka o prethodnom pitanju, smatrat će se da je stranka koja je postavila zahtjev odustala od njega, a organ koji vodi upravni postupak obustaviće postupak. Dakle, u ovom članu je određena situacija koja nastaje kada organ prekine postupak, da bi nadležni organ u međuvremenu riješio prethodno pitanje, što u konkretnoj upravnoj stvari nije slučaj, pa se citirana zakonska odredba u konkretnom slučaju nije mogla ni primijeniti, niti su bili ispunjeni zakonski uslovi da se postupak obustavi.

Prilikom odlučivanja o zahtjevu tužitelja za priznanje prava na starosnu penziju prvostepeni organ nije postupio po odredbi člana 135. stav 3. ZUP-a prema kojem ako stranka nije u naknadno određenom roku podnijela dokaze, organ zbog toga ne može odbaciti zahtjev kao da nije podnesen (član 65. stav 2.) nego je dužan da nastavi postupak i da u skladu sa pravilima postupka i prema materijalnom propisu, riješi upravnu stvar. Dakle, ukoliko stranka nije u ostavljenom roku podnijela dokaze uz svoj zahtjev, organ je dužan da nastavi postupak i da na kraju donese meritornu odluku. Stoga je u konkretnom slučaju prvostepeni organ bio dužan da nastavi postupak i na bazi podataka iz spisa (fotokopije radne knjižice, izvoda iz matične evidencije, prijave mjesta boravka, lične karte, uvjerenja Republičke SIZ PIO osiguranja Beograd od 18.8.1999. godine i uvjerenja Javnog fonda za PIO Republike Srpske od 7.9.1999. godine), kao i druge dokumentacije koju može sam po službenoj dužnosti pribaviti, donese meritornu odluku o tužiteljevom zahtjevu za priznanje prava na starosnu penziju u skladu sa odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-3743/00 od 15.2.2001.g.)

68.

Član 223. stav 4. Zakona o upravnom postupku

Član 8. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave

Član 38. Zakona o samostalnom privređivanju

ZA RJEŠAVANJE O ŽALBI IZJAVLJENOJ PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA KOJIM JE ODLUČENO O ZAHTJEVU ZA IZDAVANJE ODOBRENJA ZA RAD U SAMOSTALNOJ POSLASTIČARSKOJ RADNJI, PRIMJENOM ODREDBA REPUBLIČKOG ZAKONA O SAMOSTALNOM PRIVREĐIVANJU, STVARNO JE NADLEŽAN RESORNI FEDERALNI A NE KANTONALNI ORGAN UPRAVE.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 223. stav 4. Zakona o upravnom postupku propisano je da protiv prvostepenih rješenja općinskog načelnika i gradonačelnika, odnosno općinskih i gradskih službi za upravu, koja su u upravnom postupku donesena na temelju federalnog zakona ili drugog federalnog propisa, u drugom stepenu rješava nadležni federalni organ iz odgovarajuće upravne oblasti, ako federalnim zakonom nije utvrđena nadležnost drugog organa. U konkretnom slučaju rješenje prvostepenog organa o odobrenju za rad R. D. broj: 04/1-351-119/98 od 26.8.1998. godine, kojim je okončan postupak čiju obnovu tužioc traže i rješenje istog organa od 7.5.1999. godine, kojim je odbijen taj njihov zahtjev, a navedeno rješenje o odobrenju za rad ostavljeno na snazi, doneseno je primjenom odredaba Zakona o samostalnom privređivanju

("Službeni list SRBiH", broj 26/89 i 29/90), kao materijalnog propisa, kojije, u smislu člana IX.5.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, ostao na snazi u Federaciji na dan stupanja na snagu tog Ustava, jer nije s njim u suprotnosti, a nadležne vlasti nisu odlučile drugačije, jer nije donesen federalni zakon (te primjenom odredaba Zakona o upravnom postupku, kao procesnog propisa), pa, s obzirom na odredbe člana 223. stav 4. Zakona o upravnom postupku, a kako federalnim zakonom (navedenim zakonom SRBiH, koji se primjenjuje kao federalni do donošenja federalnog zakona) nije utvrđena nadležnost drugog organa, to je za rješavanje žalbe protiv prvostepenog rješenja u ovom slučaju bio nadležan federalni organ uprave iz odgovarajuće oblasti, na šta tužioc u žalbi protiv prvostepene presude osnovano ukazuju.

U članu 8. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/95, 2/96, 9/96 i 48/99) određena je organizacija i djelokrug rada Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, te u stavu 1. tog člana propisano da to Ministarstvo, pored ostalih poslova, obavlja i poslove na ostvarivanju nadležnosti Federacije i iz oblasti poduzetništva (preduzetništva), pod kojim se podrazumijeva i samostalno privređivanje (samostalno obavljanje privredne djelatnosti-samostalno preduzetništvo).

Prema tome, u skladu sa odredbama člana 223. stav 4. Zakona o upravnom postupku i člana 8. stav 1. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave, za rješavanje o žalbi tužilaca bio je stvarno nadležan navedeni federalni organ uprave, a ne Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, kao kantonalni organ uprave, koji je rješavao po žalbi i donio osporeno rješenje. Zato prvostepeni sud, cijeneći zakonitost tog rješenja u upravnom sporu, koji je pokrenut tužbom tužilaca, nije mogao to rješenje ocijeniti

kao zakonito, jer je doneseno od strane stvarno nenadležnog organa (član 13. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima). Taj organ je bio dužan da pazi na svoju stvarnu (kao i mjesnu) nadležnost po službenoj dužnosti, a nije, čime je povrijedio pravila upravnog postupka iz člana 24. stav 1. Zakona o upravnom postupku (to predstavlja i razlog za poništaj po pravu nadzora-član 260. stav 1. tačka 1. ZUP-a), pa je bio ostvaren razlog za poništaj tog rješenja u upravnom sporu po članu 38. stav 3. u vezi sa članom 35. stav 2. Zakona o upravnim sporovima. O tome prvostepeni sud nije vodio računa, iako je morao, bez obzira što tužioci u tužbi nisu istakli prigovor stvarne nenadležnosti tuženog organa, jer se upravni akt poništava kao nezakonit i onda kada se u tužbi posebno ne ističe i taj osnov pobijanja, ali se, kao u konkretnom slučaju, tvrdi da je osporeni akt nezakonit, što uključuje mogućnost svih osnova pobijanja iz člana 13. Zakona o upravnim sporovima, a sud, inače, nije ni vezan razlozima tužbe (član 36. stav 1. Zakona o upravnim sporovima).

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: UŽ-250/00 od 8.1.2001.g.)

69.

Članovi 224. st. 1., 2., 3. i 4, 48. do 50. Zakona o upravnom postupku

Član 17. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 10. stav 1., 17. i 28. Zakona o stambenim odnosima

ZA DONOŠENJE RJEŠENJA KOJE ZAMJENJUJE UGOVOR O KORIŠTENJU STANA STVARNO JE NADLEŽAN U PRVOSTEPENOM UPRAVNOM POSTUPKU KANTONALNI ORGAN NADLEŽAN ZA STAMBENE POSLOVE, A ZA RJEŠAVANJE O ŽALBI STRANKE IZJAVLJENOJ PROTIV TOG RJEŠENJA FEDERALNI ORGAN UPRAVE IZ ODGOVARAJUĆE UPRAVNE OBLASTI.

DAVALAC STANA NA KORIŠTENJE IMA POLOŽAJ STRANKE U UPRAVNOM POSTUPKU KOJI SE VODI PO ZAHTEJU NOSIOCA STANARSKOG PRAVA I KAD SE UPRAVNI AKT DONESEN U NJEGOVOU KORIST PONIŠTI U UPRAVNOM SPORU PO TUŽBI NOSIOCA STANARSKOG PRAVA, IMA POLOŽAJ STRANKE (ZAINTERESOVANO LICE) U TOM SPORU.

ORGAN KOJI RJEŠAVA ZAHTEJ LICA ZA POVRAT STANA, KOJE LEGALNO KORISTI VIŠE OD JEDNOG STANA, MORA PRETHODNO RIJEŠITI PITANJE KOJI ĆE STAN TO LICE KORISTITI KAO NOSILAC STANARSKOG PRAVA, A IZ KOJIH SE STANOVA MORA ISELITI.

Iz obrazloženja:

Neosnovani su tužbeni navodi prema kojim tuženi, kao federalni organ uprave iz odgovarajuće upravne oblasti, nije bio stvarno nadležan da odlučuje o žalbi S. - B. G. izjavljenoj protiv rješenja Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo od 19.1.2000. godine, kao prvostepenog organa, u upravnoj stvari donošenja rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana. U toj upravnoj stvari se odlučuje na osnovu odredaba Zakona o stambenim odnosima koji je članom 1. Zakona o preuzimanju ZSO ("Službene novine FBiH", br. 11/98 i 38/98) preuzet kao zakon Federacije Bosne i Hercegovine, te u članu 10.

stav 1. alineja 1. i 5, riječi "skupština općine", i riječi "općinski organ uprave nadležan za stambene poslove (stambeni organ)" u čitavom tekstu zakona zamijenio riječima "skupština kantona" i riječima "kantonalni organ uprave nadležan za stambene poslove (stambeni organ)", na koji način je obzirom na odredbe čl. 10. stav 1. i 28. ZSO u predmetnoj upravnoj stvari za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana propisana stvarna nadležnost u prvostepenom upravnom postupku kantonalnog organa uprave nadležnog za stambene poslove (uprave za stambena pitanja). Nadležnost tog organa za

postupanje u prvostepenom upravnom postupku po Zakonu o preuzimanju ZSO predviđena je i odredbama člana 7. stav 3. alineja 2. Zakona o ministarstvima Kantona Sarajevo-prečišćen tekst ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 16/99). Općim pravilima o nadležnosti za rješavanje žalbi na prvostepena rješenja koja donose kantonalni organi uprave i kantonalne ustanove, propisanim članom 224. st. 1, 2, 3. i 4. Zakona o upravnom postupku, kao kriterij je uzeta činjenica na osnovu kojih materijalnih propisa je riješena upravna stvar i doneseno prvostepeno rješenje, pa je stavom 4. navedenog člana predviđeno da o žalbi protiv prvostepenih rješenja kantonalnih organa uprave i kantonalnih ustanova donesenih na osnovu federalnih zakona i drugih federalnih propisa rješavaju nadležni federalni organi uprave odnosno federalna ustanova iz odgovarajuće upravne oblasti. Kako je prvostepeno rješenje u predmetnoj upravnoj stvari donio kantonalni organ uprave i to primjenom federalnog zakona, tuženi federalni organ je, obzirom na naprijed iznesene razloge, bio stvarno nadležan da riješi žalbu S.-B.G. izjavljenu protiv rješenja prvostepenog kantonalnog organa.

Pogrešan je pravni stav tužioca da nije bio stranka u upravnom sporu koji se vodio po tužbi S.-B.G. kod Kantonalnog suda u S. pod brojem U-345/00. Tužilac je vlasnik stana u ul. Radićeva broj 17. u S., pa je u upravnom postupku vođenom po zahtjevu S.-B.G. za donošenje rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju tog stana bio stranka u smislu odredaba člana 48. do 50. Zakona o upravnom postupku, a u navedenom upravnom sporu kao zainteresovano lice imao položaj stranke na osnovu člana 17. Zakona o pravnim sporovima. No i kada bi se radilo o pravilnom stavu tužioca, ta okolnost ne bi imala nikakvog uticaja na zakonitost osporenog rješenja tuženog jer se njome ukazuje na navodnu nezakonitost pravomoćne presude kantonalnog suda.

Ni tužbeni navodi da je osporeno rješenje tuženog nezakonito iz razloga što u obrazloženju upućuje prvostepeni upravni organ da utvrđuje nespornu činjenicu da je S.-B.G. podnijela zahtjev za povrat stana u ul.

Hamdije Čemerlića broj 49 u Sarajevu, nisu osnovani. U obrazloženju osporenog rješenja tuženi je ukazao na kontradiktornost njenih izjava po tom pitanju, te da je ostala nepoznata činjenica da li je u zakonskom roku podnijela zahtjev za povrat tog stana ili joj je zbog propuštanja tog roka prestalo stanarsko pravo. Isto tako je, u slučaju da joj nije prestalo stanarsko pravo, predložio da se provedu i dugi dokazi-uvod u uplatnice o plaćanju vode, na osnovu kojih bi se utvrdilo da je koristila taj stan i istovremeno bila sunosilac stanarskog prava sa svojim suprugom u ul. Radićeva broj 17. u S. Ako je zadovoljavala stambene potrebe u oba stana onda bi se radilo o situaciji iz člana 17. Zakona o stambenim odnosima, a prvostepenim rješenjem od 19.1.2000. godine nije utvrđeno da li je nadležni stambeni organ, na inicijativu bilo kojeg fizičkog ili pravnog lica ili po službenoj dužnosti, pokrenuo postupak i donio rješenje kojim bi utvrdio koji će stan koristiti S.-B.G. kao nosilac, odnosno sunosilac stanarskog prava, a iz kojeg će se iseliti obzirom da je udajom došla u situaciju da koristi dva stana i da je nadležni stambeni organ bio dužan da postupi na prednji način, kada je ona propustila da ispuni svoju bavezu iz citiranog člana, očigledno u očekivanju da izvrši zamjenu dva stana za jedan veći. Kako bi se na potpuno pouzdan način utvrdile sve pravno relevantne činjenice u ovoj složenoj upravnoj stvari, po ocjeni suda, potrebno je pribaviti upravni spis povodom zahtjeva S.-B.G. za povrat stana u ul. Hamdije Čemerlića broj 49 i uvidom u spis utvrditi činjenice ko je podnio taj zahtjev, ona ili njen unuk, kao i činjenice o zadovoljavanju stambenih potreba samo u jednom stanu ili u oba stana. Obzirom na sve izloženo, pravilno je tuženi ocijenio da rješenjem prvostepenog organa nisu utvrđene sve pravno relevantne činjenice za zakonito rješavanje upravne stvari i to rješenje poništio. U ponovnom postupku tužilac kao stranka može predlagati izvođenje svih dokaza kojim se mogu utvrditi pravno-relevantne činjenice i učestvovati u postupku radi zaštite svojih prava i pravnih interesa.

Radi svega izloženog, primjenom člana 38. stav 2. Zakona o pravnim sporovima, tužba tužioca je odbijena kao neosnovana.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1693/00 od 5.4.2001.g.)

70.

Članovi 2. stav 2, 42. st. 3. i 4. i 60. Zakona o upravnim sporovima

Član 340. stav 3. Zakona o parničnom postupku

ŽALBU TUŽENOG KANTONALNOG MINISTARSTVA IZJAVLJENU PROTIV PRESUDE NAJVIŠEG SUDA KANTONA DONESENE U UPRAVNOM SPORU, KOJOM JE TUŽBA UVAŽENA I PONIŠTEN OSPORENI AKT TUŽENOG, KOJIM JE PONIŠTENA ODLUKA KANTONALNE AGENCIJE ZA PRIVATIZACIJU I PREDMET VRAĆEN TOJ AGENCIJI NA PONOVNO RJEŠAVANJE, TREBA

ODBACITI ZBOG NEDOSTATKA PRAVNOG INTERESA I NEDOSTATKA AKTIVNE LEGITIMACIJE TUŽENOG KAO DONOSIOCA OSPORENOG UPRAVNOG AKTA ZA NJENO IZJAVLJIVANJE, KAO NEDOZVOLJENU I IZJAVLJENU OD NEOVLAŠTENOG LICA.

Iz obrazloženja:

Iz odredaba člana 41. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine FBiH"; br. 2/98 i 8/00) proizilazi da se protiv svake odluke najvišeg suda kantona, donesene u upravnom sporu, može izjaviti žalba, ako je njome pogrešno primijenjen federalni materijalni zakon ili drugi federalni materijalni propis ili su povrijeđena pravila federalnog zakona u postupku, s tim što žalbu, koja je u smislu člana 42. stav 3. istog zakona, nedozvoljena ili neblagovemena ili izjavljena od neovlaštene osobe, treba odbaciti rješenjem sud protiv čije je odluke izjavljena, a ako on propusti da tako postupi, žalbu je dužan da odbaci Vrhovni sud Federacije po stavu 4. istog člana.

Zakon o upravnim sporovima, nijednom svojom odredbom nije propisao uslove o tome kada će se žalba izjavljena protiv odluke najvišeg suda kantona smatrati nedozvoljenom, pa se po ovom pitanju, na osnovu člana 60. Zakona o upravnim sporovima, shodno primjenjuju odgovarajuće odredbe zakona kojim je uređen parnični postupak. Prema odredbama člana 340. stav 3. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", broj: 42/98) žalba je nedozvoljena ako ju je podnijela osoba koja nije ovlaštena za njeno podnošenje ili osoba koja se odrekla ili je odustala od žalbe, ili ako osoba koja je podnijela žalbu, nema pravnog interesa za podnošenje žalbe. U konkretnom upravnom sporu, stranka se nije odrekla prava na žalbu niti odustala od već izjavljene žalbe, pa ostaje da se razmotri pitanje, da li prema shodnoj primjeni citiranog propisa ima pravni interes za izjavljivanje - podnošenje žalbe.

U parničnom postupku, sud odlučuje o osnovanosti ili neosnovanosti zahtjeva postavljenog u tužbi ili protivtužbi ili potraživanju koje tuženi istakne prigovorom radi pobijanja. Protiv odluka sudova (presuda ili rješenja) donesenih u tom postupku kojima se usvaja ili odbija zahtjev, strankama je dozvoljeno izjavljivanje redovnih i vanrednih pravnih sredstava u skladu sa odredbama Zakona o parničnom postupku, ali protiv rješenja suda donesenih po redovnim ili vanrednim pravnim sredstvima kojima se ta

pravna sredstva uvažavaju, pobijana odluka ukida i predmet vraća prvostepenom ili drugostepenom sudu na ponovno suđenje po zakonu, ni jednom odredbom pomenutog zakona, nije dato strankama pravo izjavljivanja redovnog ili vanrednog pravnog sredstva u cilju pobijanja takvog rješenja. To je i normalno kada se ima u vidu da je sud dužan da potpuno i istinito utvrdi sve sporne činjenice i donese zakonitu odluku o postavljenom zahtjevu. Stoga se ne može prihvatiti da stranke imaju procesno-pravni interes da redovnim ili vanrednim pravnim sredstvima pobijaju rješenje suda kojim je u parničnom postupku ukinuta nezakonita odluka sud i predmet vraćen nadležnom sudu na ponovno rješavanje.

Iz istih razloga, naprijed iznesenih, o nedostatku procesno-pravnog interesa da se žalbom kao redovnim pravnim sredstvom pobija rješenje kojim se po žalbi ili vanrednom pravnom sredstvu, odluka suda ukida i predmet vraća nadležnom sudu na ponovno suđenje, izvodi se zaključak da strankama nedostaje pravni interes za podnošenje žalbe protiv presude donesene u upravnom sporu, kada se takvom presudom osporeni upravni akt poništava.

U konkretnom slučaju stoji i drugi razlog za odbačaj žalbe, pored navedenog u naprijed citiranim odredbama, jer je žalbu protiv prvostepene presude podnio donosilac drugostepenog upravnog akta, koji ne može imati svojstvo stranke u upravnom sporu, budući da nije nosilac prava i obaveza o kojim se odlučuje upravnim aktom, zbog čega prema članu 2. stav 2. Zakona o upravnim sporovima ne može pokrenuti upravni spor, a shodnom primjenom navedenih odredaba ZPP-a, ne može ni žalbu podnijeti.

Zbog toga je ovaj sud, primjenom člana 42. stav 4. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u dispozitivu rješenja, ne upuštajući se u ocjenu osnovanosti ili neosnovanosti žalbenih navoda koji će biti predmet daljnjeg upravnog postupka i upravnog spora.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-297/99 od 8.2.2001. g.)

71.

Članovi 9. stav 2. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

Član 12. alineja 6. Zakona o agenciji za privatizaciju

Član 14. Zakona o privatizaciji preduzeća

ODLUKA AGENCIJE FEDERACIJE O KOMBINOVANOM METODU PRODAJE PREDUZEĆA U

POSTUPKU PRIVATIZACIJE PREDSTAVLJA OPĆI AKT KOJIM NADLEŽNA AGENCIJA REGULIŠE METODOLOGIJU I PRAVILA PRODAJE U TOM POSTUPKU, PA NEMA PRAVNI KARAKTER UPRAVNOG AKTA, ZBOG ČEGA SE TUŽBA KOJOM JE PROTIV TAKVE ODLUKE POKRENUT UPRAVNI SPOR MORA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Tužitelj tužbom osporava odluku tužene o kombinovanom metodi prodaje broj: 01-02-3037/00 od 14.7.2000. g. u kojoj stoji, da će se ukupni državni kapital tužitelja prodavati kombinovanim metodom odnosno putem tendera i javnog prikupljanja dionica.

Polazeći od pojma upravne stvari, koji je sadržan u članu 1. stav 1. Zakona o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" br. 2/98 i 48/00) a u kojem stoji da organ uprave, u upravnoj stvari neposredno primjenjujući propise, rješava o pravima, obavezama ili pravnim interesima građana, pravnih lica ili drugih stranaka, dolazi se do zaključka da tužbom osporenim aktom nije rješavano o upravnoj stvari, koji akt u suštini nije ništa drugo nego pravilo prodaje predmetnog državnog kapitala, pa nema bitna obilježja upravnog akta iz člana 9. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, zbog čega se kao takav ne može pobijati tužbom iz upravnog spora. Osporena odluka tužene, temelji se na ovlaštenjima koja joj pripadaju po članu 12. alineja 6. Zakona o agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH" broj: 18/96) prema kojem Upravni odbor Agencije Federacije, donosi metodologiju i druga

opća akta iz njene nadležnosti, a po ocjeni suda, u konkretnom slučaju, radi se upravo o aktu kojim se utvrđuje metodologija prodaje, donesenom od strane upravnog odbora nadležene pravne osobe kao specijalizirane organizacije Federacije BiH, a ne o aktu nadležnog organa kojim se rješava o izvjesnom pravu ili obavezu pravnog lica u nekoj upravnoj stvari.

Pravni osnov za donošenje takve odluke, sadržan je i u članu 14. Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH" br. 27/97 i 8/99), iz kojeg proizilazi ovlaštenje tužene agencije da podzakonskim aktom (odlukom) propisuje pravila prodaje preduzeća, što takode ukazuje da osporena odluka, odnosno zaključak nije upravni akt čija bi se zakonitost mogla pobijati u upravnom sporu.

Iz naprijed iznesenih razloga, sud je na osnovu člana 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH" br. 2/98 i 8/00), nakon što je utvrdio da akt koji se tužbom osporava nije upravni akt, odlučio kao u izreci rješenja ne upuštajući se u osnovanost ili neosnovanost ostalih tužbenih navoda koji se odnose na pravilnost i zakonitost osporenih akata koji nemaju pravni karakter upravnog akta.

(Rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1733/00 od 29.11.2000.g. i U-2994/00 od 24.1.2001.g.)

72.

Članovi 9. i 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 19. stav 2. i 20. Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine

ODLUKA VLADE FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE O ODREĐIVANJU METODA PRIVATIZACIJE PREDUZEĆA IMA PRAVNI KARAKTER OPĆEG AKTA KOJIM NIJE ODLUČENO O NEKOJ UPRAVNOJ STVARI, A NE KARAKTER UPRAVNOG AKTA, RADI ČEGA SE NE MOŽE POBIJATI TUŽBOM U UPRAVNOM SPORU, TE SE TUŽBA STRANKE PROTIV TAKVE ODLUKE MORA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 9. stav 1. Zakona o upravnim sporovima propisano je da se upravni spor može voditi samo protiv upravnog akta, čiji je pojam definisan u stavu 2. tog člana, te propisano daje upravni akt u smislu tog zakona onaj akt kojim nadležni organ iz člana 4. istog zakona (pod organom u smislu ovog zakona, podrazumijevaju se organi uprave i upravne ustanove Federacije i kantona - županija, gradonačelnik i općinski načelnik i gradske i općinske službe za upravu, kao i institucije koje imaju javne ovlasti kada u vršenju javnih ovlasti rješavaju u upravnim stvarima), rješava o izvjesnom pravu ili obavezi građanina ili pravne osobe u kakvoj upravnoj stvari (iste

karakteristike upravnog akta sadrže i odredbe člana 1. Zakona o upravnom postupku, kojim je regulisano koji su subjekti i u kojim slučajevima, odnosno u odnosu na koje akte dužni postupati po tom zakonu). Iz ovih zakonskih odredaba slijedi da se radi o upravnom aktu samo onda, kada ga, uz ostale uvjete, donese organ kao pojedinačni akt i u upravnoj stvari. Osporena odluka tužene donesena je na osnovu odredaba člana 19. stav 2. Zakona o Vladi Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94 i 8/95), kojim je propisano da se odlukom (koju donosi Vlada Federacije BiH) uređuju pojedina pitanja ili propisuju mjere Vlade, daje

saglasnost ili potvrđuju akti drugih organa ili organizacija, te odlučuje o drugim pitanjima u kojim se ne odlučuje uredbom. Odluke Vlade, kao i uredbе, imaju karakter općeg, a ne pojedinačnog akta i obavezno se objavljuju u Službenim novinama Federacije BiH - član 20. Zakona o Vladi (kako je postupljeno i u konkretnom slučaju objavljivanjem osporene Odluke u "Službenim novinama Federacije BiH", broj 38/00), pa se zato ne mogu smatrati upravnim aktom u smislu člana 9. Zakona o upravnim sporovima (neovisno od toga što se osporena odluka u konkretnom slučaju odnosi samo na tužioca), a protiv općih akata se ne može voditi upravni spor. Osim toga, osporenom odlukom tužene nije odlučeno o nekoj upravnoj stvari, pa toj odluci nedostaje i to bitno sadržinsko obilježje upravnog akta, jer je tom odlukom određen metod privatizacije,

što nije upravna stvar, nego pravilo prodaje dijela državnog kapitala tužioca, pa i u slučajevima kada Vlada Federacije postupa po odredbama člana 3. stav 2. Zakona o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH" br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00 i 54/00) takav njen akt (odluka) ne predstavlja upravni akt, nego akt o pravilu i metodologiji prodaje državnog kapitala subjekata određenih djelatnosti.

S obzirom na iznijete razloge sud je našao da akt koji se tužbom osporava nije upravni akt, pa je tužbu odbacio primjenom člana 26. stav 1. tačka 2. Zakona o upravnim sporovima, ne upuštajući se u meritorno rješavanje i ispitivanja da li su ili nisu osnovani tužbeni navodi koji se odnose na zakonitost osporene odluke tužene.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-2061/00 od 2.3.2001.g.)

73.

Članovi 10. i 26. stav 1. tačka 4. Zakona o upravnim sporovima

Član 208. stav 6. Zakona o upravnom postupku

NEZAVISNO OD PROPUSTA STRANKE DA IZJAVI ŽALBU PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA PROTIV KOJEG SE PO ZAKONU MOGLA IZJAVITI ŽALBA NJENU TUŽBU, KOJOM JE POKRENULA UPRAVNI SPOR PROTIV TOG RJEŠENJA U SKLADU S POGREŠNO DATIM UPUTSTVOM O PRAVNOM LIJEKU U NJEMU, TREBA ODBACITI OBZIROM DA STRANKA ZBOG POGREŠNOG UPUTSTVA NE MOŽE IMATI ŠETNE POSLJEDICE I DA JOJ ROK ZA ŽALBU PROTIV PRVOSTEPENOG RJEŠENJA U TAKVOM SLUČAJU POČINJE TEČI OD DANA DOSTAVLJANJA RJEŠENJA O ODBAČAJU TUŽBE.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 10. Zakona o upravnim sporovima propisano je da se upravni spor može pokrenuti protiv upravnog akta koji je donesen u drugom stepenu, kao i protiv prvostepenog upravnog akta ako zakonom nije dopuštena žalba na taj akt u upravnom postupku. Iz ovih zakonskih odredaba slijedi da je predhodno korišćenje žalbe u upravnom postupku (svakako kada je dopuštena) uslov za pokretanje upravnog spora (izuzetak je u dvostranačkim ili višestramačkim stvarima kada je za podnošenje tužbe za upravni spor legitimisana i stranka koja nije koristila pravo žalbe zato što je prvostepenim rješenjem bila zadovoljna, ali je drugostepenim aktom, po žalbi protivne stranke, riješeno na njenu štetu).

U konkretnom slučaju tužilac tužbom osporava akt broj 03-1-23-2268 od 6.12.1999.godine, koji je donio prvostepeni organ - Služba prostornog uređenja, katastra i imovinsko - pravnih poslova Općine B. protiv kojeg je, neovisno od pogrešne pravne pouke, bila dopuštena žalba drugostepenom organu - nadležnom ministarstvu, koju tužilac, zbog pogrešne pravne pouke, nije izjavio.

Kako iz izloženog proizilazi da je upravni spor pokrenut tužbom protiv prvostepenog rješenja

protiv kojeg se mogla izjaviti žalba, pa nije izjavljena (tužilac u tužbi to i ne tvrdi, samo ukazuje da je blagovremeno izjavio žalbu protiv prvostepenog rješenja od 11.3.1999.godine, o kojoj još nije odlučeno), postoji osnov za odbacivanje tužbe naveden u odredbama člana 26. stav 1. tačka 4. Zakona o upravnim sporovima, po kojem je sud tužbu i odbacio.

Sud je donio ovakvu odluku i bez obzira na činjenicu da je prvostepeni organ u upustu o pravnom sredstvu na osporenom rješenju dao tužiocu pogrešnu pravnu pouku - da se protiv tog rješenja može tužbom pokrenuti upravni spor, iako se radi o rješenju protiv kojeg je žalba dopuštena. Međutim, zbog ovako pogrešno date pouke o pravnom sredstvu, tužilac ima mogućnost koristiti rok za žalbu propisan odredbama člana 208. stav 6. Zakona o upravnom postupku, prema kojem u situaciji kada je protiv rješenja moguće izjaviti žalbu, a stranka pogrešno upućena da protiv tog rješenja nema mjesta žalbi ili da se protiv njega može pokrenuti upravni spor, rok za žalbu teče od dana dostavljanja rješenja suda kojim je tužba odbačena kao nedopuštena, ako stranka nije već prije podnijela žalbu nadležnom organu.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-69/00 od 15.3.2001. g.)

Članovi 19. st. 2. i 4, 25. stav 2, 43. stav 3. i 60. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 95. stav 3. i 98. stav 4. Zakona o parničnom postupku

PRIJEDLOG TUŽIOCA ZA ODLAGANJE IZVRŠENJA TUŽBOM OSPORENOG UPRAVNOG AKTA, AKO UZ NJEGA NIJE PRILOŽEN DOKAZ O TOM DA PRETHODNO NIJE TRAŽIO ODLAGANJE IZVRŠENJA TOG AKTA KOD UPRAVNOG ORGANA NADLEŽNOG ZA PROVOĐENJE IZVRŠENJA, U ZAKONSKOM SMISLU SE SMATRA NEPOTPUNIM ODNOSNO NEUREDNI, PA GA IZ TOG RAZLOGA NADLEŽNI SUD RJEŠENJEM MORA ODBACITI.

Iz obrazloženja:

Prema odredbama člana 19. st. 2. i 4. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 8/00) tužilac uz zahtjev za odlaganje izvršenja osporenog upravnog akta mora priložiti dokaz o podnesenoj tužbi, a po svakom takvom zahtjevu nadležni organ odnosno nadležni sud kome je tužba podnesena mora donijeti rješenje najkasnije u roku od tri dana od prijema zahtjeva, s tim što tužilac može pismeno zatražiti od nadležnog suda da odluči o njegovom zahtjevu za odlaganje izvršenja samo pod uslovom ako prethodno nije tražio odlaganje izvršenja rješenja kod organa nadležnog za provođenje izvršenja osporenog upravnog akta. Iz ovakve zakonske formulacije proizilazi da je o zahtjevu tužioca za odlaganje izvršenja osporenog rješenja postavljenog u toku upravnog spora primarno nadležan da odlučuje upravni organ nadležan za provođenje izvršenja tog akta, a podredno i nadležni sud kome je tužba podnesena pod strogim uslovom da tužilac to pismeno zatraži od suda i da prethodno nije tražio odlaganje kod nadležnog organa, dok i nadležni organ i nadležni sud moraju po zahtjevu donijeti rješenje najkasnije u roku od tri dana od prijema zahtjeva.

Tužbu kojom je pokrenuo upravni spor protiv rješenja tuženog broj: 07-03-19-39/00 od 25.4.2000. godine tužilac je podnio 8.6.2000. godine a zahtjev za odlaganje izvršenja tog rješenja 6.7.2000. godine, pa je prvostepeni sud bio u zakonskoj obavezi da o istom odluči najkasnije do 10.7.2000. godine (ponedjeljak). Kako tužilac uz zahtjev za odlaganje izvršenja nije priložio dokaz o tome da takav zahtjev nije prethodno tražio kod nadležnog upravnog organa, prvostepeni sud je pobijanim rješenjem pravilnom primjenom procesnog prava njegov zahtjev odbacio kao nepotpun. Zakonski rok od 3 dana, iz člana 19. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, u kojem nadležni sud mora odlučiti o zahtjevu za odlaganje izvršenja ne omogućava sudu pozivanje tužioca da uredi svoj zahtjev, a pošto tužilac prema stavu 4. istog člana zahtjev za odlaganje izvršenja može postaviti nadležnom sudu samo pod uslovom ako prethodno nije

tražio odlaganje izvršenja kod nadležnog upravnog organa, stvara (podrazumijeva) obavezu tužioca da podnese uredan i potpun zahtjev da bi sud po njemu mogao meritorno odlučiti, a ukoliko se ne radi o takvom zahtjevu sud ga mora odbaciti. Stoga su neosnovani žalbeni navodi punomoćnika žalioca S.N. da je u suprotnosti sa svim zakonskim normama pravni stav prvostepenog suda, da je uz zahtjev za odlaganje izvršenja bio u obavezi da priloži dokaz da nije tražio odlaganje izvršenja kod nadležnog upravnog organa prije podnošenja istog zahtjeva tom sudu. Neosnovani su i žalbeni navodi da pribavljanje takvog dokaza nije bilo potrebno zato što se iz pribavljenog spisa predmeta vidi da takav zahtjev nije tražio ni od prvostepenog niti od drugostepenog organa uprave, jer je prvostepeni sud bio u zakonskoj obavezi da o zahtjevu odluči do 10.7.2000. godine, a upravni spisi su pribavljeni odnosno dostavljeni prvostepenom sudu dana 6.10.2000. godine, te objektivno nije bilo moguće, uvidom u spise predmeta utvrditi činjenicu da li je žalilac zahtjev za odlaganje izvršenja tražio kod nadležnog upravnog organa prije nego je takav zahtjev postavio prvostepenom sudu.

Podnesak žalioca od 6.7.2000. godine u kojem zahtjeva odlaganje izvršenja osporenog upravnog akta u procesno pravnom smislu se smatra neurednim odnosno nepotpunim, a odredbama Zakona o upravnim sporovima nije propisan postupak po takvim podnescima, pa je prvostepeni sud pobijanim rješenjem pravilno shodnom primjenom člana 95. stav 3. i 98. stav 4. Zakona o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98) u vezi sa članom 60. Zakona o upravnim sporovima, zahtjev žalioca odbacio, mada je po mišljenju ovog suda na isti način mogao odlučiti i analognom primjenom člana 25. stav 2. Zakona o upravnim sporovima.

Zbog iznesenih razloga i razloga navedenih u pobijanom rješenju (član 44. ZUS), žalba žalioca S.N. je primjenom člana 43. stav 3. Zakona o upravnim sporovima, odbijena kao neosnovana.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: UŽ-280/00 od 15.2.2001. g.)

75.

Član 26. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnim sporovima

Članovi 14, 16. i 62. stav 7. Zakona o osiguranju imovine i lica

DIONIČARI DRUŠTVA ZA OSIGURANJE, PA NI ONDA KADA SU I OSNIVAČI DRUŠTVA, NEMAJU AKTIVNU STRANAČKU LEGITIMACIJU ZA POKRETANJE UPRAVNOG SPORA PODNOŠENJEM TUŽBE PROTIV KONAČNOG RJEŠENJA O ODUZIMANJU ODOBRENJA ZA OBAVLJANJE POJEDINIH ILI SVIH VRSTA OSIGURANJA DRUŠTVU ZA OSIGURANJE, KOJE DONOSI URED ZA NADZOR, NEGO SAMO DRUŠTVO KAO PRAVNO LICE, PA NJIHOVU TUŽBU TREBA ODBACITI KAO PODNESENU OD NEOVLAŠTENOG LICA.

Iz obrazloženja:

Odredbama člana 62. stav 7. Zakona o osiguranju imovine i lica propisano je da je rješenje o oduzimanju odobrenja društvu za osiguranje, koje donosi Ured za nadzor, konačno i da protiv njega društvo može voditi upravni spor. Iz ovih zakonskih odredaba sasvim određeno proizilazi da je pravo na pokretanje i vođenje upravnog spora protiv rješenja Ureda za nadzor o oduzimanju odobrenja društvu za osiguranje dato isključivo društvu kojem je oduzeto odobrenje za obavljanje djelatnosti (pojedinih ili svih), pa samo to društvo, kao pravno lice, ima aktivnu stranačku legitimaciju za pokretanje upravnog spora podnošenjem tužbe protiv konačnog rješenja Ureda za nadzor, a ne i dioničari, pa ni onda ako su dioničari i osnivači. Sasvim drugačija situacija je kada se radi o izdavanju odobrenja za rad dioničkom društvu za osiguranje, koje izdaje Ured za nadzor na osnovu zahtjeva osnivača ili u njihovo ime lica (jednog ili više) koje oni odrede, pa tada stranačko svojstvo imaju osnivači i ako nisu zadovoljni rješenjem Ureda za nadzor donesenom po njihovom zahtjevu mogu

protiv njega pokrenuti upravni spor, na šta upućuju odredbe čl. 14. i 16. navedenog zakona.

U konkretnom slučaju tužbu protiv konačnog rješenja tuženog Ureda za nadzor o oduzimanju odobrenja za rad svih vrsta osiguranja i određivanjem zabrana (tačka 1. 2. i 3. dispozitiva osporenog rješenja) Društvu za osiguranje "Kamel-osiguranje" d.d. T., nije podnijelo to društvo, koje je, u skladu sa odredbama člana 62. stav 7. Zakona o osiguranju imovine i lica, jedino bilo ovlašteno na podnošenje tužbe i time pokretanje upravnog spora, nego tužilac, koji je dioničar i koji je, kako to proizilazi iz registarskog lista, koji je dostavljen uz tužbu, bio i jedan od osnivača navedenog društva (kao i druga fizička lica, koje je on u tužbi takođe označio kao tužioce), koji nema za to aktivnu legitimaciju u smislu odredaba člana 62. stav 7. citiranog zakona. Zato sud nalazi da je tužba podnesena od neovlaštene osobe, pa ju je odbacio primjenom člana 26. stav 1. tačka 1. Zakona o upravnim sporovima.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-2062/00 od 5.4.2001.g.)

76.

Članovi 42. st. 3. i 4. i 60. Zakona o upravnim sporovima

Član 340. stav 3. Zakona o parničnom postupku

ŽALBU STRANKE IZJAVLJENU PROTIV PRESUDE NAJVIŠEG SUDA KANTONA DONESENE U UPRAVNOM SPORU, OD KOJE JE ŽALILAC ODUSTAO PRIJE NEGO JE DRUGOSTEPENI SUD O NJOJ DONIO ODLUKU, TREBA ODBACITI KAO NEDOZVOLJENU.

Iz obrazloženja:

Prije nego je ovaj sud donio odluku o žalbi tuženi je podneskom broj Us-1138/97 od 12.2.2001. godine dao izjavu da odustaje od podnesene žalbe protiv presude prvostepenog suda.

Obzirom na takvu izjavu žalioca njegova žalba se u zakonskom smislu smatra nedozvoljenom. Odredbama Zakona o upravnim sporovima nije propisano u kojim slučajevima se žalba izjavljena protiv odluka prvostepenih sudova donesenih u upravnom sporu smatra nedozvoljenom, pa se u odnosu na to pitanje na osnovu člana 60. navedenog zakona shodno primjenjuju odredbe zakona

kojim je uređen parnični postupak. Prema odredbama člana 340. stav 3. Zakona o parničnom postupku, smatra se da je žalba izjavljena protiv prvostepene presude nedozvoljena, pored ostalih pobrojanih slučajeva u tom članu, i ako je stranka odustala od izjavljene žalbe.

Kako prvostepeni sud nije mogao odbaciti žalbu tuženog iz tog razloga, jer je tuženi dostavio izjavu o odustanku od žalbe po dostavljanju spisa neposredno ovom sudu, primjenom člana 42. stav 4. u vezi sa stavom 3. Zakona o upravnim sporovima odlučeno je kao u dispozitivu rješenja.

(Rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: UŽ-55/98 od 9.3.2001. g. i UŽ-69/98 od 9.3.2001.g.)

77.

Članovi 65. stav 4. i 261. st. 1. i 2. Zakona o upravnim sporovima

ZAHTEJEV STRANKE ZA PONIŠTENJE RJEŠENJA KANTONALNOG ORGANA UPRAVE - KANTONALNOG RESORNOG MINISTARSTVA PO PRAVU NADZORA DONESENOG U POSTUPKU PRIVATIZACIJE PREDUZEĆA, FEDERALNI ORGAN UPRAVE NE MOŽE ZAKLJUČKOM ODBACITI ZBOG NENADLEŽNOSTI JER JE ZAKONOM PROPISANO DA PO TAKVOM ZAHTEJEU STRANKE DRUGOSTEPENO RJEŠENJE KANTONALNOG ORGANA UPRAVE MOŽE PONIŠTITI ILI UKINUTI VLADA KANTONA.

Iz obrazloženja:

Nije sporno da u ovoj upravnoj stvari tuženi federalni organ nije bio stvarno nadležan da odlučuje po zahtjevu za poništavanje po pravu nadzora konačnog rješenja Kantonalnog ministarstva industrije, energetike i rudarstva od 18.4.2000. godine, ali je donoseći osporeni zaključak postupio suprotno pravilima upravnog postupka kada je takav zahtjev odbacio primjenom člana 65. stav 4. Zakona o upravnom postupku. Tuženi je, naime, postupio u skladu sa članom 65. stav 4. - druga rečenica, kojom je propisano da ako organ koji je dobio podnesak (a pod podneskom se podrazumijeva i navedeni zahtjev) ne može da utvrdi koji je organ nadležan za rad, po podnesku, donijet će bez odlaganja zaključak kojim će odbaciti podnesak zbog nenadležnosti. Slijedi dakle, da u ovom predmetu tuženi nije mogao da utvrdi koji je organ stvarno nadležan da odlučuje po predmetnom podnesku - zahtjevu.

Međutim, članom 261. stav 1. Zakona o upravnom postupku propisano je da rješenje može poništiti ili ukinuti po pravu nadzora drugostepeni organ. Ako nema drugostepeni organa rješenje može poništiti ili ukinuti Vlada

Federacije ako se radi o rješenju federalnog organa uprave, odnosno vlada kantona ako se radi o rješenju kantonalnog organa uprave. U konkretnom slučaju radi se o rješenju kantonalnog organa uprave koje je doneseno u drugostepenom postupku po žalbi, pa se protiv takvog rješenja ne može izjavljivati žalba, već samo tužbom pokrenuti upravni spor. Kako, dakle, u ovom predmetu nema drugostepenog organa, jer se ne radi o prvostepenom rješenju, tuženi je bio dužan u smislu člana 65. stav 4. - prva rečenica, zahtjev tužioca sa spisima predmeta poslati Vladi Unsko-Sanskog Kantona B., kao stvarno nadležnom tijelu za odlučivanje po tom zahtjevu. Stoga se ne može prihvatiti da u predmetnom slučaju tuženi organ nije mogao utvrditi koji je organ nadležan da rješava podneseni zahtjev, kada je ovo pitanje potpuno jasno i precizno regulisano članom 261. citiranog Zakona.

Zato je, povodom tužbe, valjalo primjenom člana 38. stav 3. Zakona o upravnim sporovima tužbu uvažiti i osporeni zaključak poništiti, te zahtjev za poništavanje rješenja po pravu nadzora ustupiti nadležnom organu na rješavanje.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-90/01 od 12.4.2001.g.)

78.

Članovi 69. do 77. Zakona o upravnim sporovima

NEMA POVREDE SLOBODA I PRAVA GRAĐANA ZAJAMČENIH USTAVOM U ODNOSU NA BIVŠEG VLASNIKA EKSPROPRIISANIH NEPOKRETNOSTI KONAČNIM POJEDINAČNIM AKTIMA NADLEŽNIH UPRAVNIH ORGANA DONESENIM U POSTUPKU EKSPROPRIJACIJE NJEGOVIH NEPOKRETNOSTI, POŠTO MU JE U TOM POSTUPKU PROTIV NAVEDENIH AKATA BILA OSIGURANA SUDSKA ZAŠTITA NJEGOVOG PRAVA VLASNIŠTVA U UPRAVNOM SPORU, A NI POVREDE TIH PRAVA I SLOBODA RADNJOM SLUŽBENE OSOBE U ORGANU UPRAVE KADA ON KAO PODNOSILAC ZAHTEJEVA NIJE KONKRETNO NAVEO U ZAHTEJEU RADNJU, MJESTO I VRIJEME KADA JE UČINJENA, ORGAN I SLUŽBENU OSOBU U NJEMU KOJA JE UČINILA TAKVU RADNJU, KAO I DOKAZE O SVEMU TOME, TE POSTAVIO ZAHTEJEV ZA OTKLANJANJE SMETNJI ILI OGRANIČENJA ZA VRŠENJE SLOBODA I PRAVA, ZBOG ČEGA NJGOV ZAHTEJEV ZA ZAŠTITU SLOBODA I PRAVA GRAĐANA ZAJAMČENIH USTAVOM TREBA ODBITI KAO NEOSNOVAN.

Iz obrazloženja:

Zahtjev nije osnovan.

Prema članu 69. Zakona o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH"

br. 2/98 i 8/00) građanin čija su prava ili osnovne slobode zajamčene Ustavom i instrumentima Aneksa Ustava Federacije povrijeđene konačnim pojedinačnim aktom

nadležnog organa, ima pravo zahtijevati zaštitu tih prava i sloboda kod nadležnog suda u skladu sa ovim zakonom, ako nije osigurana druga sudska zaštita.

U konkretnom slučaju, podnositelj zahtjeva je izričito naveo kako je isti podnio zato što smatra da su njegova prava teže povrijeđena rješenjem Opštine Novi Grad Sarajevo, čiji broj i datum navodi, koje je drugostepeni organ odbijanjem žalbe osnažio a kojim su ekspropisane njegove nekretnine. Kada se ovakvi navodi dovedu u vezu sa citiranim zakonskom odredbom iz člana 69. Zakona o upravnim sporovima, dolazi se do zaključka, da nema zakonskih uslova za vođenje postupka po osnovu povrede prava i sloboda konačnim aktom nadležnog organa po tom osnovu jer je, kako proizlazi iz priloženih spisa predmeta upravnih organa, te spisa Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine broj:U.1909/91 kao i Vrhovnog suda Federacije BiH broj:U.89/96, U.124/96 i U.2251/00 vidljivo, da je podnositelj zahtjeva, u postupku eksproprijacije, pored prava na žalbu, kojim je ispoštovano ustavno načelo dvostepenosti, koristio i svoje pravo na sudska zaštitu podnoseći tužbe iz upravnog spora i to kako u postupku eksproprijacije, tako i u postupku deeksproprijacije, a oba ta postupka su pravaomočno okončana.

U svom zahtjevu podnositelj je, pored naprijed iznesenog, naveo i drugi u zakonu propisani osnov, po kojem se može tražiti sudska zaštita građanskih sloboda i prava, ističući kako on svoj zahtjev temelji na odredbama člana 71. - 74. ZUS-a. S tim u vezi treba istaći da je tim odredbama detaljno regulisana zaštita sloboda i prava građana, u slučaju ako su te slobode ili prava povrijeđeni radnjom službene osobe u organu uprave, odnosno odgovorne osobe u preduzeću (društvu), ustanovi ili drugoj pravnoj osobi, kojom se, protivno zakonu, neposredno

sprječava ili ograničava određenom pojedincu vršenje takve slobode ili prava. Tako je u članu 72. stav 2. navedenog zakona propisano da u zahtjevu zbog nezakonite radnje treba navesti radnju, mjesto i vrijeme kada je učinjena, organ, odnosno pravnu osobu kod koje je ta radnja učinjena, podatke o službenoj osobi odnosno odgovornoj osobi koja je to učinila, dokaze o tome, kao i zahtjev da se otkloni zapreka ili ograničenje za vršenje slobode ili prava koje se osporava nezakonitom radnjom.

Cijeneći navode zahtjeva u vezi sa uslovima koje je zakonodavac propisao u citiranoj odredbi, sud je našao da podnositelj zahtjeva pod nezakonitom radnjom podrazumijeva zapravo sve radnje koje su nadležni organi poduzeli u toku vođenja navedenog postupka eksproprijacije. To objašnjava tvrdnjom da zemljište, za koje su upravni organi utvrdili da je u društvenoj svojini, nije uopšte nacionalizovano, a da je njegov bespravno podignuti objekat kasnije saniran, što u suštini predstavlja tvrdnju o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju i pogrešnoj primjeni materijalnog prava, sve u postupku eksproprijacije.

Prema tome, podnositelj zahtjeva, tražeći sudska zaštitu po osnovu odredaba koje je sam naveo, nije ničim dokazao postojanje uslova iz citiranog člana 72. stav 2. Zakona o upravnim sporovima, niti je uopšte postavio zahtjev da se otkloni zapreka ili ograničenje za vršenje slobode ili prava, budući da zahtjevom traži da sud donese izvršnu ispravu, kako bi na osnovu iste mogao biti obeštećen za svoje ekspropisane nekretnine koje procjenjuje na iznos od 250.000 DEM, a takav zahtjev u ovom postupku i po odredbama koje ga regulišu, ne može se postaviti.

Iz svih iznesenih razloga, sud je na osnovu člana 77. stav 1. Zakona o upravnim sporovima, odlučio kao u izreci rješenja.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1517/01 od 24.5.2001.g.)

79.

Članovi 7, 12. stav 3. i 26. stav 2. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca

Član 10. Pravilnika o utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta

VOJNIM INVALIDIMA KOJIMA JE TO SVOJSTVO PRIZNATO ZBOG OŠTEĆENJA ORGANIZMA PO OSNOVU POGORŠANJA POSTOJEĆE BOLESTI U RATNIM ILI MIRONODOPSKIM OKOLNOSTIMA PRI VRŠENJU VOJNIH DUŽNOSTI ILI DRUGIH DUŽNOSTI ZA CILJEVE ODBRANE ILI BEZBJEDNOSTI FEDERACIJE ILI BOLESTI NEPOZNATE ETIOLOGIJE, JEDNOM KONAČNO UTVRĐENI PROCENAT VOJNOG INVALIDITETA PO TOM OSNOVU, NE MOŽE SE KASNIJE POVEĆATI BEZ OBZIRA NA DALJE POGORŠANJE OŠTEĆENJA NJIHOVOG ORGANIZMA.

Iz obrazloženja:

Neosnovano se u tužbi ističe da je osporeno rješenje zasnovano na pogrešnom tumačenju

odredaba člana 26. stav 2. preuzetog Zakona o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica,

palih boraca ("Službeni list SFRJ", br 31/86-42/90) i da su tim odredbama obuhvaćena samo ona lica kod kojih je utvrđen procenat vojnog invaliditeta trajnog karaktera, a ne i ona kod kojih je taj procenat utvrđen po privremenom rješenju, kao što je to tužitelj slučaj. Tom odredbom, kao što je i navedeno u samom zakonskom tekstu, kasnije pogoršanje oštećenja organizma, do kojeg objektivno dolazi iz više razloga, ne može biti osnov za povećanje procenta vojnog invaliditeta koji je određen pri njegovom prvom utvrđivanju. Odredbe navedenog člana zakona, a ni ostale koje se mogu dovesti u vezu s tom odredbom, ne daju osnova za zaključak da je zakonodavac imao namjeru da pod vojni invaliditet podvede i buduće pogoršanje bolesti koje nastane poslije prvog utvrđivanja invaliditeta i koje nužno dovodi i do stvarnog povećanja procenta invaliditeta. Stoga je tuženi, vršeći reviziju prvostepenog rješenja, kojim se na osnovu nalaza nadležne prvostepene ljekarske komisije tužiteljeva invalidnost cijeni u visini od 100% - II grupe po tački 278 Liste procenata vojnog invaliditeta, čime je uvaženo nastalo pogoršanje oštećenja organizma tužitelja u vidu najtežeg oblika zatajivanja funkcija bubrega, pravilno odlučio, kada je prvostepeno rješenje poništio i na osnovu nalaza i mišljenja

nadležne ljekarske komisije u drugostepenom postupku, uz primjenu naprijed navedene zakonske odredbe člana 26. stav 2. kao i člana 10. Pravilnika o utvrđivanju vojnog invaliditeta ("Službeni list SFRJ", br. 7/82, 56/82 i 14/84), tužitelj vojni invaliditet utvrdio trajno u procentu od 70% - V grupa.

Ovo tim prije, što se kod tužitelja radi o endogenom oboljenju iz člana 10. stav 1. Pravilnika, koja se u pravilu ne mogu uzimati kao osnov za priznavanje vojnog invaliditeta ali koje je primjenom stava 2. istog člana, tužitelju priznato do navedenog procenta, budući da su prve pojave oboljenja nastale u toku službe u oružanim snagama ARBiH, zbog čega se ne može smatrati da su ratne okolnosti ubrzale nepovoljan razvoj oboljenja pa se, prema toj odredbi, i po osnovu takvog oboljenja, izuzetno može djelimično priznati vojni invaliditet, što je u konkretnom slučaju i učinjeno.

Obzirom da ni ostalim navodima tužbe, koji sadrže uopćenu tvrdnju o tome da je rješenje zasnovano na pogrešno i nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, nije dovedena u sumnju zakonitost i pravilnost osporenog akta, sud je na osnovu člana 38. stav 2. Zakona o upravnim sprovima, tužbu odbio.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije BiH, broj: U-1680/00 od 15.2.2001.g.)

ABECEDNI STVARNI REGISTAR

KRIVIČNO PRAVO

Bitna povreda odredaba krivičnog postupka

- izuzeće 6

Izazivanje opće opasnosti

- posljedica 3

Nužna odbrana

- postojanje prava na nužnu odbranu 1

Objektivni identitet

- činjenice i okolnosti koje služe za tačnije određivanje djela 7

Ponavljanje krivičnog postupka

- naknadno duševno oboljenje 8

Pravo na žalbu

- pogrešna pouka 10

Pritvor

- apstraktna mogućnost ometanja krivičnog postupka 4

Rješenje o pritvoru

- odložno dejstvo 5

Teška tjelesna povreda

- teško narušenje duševnog zdravlja 2

Zahtjev za zaštitu zakonitosti

- mogućnost podnošenja 9

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

Banka

- ne može se ugovorom o bankarskom kreditu odstupiti od prinudnih propisa o zateznim kamatama 34
- ugovorna i zatezna kamata kod bankarskog kredita 35

Bankarska garancija

- posljedice prekoračenja naloga o vrsti garancije 43
- ako je samostalna i bezuslovna ne može se prigovarati da je nepunovažan osnovni ugovor - pravni posao 44

Bitna povreda odredaba parničnog postupku

- nedostatak razloga o odlučnim činjenicama 14

Cesija

- radi ispunjenja i radi naplaćivanja 29

Cijena

- za izvršene usluge - kada dospijeva za isplatu tek dostavom računa 27

Delegacija

- drugog stvarno nadležnog suda ne prije podnošenja tužbe 11

Dosjelost

- sticanje prava stvarne služnosti 23

Električna energija

- zatezna kamata na cijenu koja se obračunava mjesečno 36

Forma

- ugovora o prodaji stana izgrađenog za tržište 37

Garantni rok

- i prigovor zbog vidljivih nedostataka 40

Jemac

- pravo na puni regres u slučaju naplate po akceptnom nalogu 42

Nadležnost

- delegacija drugog stvarno nadležnog suda ne prije podnošenja tužbe 11

Naknada štete

- u slučaju zakašnjenja u ispunjenju obaveze predaje tuđih dionica 30
- zbog gubitka sposobnosti za dopunski rad na poljoprivrednom imanju 31
- nematerijalne - ne može zbog privremenog umanjenja opće životne sposobnosti 32
- bliskim osobama zbog naročito teške invalidnosti - nije isključiv kriterij stupanj invalidnosti 33

Parnična stranka

- kada može biti i nadležni pravobranilac 12

Ponavljanje postupka

- može samo zbog novih činjenica koje predstavljaju određena životna fakta, a postojale su u vrijeme zaključenja glavne rasprave 16

Povrat u prijašnje stanje

- subjektivni rok za tužitelja u slučaju propuštanja drugog uzastopnog ročišta 13

Pravobranilac

- kada može podnijeti tužbu u vlastito ime 12

Pravo služnosti

- sticanje putem dosjelošći 23

Prekarium

- ne vodi sticanju služnosti dosjelošću 23

Promet nepokretnosti

- ovlaštenja nadležnog pravobranioca da podnese tužbu u vlastito ime 12
- forma prodaje stana izgrađenog za tržište 37

Privredno društvo

- osnivač mora biti solventan 19

Punomoćnik

- ne može podnijeti prijavu za upis promjena u sudski registar 17

Radni odnos

- status zaposlenika upućenog na vremenski neplaćeno odsustvo 47

Radni spor

- revizija nije dopuštena ni u statusnim radnim sporovima ako nije u tužbi označena vrijednost preko 15.000 KM 15

Raskid ugovora

- zbog neispunjenja, gubi se pravo nakon zastare potraživanja 26

Revizija

- nije dopuštena ni u statusnim radnim sporovima ako nije u tužbi označena vrijednost preko 15.000 KM 15

Roba

- vidljive mane - prigovor bez odlaganja i kada je ugovoren garantni rok 40

Služnost

- stvarna - sticanje dosjelošću 23

Stan

- nema uvjeta za gubitak prava na povrat analognom primjenom odredaba ZUR-a 24
- forma prodaje stana izgrađenog za tržište 37

Stanarsko pravo

- presuda kojom se usvaja otkaz ugovora o korištenju stana djeluje i na bračnog druga nositelja 45
- ostvarena zaštita u posjedovnoj parnici nije zapreka za otkaz ugovora o korištenju stana zbog nekorisćenja 46

Sudski registar

- prijava za upis promjena ne može preko punomoćnika 17
- rješenje agencije o odobravanju upisa izvršene privatizacije vezuje registarski sud 18
- nedopušten je upis osnivanja privrednog supsidijarnog društva ako se utvrdi insolventnost osnivača 19
- vlasnik stvari koju treće lice uloži kao svoju radi povećanja osnivačkog

uloga, nije ovlašten na žalbu protiv rješenja o upisu povećanja osnivačkog uloga 20

- redosljed rješavanja prijava i djelovanje upisa 21
- odbacuje se prijava podnesena po proteku roka za usklađivanje poslovanja zadruge 22

Supsidijarno privredno društvo

- osnivač mora biti solventan 19

Tužba

- i neuredna može prekinuti zastaru potraživanja 28

Ugovor

- pravo na raskid zbog neispunjenja gubi se nakon zastare potraživanja 26

Ugovorna kamata

- kod bankarskog kredita 35

Ugovor o djelu

- dospjeće isplate cijene 27
- odgovornost poduzetnika za krađu vozila na popravci 38

Ugovor o korištenju stana

- otkaz ugovora usvojen presudom djeluje i prema bračnom drugu nositelja stanarskog prava 45
- može se otkazati zbog nekorištenja i kada u istom razdoblju nositelj stanarskog prava ostvari posjedovnu zaštitu 46

Ugovor o kreditu

- ne može se ugovorom o bankarskom kreditu odstupiti od prinudnih propisa o zateznim kamatama 34
- bankarski - ugovorna i zatezna kamata 35

Ugovor o prodaji

- stana izgrađenog za tržište - forma 37
- tuđe stvari - ko je ovlašten da traži raskid 39
- prigovor zbog vidljivih nedostataka ako je ugovoren garantni rok 40

Ugovor o zalozi

- pokretnih stvari 41

Ustupanje potraživanja

- radi ispunjenja i radi naplaćivanja 29

Zabilježba spora

- u zemljišnim knjigama - uvjeti za upis 25

Zadruga

- prijava nakon isteka roka za usklađivanje poslovanja 22

Zaloga

- pokretnih stvari - domašaj ugovora 41

Zastara potraživanja

- nakon nastupjele zastare prestaje pravo na jednostrani raskid ugovora zbog neispunjenja 26
- prekid neurednom tužbom 28

Zatezna kamata

- ne može se ugovorom odstupiti od prinudnih propisa, pa ni kod kreditnog poslovanja banaka 34
- kod bankarskog kredita 35
- na cijenu električne energije 36

Zemljišne knjige

- zabilježba spora ne može na temelju budućeg neizvjesnog događaja 25

UPRAVNO PRAVO

Carina

- rok za povrat carinskih dažbina je prekluzivni rok 48
- uslovi kada se po zahtjevu deklaranta izuzetno može odobriti izmjena i dopuna podataka u carinskoj prijavi i nakon što je uvezena roba stavljena u promet 49
- izricanjem novčane kazne za carinski prekršaj bez oduzimanja robe carinski obveznik se ne oslobađa obaveze

plaćanja carine 50

- zastarni rokovi propisani Zakonom o obligacionim odnosima ne mogu se primjenjivati na zahtjeve carinskih obveznika za povrat carine i ostalih carinskih dažbina 51

Izuzetno materijalno obezbjeđenje

- po zakonu se ne može priznati pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje po osnovu gubitka radne sposobnosti

koja je prouzrokovana pogoršanjem bolesti koju je to lice imalo prije stupanja u oružane snage 52

- licu kod kojeg je gubitak radne sposobnosti nastao djelimično zbog rane, povrede, ozljede ili bolesti za vrijeme službe u oružanim snagama i obavljanja vojne dužnosti, a djelimično zbog bolesti po prestanku službe u oružanim snagama, ne pripada pravo na izuzetno materijalno obezbjeđenje 53
- mjesto prebivališta lica koje ispunjava zakonske uslove za priznanje prava na izuzetno materijalno obezbjeđenje u jednom od entiteta u državi Bosni i Hercegovini nije odlučna činjenica za priznanje tog prava 54

Nostrifikacija i ekvivalencija obrazovnih isprava

- nadležno kantonalno ministarstvo ne može izvršiti nostrifikaciju diplome o završenom pravnom fakultetu u drugoj državi bez prethodno pribavljenog mišljenja nadležnog fakultetskog vijeća, niti nadležno federalno ministarstvo pravde pravosudnog ispita položenog u drugoj državi po propisima te države, kada sa tom državom Federacija nema zaključen sporazum kojim je prihvaćen reciprocitet u priznavanju tog ispita 55

Oružane snage

- koje se naoružane formacije u vremenu od 30.4.1991. do 15.4.1992. godine smatraju pripadnicama oružanih snaga Republike i kojim se licima tih formacija može priznati status pripadnika oružanih snaga predstavlja faktičko pitanje koje organi uprave moraju utvrditi posebno za svaki pojedinačni slučaj 56

Sporazum međudržavni o osiguranju u slučaju nezaposlenosti

- pravo našeg građanina koji je u Njemačkoj prijavljen kao nezaposlen da prima novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti od našeg zavoda za zapošljavanje 57

Penzijско и invalidско осигурање радника

- osiguranici kod kojih je nastala invalidnost razvrstavaju se u određene kategorije invalidnosti u zavisnosti od promijenjene radne sposobnosti bez obzira na mogućnosti nosioca osiguranja ili poslodavca da im realizuju prava koja im pripadaju po osnovu priznate

kategorije invalidnosti 58

- u postupku ostvarivanja prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja, koja se osiguravaju kod poslodavca, poslodavac ima položaj stranke 59
- ostvarenje prava na starosnu penziju radnika organa unutrašnjih poslova i kazнено поправних организација u slučaju kada se penzionišu po potrebi službe i protiv svoje volje radeći u njima i kada su ispunili minimalne uslove radeći u njima ali nastavili da rade kod drugih pravnih lica kod kojih se penzionišu 60
- roditelji osiguranika ne spadaju u članove njegove porodice kojima pripada pravo na porodičnu penziju u slučaju njegove smrti 61

Porez na dobit preduzeća

- preduzeće koje je iskoristilo poresku olakšicu po osnovu ulaganja ostvarene oporezive dobiti u investicije za vlastitu proizvodnu djelatnost u narednoj godini je dužno podnijeti dokaz o realizovanoj investiciji ili u suprotnom platiti porez na dobit za tu godinu uvećan za nerealizovano reinvestiranu dobit 62

Stambeni odnosi

- razvedeni supružnik kao sunosilac stanarskog prava na stanu po razvodu braka sa bivšim supružnikom i član porodičnog domaćinstva svog roditelja kao nosioca stanarskog prava, faktičko pitanje 63
- za donošenje prvostepenog rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana stvarno je nadležan kantonalni organ uprave, a za rješavanje o žalbi protiv tog rješenja federalni organ uprave 69
- davalac stana na korištenje ima položaj stranke, kako u upravnom postupku tako i u upravnom sporu, koji se vodi po zahtjevu nosioca stanarskog prava 69
- u postupku povrata stana lica koje legalno koristi više stanova, organ mora riješiti kao prethodno pitanje koji će stan to lice koristiti kao nosilac stanarskog prava, a iz kojih se stanova mora iseliti 69

Upravni postupak

- o žalbama protiv prvostepenih akata kantonalnih agencija za privatizaciju donesenih u postupku privatizacije preduzeća stvarno nadležno je da rješava resorno kantonalno ministarstvo 64

- o žalbi protiv rješenja policijske uprave kao prvostepenog organa stvarno je nadležan da rješava kantonalni organ uprave o stvarima iz oblasti matičnih knjiga 65
- o žalbi protiv rješenja policijske uprave kao prvostepenog organa stvarno nadležan je da rješava kantonalni organ uprave o stvarima iz oblasti prijave-odjave prebivališta i boravišta građana 66
- kada organ nije zaključkom prekinuo postupak zbog prethodnog pitanja ne može obustaviti upravni postupak zbog toga što stranka nije priložila dokaz o pokretanju postupka pred nadležnim organom za rješavanje tog pitanja 67
- o žalbi izjavljenoj protiv prvostepenog rješenja kojim je izdato odobrenje za rad u samostalnoj poslastičarskoj radnji po Zakonu o samostalnom privređivanju, stvarno je nadležan da rješava resorni federalni ministar 68
- za donošenje prvostepenog rješenja koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana stvarno je nadležan kantonalni organ uprave, a za rješavanje o žalbi protiv tog rješenja federalni organ uprave 69
- davalac stana na korištenje ima položaj stranke u postupku koji se vodi po zahtjevu nosioca stanarskog prava, kako u upravnom postupku tako i upravnom sporu, 69
- u postupku povrata stana kada se radi o licu koje legalno koristi više stanova, organ mora riješiti kao prethodno pitanje koji će stan to lice koristiti kao nosilac stanarskog prava a iz kojih se stanova mora iseliti 69
- u postupku ostvarivanja prava osiguranika iz penzijskog i invalidskog osiguranja, koja se osiguravaju kod poslodavca, poslodavac ima položaj stranke 59
- odluka Vlade Federacije o određivanju metoda privatizacije preduzeća ima karakter općeg akta protiv kojeg se ne može voditi upravni spor 72
- tužbu stranke protiv prvostepenog rješenja koju je podnijela zbog pogrešne pravne pouke da žalba protiv tog rješenja nije dozvoljena treba odbaciti 73
- prijedlog tužioca za odlaganje izvršenja osporenog akta, kada uz njega nije priložio dokaz da prethodno nije tražio odlaganje izvršenja kod upravnog organa nadležnog za sprovođenje izvršenja, nadležni sud mora odbaciti 74
- dioničari društva za osiguranje i kada su osnivači društva nemaju aktivnu stranačku legitimaciju za pokretanje upravnog spora protiv konačnog rješenja Ureda za nadzor o oduzimanju odobrenja za obavljanje osiguranja društvu za osiguranje, nego društvo kao pravno lice, pa njihovu tužbu treba odbaciti 75
- davalac stana na korištenje ima položaj stranke u upravnom sporu koji se vodi po zahtjevu nosioca stanarskog prava 69
- žalbu stranke izjavljenu protiv presude kantonalnog suda, od koje je žalilac naknadno odustao, treba odbaciti kao nedozvoljenu 76
- zahtjev stranke za poništenje rješenja resornog kantonalnog ministarstva po pravu nadzora, donesenog u postupku privatizacije preduzeća, federalni organ uprave ne može zaključkom odbaciti zbog nenadležnosti, obzirom da je poznat i zakonom određen organ koji o takvom zahtjevu rješava - Vlada kantona 77
- kada nema povrede sloboda i prava građana zajamčenih Ustavom konačnim pojedinačnim aktima nadležnih upravnih organa i radnjom službene osobe u tim organima u odnosu na bivšeg vlasnika ekspropriranih nepokretnosti 78

Upravni sporovi

- žalbu tuženog ministarstva protiv presude najvišeg suda kantona kojom je tužba uvažena, osporeni akt poništen i predmet vraćen kantonalnoj agenciji za privatizaciju na ponovno rješavanje, treba odbaciti kao nedozvoljenu i izjavljenu od neovlaštenog lica 70
- odluka Agencije Federacije o kombinovanom metodu prodaje preduzeća je opći akt, pa tužbu kojom je protiv te odluke pokrenut upravni spor treba odbaciti 71

Vojni invalidi

- vojnim invalidima kojima je to svojstvo priznato po osnovu pogoršanja postojeće bolesti u ratnim ili mirnodopskim okolnostima ili bolesti nepoznate etiologije, jednom konačno utvrđeni procenat vojnog invaliditeta ne može se kasnije povećavati bez obzira na dalje pogoršanje bolesti 79

REGISTAR PRIMIJENJENIH PROPISA

KRIVIČNO PRAVO

- Krivični zakon Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", br.43/98 i 2/99).
- Zakon o krivičnom postupku ("Službene novine FBiH", br.43/98 i 2/99).
- Krivični zakon RBiH ("Službeni list SRBiH"; br. 16/77, 32/84, 19/86, 40/87, 33/89, 2/90 i 24/91, i "Službeni list RBiH"; br. 18/92, 21/92 i 28/94).
- Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ", br.50/88, 80/89 i 40/90)
- preuzet zakonom ("Službeni list RBiH", broj 2/92), koji se primjenjuje kao federalni zakon temeljem člana IX.5. Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj1/94).
- Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SRBiH", br.3/90, 9/90, 11/90 i 40/90), koji se primjenjuje kao federalni zakon temeljem člana IX.5.Ustava Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH, broj 1/94).

GRADANSKO I PRIVREDNO PRAVO

RANIJI PROPISI

- Zakon o udruženom radu ("Službeni list SFRJ" broj: 53/76, prečišćeni tekst broj 11/88).
- Zakon o postupku za upis u sudski registar ("Službene novine Federacije BiH" broj 6/95).

PREUZETI PROPISI (i sada u primjeni)

- Zakon o obligacionim-obveznim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 29/78 do 57/89, "Službeni list RBiH" br. 2/92, 13/93 i 13/94).
- Zakon o prometu nepokretnosti ("Službeni list SRBiH" br. 38/78, 4/89, 29/90, 22/91, "Službeni list RBiH" br. 21/92, 13/94, 18/94 i 33/94).
- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH" br. 14/84, 12/87 i 36/89).
- Pravila zemljišnoknjižnog prava (Zakon o zemljišnim knjigama iz 1930.g).
- Opće uzanse za promet robom ("Službeni list FNRJ" broj 15/54).

PROPISI FEDERACIJE BiH

- Zakon o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH" broj 42/98, ispr. u 3/99).
- Zakon o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Službene novine FederacijeBiH" br. 4/00 i 49/00, ispr.19/00.).

- Zakon o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine Federacije BiH" broj 6/98).
- Zakon o privrednim -gospodarskim društvima ("Službene novine Federacije BiH" br. 23/99 i 45/00).
- Zakon o visini stope zatezne kamate ("Službene novine Federacije BiH" broj 27/98).
- Zakon o zadrugama ("Službene novine

Federacije BiH" broj 28/97).

- Zakon o radu ("Službene novine Federacije BiH" br. 43/99 i 32/00).
- Zakon o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH" br. 27/97, 8/99, 32/00, 45/00 i 54/00).
- Zakon o Agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH" broj 18/96).

KANTONALNI PROPISI

- Zakon o zemljoradničkom zadrugarstvu ("Službene novine

Tuzlanskog kantona" broj 8/00).

UPRAVNO PRAVO

SAVEZNI PROPISI

- Zakon o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca ("Službeni list SFRJ", br. 31/86 do 42/90)
- Pravilnik o utvrđivanju vojnog invaliditeta ("Službeni list SFRJ", br.

7/82, 56/82 i 14/84)

- Sporazum između SFRJ i Savezne Republike Njemačke o osiguranju u slučaju nezaposlenosti ("Službeni list SFRJ", broj 9/69)

REPUBLIČKI PROPISI (SRBiH i RBiH)

- Zakon o izuzetnom materijalnom obezbjeđenju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca ("Službeni list RBiH", br. 33/95, 37/95 i 17/96)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list SRBiH", br. 38/90, 22/91 i "RBiH", broj 24/92)
- Zakon o samostalnom privređivanju

("Službeni list SRBiH", br. 26/89 i 29/90)

- Zakon o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", br. 18/84, 17/87 i 36/89)
- Zakon o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine ("Službene novine RBiH", br. 4/92 do 13/94)

FEDERALNI PROPISI

- Ustav Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94 i 13/97)
- Zakon o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99)
- Zakon o upravnim sporovima ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 8/00)
- Zakon o parničnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 42/98)
- Carinski zakon ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 9/96, 18/96 i 25/97)
- Zakon o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Službene novine Federacije BiH", br. 8/95, 2/96, 9/96 i 48/99)

- Zakon o osiguranju imovine i lica ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 7/95, 6/98 i 41/98)
- Zakon o porezu na dobit preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 32a/97 i 29/00)
- Pravilnik o primjeni odredaba Zakona o porezu na dobit preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 31/98, 36/98 i 4/01)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98 i 49/00)
- Zakon o agenciji za privatizaciju ("Službene novine Federacije BiH", broj 18/96)
- Zakon o privatizaciji preduzeća ("Službene novine Federacije BiH", br. 27/97 do 54/00)

- Zakon o pravosudnom ispitu ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95 i 35/98)
- Zakon o stambenim odnosima ("Službene novine Federacije BiH", br. 11/98, 38/98 i 19/99)
- Zakon o unutrašnjim poslovima Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/96 i 19/98)
- Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 1/94 i 8/95)

PROPISI DRŽAVE BIH

- Zakon o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 21/98 i 34/00)

KANTONALNI PROPISI

- Zakon o nostrifikaciji i ekvivalenciji obrazovnih isprava Županije Posavske ("Službeno glasilo Županije Posavske", broj 7/98)
- Zakon o unutrašnjim poslovima Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 9/96, 13/99 i 14/00)